



T.C.

BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TARİH ANABİLİM DALI

**SULTAN II. MAHMUD DÖNEMİNDE RÛMÎ ALTINI DARBI
(1816-1822)**

Yüksek Lisans Tezi

Hüseyin ÇAĞRET

Tez Danışmanı

Doç.Dr. Ömerül Faruk BÖLÜKBAŞI

Bilecik, 2018

10126191

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

SULTAN II. MAHMUD DÖNEMİNDE RÛMÎ ALTINI DARBI
(1816-1822)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hüseyin ÇAĞRET

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Ömerül Faruk BÖLÜKBAŞI

Bilecik, 2018

10126191



SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ SAVUNMA SINAVI
JÜRİ ONAY FORMU

| | |
|-------------------------|-----------------|
| BŞEÜ-KAYSİS Belge No | DFR-172 |
| İlk Yayın Tarihi/Sayısı | 03.01.2017 / 28 |
| Revizyon Tarihi | |
| Revizyon No'su | 00 |
| Toplam Sayfa | 1 |

Öğrencinin Adı Soyadı: HÜSEYİN CAĞNAT
Anabilim Dalı : TARİH
Programı : YÜKSEK LİSANS
Tez Danışmanı : Doç. Dr. Ömeriç Feriç BİLİCİ
Tezin Özgün Adı : Sultan II. Mahmud Döneminde Rûmî Altın
Deli (1816-1822)
Tezin İngilizce Adı : Minting of Rûmî Gold during the Reign
of Sultan Mahmud II

Tez Savunma Sınavı Tarihi: 25/06/2018

Yukarıda bilgileri verilen tez çalışması ilgili EYK kararıyla oluşturulan jüri tarafından OY BİRLİĞİ / OY
ÇOKLUĞU ile TARİH Anabilim Dalında
YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ömeriç Feriç BİLİCİ

Üye: Doç. Dr. Fethi Bozkurt

Üye: Prof. Dr. İlhami Yurdakul

Üye:

Üye:

İmza

.....

.....

.....

ONAY

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun / / 20.... tarih ve
...../..... sayılı kararı.

İMZA/MÜHÜR

BEYAN

“Sultan II. Mahmud Döneminde Rûmî Altını Darbı 1816-1822” adlı yüksek lisans tezinin hazırlık ve yazımı sırasında bilimsel ahlak kurallarına uyduğumu, başkalarının eserlerinden yararlandığım bölümlerde bilimsel kurallara uygun olarak atıfta bulunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, tezin herhangi bir kısmını Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Hüseyin Çağret

ÖN SÖZ

Sultan II. Mahmud Osmanlı Devleti'nin askeri siyasi ekonomik ve mali pek çok problemle uğraştığı bir dönemde tahta cülus etti. Merkezi otoritenin büyük bir zaaf içinde olduğu bir dönemde tahta geçen II. Mahmud, saltanatı müddetince modernleşme yolunda radikal adımları attı. Bu dönemde yaşanan büyük savaşların ve gerçekleştirilen reformların doğurduğu mali külfet Osmanlı hazinesini çok büyük finansman sıkıntılılarıyla karşı karşıya getirdi. Seçenekleri sınırlı olan Osmanlı devlet ricali finansman sıkıntılarını aşmak için para taşıması yoluna gitti. Aslında bu durum bir mecburiyetin sonucuydu. Sultan II. Mahmud paranın ayarını en çok düşüren Osmanlı padişahı olarak tarihe geçti. Literatürde bu durum vurgulanmakta ve II. Mahmud'un askeri masrafların finansmanında gümüş sikkelerin taşımasından çok istifade ettiği kaydedilmektedir. Ancak Sultan II. Mahmud altın sikkeleri de finansman aracı olarak kullanmıştır. Çok büyük önem taşımasına rağmen bu husus literatürde neredeyse meçhuldür. II. Mahmud döneminde farklı türlerde çok sayıda altın sikke basılmıştır. Bunun temel sebebi altın sikkeleri finansman aracı olarak kullanma arzusudur. Literatürde bu mesele bilinmediği gibi basılan altın sikkelerin standartları da yanlış bilinmektedir.

Sultan II. Mahmud'un bastırıldığı yeni türde ilk altın sikke rûmî altınıydı. Hakkında literatürde yer alan bilgiler arşiv belgelerine dayanmadığı için eksik, hatalı ve birbiriyle çelişmektedir. Altın sikke darbının bir finansman aracı olarak kullanmasının ilk örneği de rûmî altını basımıydı. Konunun önemini ve literatürdeki eksikliğini göz önünde bulundurularak rûmî altını tez konusu olarak seçtim. II. Mahmud'un altın sikke darbını bir finansman aracı olarak kullanması meselesine bir makalesinde dikkat çeken ve bunu ilk defa vurgulayan danışman hocam Ömerül Faruk Bölükbaşı'nın önerisiyle rûmî altınına araştırmaya başladım. Çalışmam ilerledikçe konuyla ilgili zengin bir arşiv malzemesi olduğunu tespit ettim. Bu sayede iki ay dışında 1816-1822 yılları arasındaki döneme ait rûmî basım rakamları ortaya çıkarıldı. Ayrıca rûmî altınının literatürde yanlış bilinen standartları doğru olarak tespit edildi. Darphanenin rûmî basımından elde ettiği gelir de belirlendi. Ancak arşiv evrakı bazı konularda bütün ayrıntıları ortaya

koymamıza imkân tanımadı. Özellikle rûmî altının ilk defa ortaya çıkışı süreci ve piyasada tedavülüyle ilgili bazı meselelerde arşiv belgesi kısıtlıydı.

Tez konusunun belirlenmesinden başlayarak danışman hocamın her zaman yardım ve desteğini gördüm. Literatür ve arşiv malzemeleri konusunda bilgi birikimini cömertçe benimle paylaştı. Arşiv çalışmalarının bitmesinden sonra metinlerin yazımı tabloların hazırlanması ve diğer hususlarda bana zaman ayırdı. Hiçbir desteği esirgemedi. Danışman hocam Doç. Dr. Ömerül Faruk Bölükbaşı'na müteşekkirim.

Tez çalışması esnasında belge ve malzeme temininde uzun bir mesai harcadığım Başbakanlık Osmanlı Arşivine, İSAM'a ve bu kurumların kıymetli çalışanlarına teşekkür ederim. Ayrıca altın sikke görsellerini temin ettiğim Yapı Kredi Kültür Sanata, ilgisi ve yardımları için koleksiyon sorumlusu Nihat Tekdemir'e şükran borçluyum. Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca maddi ve manevi hiçbir desteği esirgemeyen değerli ağabeylerim Murat Kurşun'a ve Halim Kurşun'a da minnettarım. Son olarak en büyük teşekkürü ise anneme, babama, ablam ve kardeşime takdim ederim. İnşallah emeklerine layık olabilmişimdir.

Hüseyin Çağret

Üsküdar 2018

ÖZET

Bu çalışmada Sultan II. Mahmud döneminde 1816-1822 yılları arasında darphanede basılan rûmî altını ele alınmıştır. Askeri masrafların karşılanmasının büyük bir sorun olduğu bu dönemde rûmî altını bir finansman aracı olarak kullanılmıştır. Darphane iki türde rûmî altını basmış, 1821 yılında rûmî altınının yeni bir türü basılmaya başlanmıştır. Altı yıllık dönemde toplam 8.154,589,5 adet rûmî basılmış, darphane bu işlemler sırasında 36 tonu aşkın altını sikkeye dönüştürmüştür. Basılan altının kuruş karşılığı 203.864.737,5; elde edilen gelir ise 31.145.823,5 kuruş 25 akçeydi. Rûmî darbında elde edilen gelir dönemin askeri masraflarının finansmanına büyük katkı sağlamıştır. Literatürde II. Mahmud'un gümüş sikkeleri tağşiş ederek finansman sağlamasına vurgu yapılmıştır. Ancak altın sikkeler üzerinde yapılan muamelelerin sağladığı finansman literatürde neredeyse meçhuldür. Tezde altın sikkelerin askeri masrafların finansmanında sağladığı katkı vurgulanmış, hazırlanan tablo ve grafiklerle metin içinde verilen bilgiler desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı maliyesi, Osmanlı para tarihi, Sultan II. Mahmud, Rûmî altını, Adlî altını, tağşiş, darphane.

ABSTRACT

This dissertation is the study of golden coin which was called “Rûmî” and minted by Darphâne from 1816 to 1822 during the reign of Mahmud II. This coin was used as a financial instrument to the growing military expenditure. Darphâne created two types of Rûmî coin and minimized the amount of gold in them in 1821. In the six-year period, the total number of the minted rûmî coins was 8.154.589, 5 and Darphâne turned 36 tons of gold into Ottoman sikke for this process. These coins were equated with 203.864.737, 5 kuruş whereas the income obtained from this financial operation was 31.145.823, 5 kuruş and 25 akçe. The revenue acquired from rûmî coins contributed to the finance of military expenses of the period. The literature about this issue emphasized the efforts of Mahmud II who devaluated silver coins in order to get finance. Nevertheless, the financial contribution of imperial intervention on golden coins was still obscure. Therefore, in this thesis the role of golden coins on covering the military costs was underlined and the information given about this issue was supported by some tables and graphics.

Keywords: Ottoman finance, Ottoman monetary history, Sultan Mahmud II. Rûmî gold coin, Adlî gold coin, debasement, mint

İÇİNDEKİLER

| | |
|---|------|
| ÖN SÖZ..... | I |
| ÖZET..... | III |
| ABSTRACT..... | IV |
| İÇİNDEKİLER | V |
| TABLolar LİSTESİ..... | VII |
| GRAFİKLER LİSTESİ..... | VIII |
| GİRİŞ - OSMANLI PARA SİSTEMİNİN DOĞUŞU VE ALTIN SİKKE BASIMI | 1 |

BİRİNCİ BÖLÜM

RÛMÎ ALTINI BASIMI ÖNCESİNDE OSMANLI PARA SİSTEMİ, MALİ VE SİYASİ DURUM

| | |
|--|----|
| 1.1. KURUŞA DAYALI PARA SİSTEMİNİN TEŞEKKÜLÜ VE YENİ ALTIN SİKKELERİN BASIMI | 4 |
| 1.2. XVIII. YÜZYILIN İKİNCİ YARISINDA MALİ BUNALIM VE TAĞŞIŞLARIN YENİDEN BAŞLAMASI | 6 |
| 1.3. SULTAN II. MAHMUD DÖNEMİNDE GENEL DURUM: SAVAŞLAR VE REFORMLAR | 8 |
| 1.4. SULTAN II. MAHMUD DÖNEMİNDE SİKKE TAĞŞIŞLARI VE BASILAN ALTIN SİKKELER | 13 |

İKİNCİ BÖLÜM

OSMANLI PARA SİSTEMİNDE RÛMÎ ALTINI

| | |
|---|----|
| 2.1. RÛMÎ ALTININ DOĞUŞU, TÜRLERİ VE TEDAVÜLDEN ÇEKİLMESİ | 16 |
| 2.2. RÛMÎ ALTINI İÇİN HAMMADDE TEMİNİ VE MÜBAYAAT MESELESİ | 21 |
| 2.3. KALPAZANLIK VE SAHTE RÛMÎ BASMA GİRİŞİMLERİ | 23 |
| 2.4. RÛMÎ ALTINININ SURRE-İ HÛMÂYUN'DA KULLANILMASI | 24 |

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EMİSYON HACMİ VE DARP FAİZİ

| | |
|---|-----|
| 3.1. PİYASAYA SÜRÜLEN TOPLAM RÛMÎ ALTINI MİKTARI | 26 |
| 3.2. RÛMÎ ALTINI BASIMINDAN ELDE EDİLEN GELİR | 28 |
| 3.3. RÛMÎ ALTINI İLE BİRLİKTE DARP EDİLEN DİĞER ALTIN SİKKELER | 32 |
| SONUÇ | 35 |
| KAYNAKÇA | 91 |
| EKLER | 96 |
| ÖZGEÇMİŞ | 105 |

TABLolar LİSTESİ

| | |
|--|----|
| Tablo 1: Emisyon Tablosu..... | 38 |
| Tablo 2: Basılan Rûmî Miktarı, Kuruş Karşılığı ve Elde Edilen Gelir | 78 |
| Tablo 3: Basılan Zencirli Rubiye ve Fındık Rubiyesi Miktarı, Kuruş Karşılığı ve Elde Edilen Gelir | 82 |
| Tablo 4: Basılan Zer-i Mahbub Miktarı, Kuruş Karşılığı ve Ortaya Çıkan Zarar | 85 |
| Tablo 5: Basılan Cedid İstanbul Miktarı, Kuruş Karşılığı ve Kar/Zarar | 85 |
| Tablo 6: Basılan İstanbul Rubiyesi Miktarı, Kuruş Karşılığı ve Elde Edilen Gelir | 86 |
| Tablo 7: Basılan Rûmî Altınının Yıllık Miktarı ve Gram Gümüş Cinsinden Karşılığı | 87 |
| Tablo 8: Hicri 1231-1237 Yılları Arasında Basılan Altın Sikkelerin Gram Altın Olarak Miktarı..... | 88 |
| Tablo 9: Hicri 1231-1237 Yılları Arasında Basılan Altınlardan Elde Edilen Gelir | 89 |
| Tablo 10: 1813-1285 Yılları Arasında Altın Fiyatları..... | 90 |

GRAFİKLER LİSTESİ

- Grafik 1:** Rûmî Basımında Kullanılan Altının Gram Cinsinden Miktarı ve Yıllık Değişimi 87
- Grafik 2:** Hicri 1231-1237 Yılları Arasında Basılan Altın Sikkelerin Gram Altın Olarak Dağılımı 88
- Grafik 3:** Hicri 1231-1237 Yılları Arasında Basılan Altınlardan Elde Edilen Gelir 89

GİRİŞ

OSMANLI PARA SİSTEMİNİN DOĞUŞU VE ALTIN SİKKE BASIMI

Osmanlı Devleti'nin kuruluş devrinde Akdeniz havzasında ticari ilişkiler oldukça canlıydı. Batı Anadolu'da kurulan Türkmen beyliklerinin birçoğu gibi Osmanlılar da söz konusu ticaret ağının parçasıydı. XIV. yüzyılın ortalarından itibaren Osmanlıların Rumeli'ye geçmesi ve topraklarını hızla genişletmesi; Osmanlı Devleti'nin iktisadi ve ticari önemini arttırdı. İktisadi açıdan gelişen siyasi bir teşekkül için güçlü bir para sistemi zaruri bir ihtiyaçtı. Zaten Osmanlılar sikke basmayı hâkimiyet alameti olarak gördüğü için çok erken tarihlerde para basmaya başlamışlardı. Orhan Gazi döneminde ilk gümüş akçe basılmış, bunların üzerine “halledallahu mülkehu” (Allah mülkünü da im kılsın) ibaresi yazılmıştı. Sikke basımı hükümdarın gücünü yansıtan önemli bir araçtı. XVI. yüzyılda yaşayan tarihçi Gelibolulu Mustafa Âli, hutbe okutmayı ve sikke bastırmayı hükümdar için ilahi birer armağan olarak değerlendiriyordu. Hutbenin soyutluğu ile sikkenin somutluğu arasındaki karşıtlığa dikkat çekmişti. (Pamuk, 2017: 14-27; Sahillioğlu, 1989: 352-356; Sahillioğlu, 1978: 1-8).

Orhan Gazi dönemiyle birlikte tedavüle gümüş akçe sürülmüş, fakat Fatih Sultan Mehmed dönemine kadar Osmanlı Devleti altın para bastırmamıştı. Yalnızca akçenin tedavülde olduğu dönem Halil Sahillioğlu tarafından monometalist devre olarak anılır. Fatih Sultan Mehmed'in altın sultâni bastırmasıyla birlikte bi-metalist devreye geçildi. Monometalist devrede Osmanlı piyasasında Venedik dukası "Frengi filori", Ceneviz dukası "Tutuli filori", Macar altını "Engürüs filorisi" adlarıyla tedavül ediyordu.

Fatih Sultan Mehmed'in ilk defa ne zaman altın sikke bastırduğu meselesi bir miktar tartışmalıdır. Sultan II. Mehmed'in İstanbul'un fethinin hemen akabinde elde edilen ganimetle altın sikke bastırduğu yönünde bilgiler vardır. Padişahın fethi müjdelemek üzere dönemin bazı hükümdarlarına gönderdiği namerlerde bu bilgi yer

almaktadır. Ancak numismatik veriler bu bilgiyi teyit etmemektedir. Daha açık söylemek gerekirse bu dönemde basılmış herhangi bir altın sikke elimizde yoktur. Fatih Sultan Mehmed'in kendi altın sikkesini bastırmadan evvel Osmanlı darphanelerinde Venedik ve Ceneviz gibi devletlerin altınlarını bastırıldığı yönünde bilgiler de vardır. Özellikle Venedik'le savaşın sürdüğü 1465-1479 yılları arasında bu darp faaliyetinin yürütülmüş olması kuvvetle muhtemeldir.

Osmanlılar Venedik ile savaşın bitmesinden çok kısa bir süre sonra 1479 yılında “sultâni” adıyla kendi altın sikkelerini basmaya başladılar. Sultâni basılırken Venedik dukasının vezin ve ayarı esas alınmıştır. Bu dönemde Venedik dukası Akdeniz ve Dünya ticaretinin en önemli değişim aracıydı. Aynı dönemde basılan pek çok sikkeye olduğu gibi Osmanlı altın parasına da model oldu. Kanunnamede yapılan tanımlamaya göre Osmanlı sultânisi 3,572 gram ağırlığındaydı. Venedik dukasından çok az bir miktar ağırdı. Osmanlılar sultâniyi “sikke-i sultânîye”, “sikke-i hasene” gibi isimlerle de ifade etmişlerdir. Sultâni piyasada Venedik dukası, Macar altını, Memluk eşrefisi ile birlikte tedavül etmiştir. Osmanlı darphaneleri para basarken yabancı sikkeleri de kullandığı için bu altın paraların piyasada tedavülüne engel olunmamıştır. Altın sultâni ve gümüş akçeye dayalı Osmanlı para sistemi 1580'lerde başlayan krizin etkisiyle ciddi bir bunalım dönemi yaşamıştır. Amerikan gümüşünün de etkisiyle başlayan kriz sonucunda Osmanlı parası değer kaybetmiştir. Ayrıca Osmanlı darphanelerinin ve maden ocaklarının önemli bir kısmı kapanmış, ayakta kalabilenler ise ataletе düşmüştür. (Sahillioğlu, 1978: 1-12; Sahillioğlu, 1958: 105-108; Pamuk, 2017: 128-131).

Osmanlı topraklarına gelen yabancı tüccarların ellerindeki sikkeleri darphaneye getirip Osmanlı parasına tebdil etmeleri gerekiyordu. Bu sayede darphane önemli bir hammadde kaynağına sahip olmuş oluyordu. Bu mecburiyet kapitülasyonlara konan bir madde ile daha sonra ortadan kalktı. Osmanlı Devleti zamanla bu ayrıcalığı birçok devletin tüccarına tanıdı. (Sahillioğlu, 1989: 532-536).

Osmanlı sultâni altını 1563 yılına kadar Fatih döneminde basıldığı vezinle darp edilmeye devam etti. Bu tarihte küçük bir ayarlama yapıldı¹. Ayrıca XVII. yüzyılda sultâni ifadesi terk edilerek yerine şerifî kullanılmaya başlandı. Yavuz Sultan Selim'in Mısır'ı fethetmesiyle Memluklu mirasını tevarüs eden Osmanlılar para sistemine dair unsurlardan da etkilenmiştir. Şerifî kelimesi Memluklu eşrefisinden bozma olmalıdır. XVII. yüzyılın ilk yarısında sultâni kelimesi çok az kullanılmaya başlamış, XVII. asrın ikinci yarısında ise neredeyse sadece şerifî tabiri kullanılmıştır.

Sultâni ile Venedik dukası 1637 yılı başlarına kadar aynı fiyatla tedavül etti. Ancak bir süre sonra aralarında bir fiyat farkı ortaya çıktı. Bu durum şerifinin altın içeriğinin azaltıldığını düşündürmektedir. Gerçekte bu süreçte bazı küçük düzenlemeler yapılmıştır. Asıl önemli değişiklik ise Sultan II. Mustafa döneminde gerçekleşmiştir. Bu dönemde altın meselesi esaslı bir şekilde ele alınmış; altının vezni ve ayarının ne olması gerektiği üzerinde durulduğu gibi Mısır'a altın kaçışının durdurulabilmesi içinde bazı tedbirler düşünülmüştür. Yapılan değerlendirmeler sonucunda basılacak altının 1,1 dirhem (3,528 gr.) ağırlığında; 0,944 ayarında olması kararına varıldı. Basılan bu yeni altının üzerine Sultan II. Mustafa'nın tuğrası vuruldu. Bu nedenle söz konusu altın "tuğralı" olarak adlandırıldı. Ayrıca bu altına "cedid eşrefî" de denilmekteydi. (Sahillioğlu, 1958: 110-115; Sahillioğlu, 1965: 32-34; 72-74; 108-109; Süleyman Sûdî, 1982: 66).

¹ Halil Sahillioğlu bu görüşte olmasına rağmen Süleyman Sûdî Efendi Fatih zamanından Sultan IV. Mehmed zamanına kadar altınlara herhangi bir müdahalede bulunulmadığını, Fatih döneminde basıldığı standartlarla basımının sürdürüldüğünü ifade eder. (Süleyman Sûdî, 1982: 64-65).

BİRİNCİ BÖLÜM

RÛMÎ ALTINI BASIMI ÖNCESİNDE OSMANLI PARA SİSTEMİ, MALİ VE SİYASİ DURUM

1.1. Kuruşa Dayalı Para Sisteminin Teşekkülü ve Yeni Altın Sikkelerin Basımı

Osmanlı para sistemi 1580'li yıllardan itibaren sıkıntılı bir döneme girdi. Başlayan krizin etkisiyle darphaneler ve maden ocakları kapandı. Bu dönemde piyasaya Avrupa kökenli gümüş paralar hâkim oldu. Bunlar arasında özellikle iki tanesi çok etkiliydi. Hollanda'da basılan ve üzerinde aslan resmi olduğu için Osmanlıların esedi dediği "thaler" ile İspanya'da basılan ve Osmanlıların riyal dediği "real" en çok yaygınlaşan Avrupa kökenli sikkelerdi. Esediye piyasada o kadar çok rağbet edildi ki muhasebe kayıtları bile bu para ile tutulmaya başlandı. Döneme ait metinler incelendiğinde bu durum açıkça görülür. (Sahillioğlu, 1964: 228-233; Bölükbaş1, 2016: 228-233).

XVII. yüzyıl boyunca devam eden krizin ardından Osmanlı idarecileri para sisteminde ve darp teknolojisinde önemli bir reform yaptılar. Darbhane mihaniki darp usulüyle para basılmasını sağlayacak teknik alt yapıyı kurulduktan sonra mangır basılmış fakat bu girişim başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Ardından 1690 yılında zolota adıyla iri boyda gümüş sikke basılmıştır. 6,25 dirhem (20,04 gr.) ağırlığında ve 60 ayarında olan zolotalar iri boyda Avrupa gümüş sikkeleri tipindeydi. Bir süre zolota basıldıktan sonra asıl kuruş basımı Sultan III. Ahmed döneminde başlatılmıştır. Bu değişim Osmanlı para sisteminde kuruşa dayalı dönemi açmıştır. (Sahillioğlu, 1965: 76-107; Sahillioğlu, 1958: 124-126; Pamuk, 2002: 458-459).

XVII. yüzyıl sonlarında başlayan reform girişimi sadece yeni gümüş para basımıyla sınırlı kalmadı. Osmanlılar bu dönemde çok sayıda yeni altın sikke de bastı. Kuruş, zolota, pare ve akçe gibi gümüş sikkelerin yanında cedid şerifi, zencirli, cedid İstanbul, fındık ve zer-i mahbub gibi çeşitli isimler ile anılan çok sayıda altın sikke piyasada tedavül etmeye başladı.

Sultan III. Ahmed altın sikkeler üzerinde de bir takım uygulamalar ve düzenlemeler yapmıştır. Söz konusu düzenlemelerin seyrini belirleyen faktörlerden biri de İstanbul ile Kahire darphaneleri arasındaki uyumsuzluktu. Kahire'deki darphanede basılan altınların ayarlarının düşük olması İstanbul'da basılan altınların Mısır'a kaçmasına sebep oluyordu. Payitahttaki idareciler bu durumun önüne geçmek ve Mısır'daki darphaneye çeki düzen vermek istemişlerse de başarılı olamamışlardır. Söz konusu sıkıntı uzun süre devam etmiştir. Sultan III. Ahmed alınan diğer tedbirlerin yanında başka bir uygulamayı daha devreye sokmuştur. Altın sikkenin kenarlarının kesilmesine engel olmak amacıyla Kahire Darphanesi'nde sikke basılırken etrafının zencirle² kaplanmasını emretmiştir. Mısır'da Sultan Ahmed adına 1706 yılında basılan sikkenin etrafına zencir yapılmış, bu altın "zencirli ve tuğralı altın" veya sadece "zencirlü altın" olarak anılmıştır. Basılan bu altının II. Mustafa'nın bastırıldığı altınlardan tek farkı etrafındaki zencirdi. Ayarı ve ağırlığı Sultan II. Mustafa'nın altınlarından farksızdı.

Alınan tedbirlere ve yapılan ikazlara rağmen Mısır Darphanesi'nde gerçekleşen usulsüzlüklerin önüne geçilemiyordu. Yapılan yolsuzluğun esası Mısır Darphanesi'nde altına gereğinden fazla ayar katılmasıydı. Bu nedenle halis altından sikke basılması, içine hiç ayar katılmaması kararı alındı. Halis altından 1,1 dirhem ağırlığında basılan bu altınlara "Cedid İstanbul altını" adı verildi. Mısır'a gönderilen emirlerde de bu şekilde sikke basılması talimatı verildi. Cedid İstanbul altınlarının standartlarında Mısır'da basılan altınlara "fındık altını" denildi. Bu isimlendirmenin sebebi sikkenin etrafına nokta ve habbeler nakşedilmiş olmasıydı. Fındık ifadesi zamanla İstanbul halkı arasında yaygınlık kazandı³.

² Darphanede altın zencirciliği veya zencirekçiliği adı verilen bir görev ve bu görevi yerine getiren bir grup vardı. Bunlar sikke basımı esnasında altın pulların etrafını zencir adı verilen şekle sokarlar, nokta ve tırtıllar yaparlardı. Amaçları birtakım düzenbazların altın sikkelerin kenarlarını kesmesini engel olmaktı. Zencir yapıldığında eğer sikkenin kenarları kesilirse bu durum kolayca anlaşılıyordu. Halk bu tür altınları almıyordu. (Bölükbaşı, 2013: 65).

³ Süleyman Sûdî, fındık altını tabirinin Sultan II. Mustafa döneminde ortaya çıktığını ve bu dönemde basılan yeni şerifilere Mısır'da fındık denildiğini söyler. Bu ifadesi Sahillioğlu ile çelişmektedir. Ancak bu ifadesinden birkaç sayfa sonra verdiği bir belge sureti Sûdî'nin değil, Sahillioğlu'nun haklı olduğunu gösterir. Söz konusu belgede "beyne'n-nas fındık altunu tabir olunur zencireklü İstanbul altunu" ifadesi geçmekte ve Sahillioğlu'nu teyid etmektedir. (Süleyman Sûdî, 1982: 68-70).

Sultan III. Ahmed saltanatı esnasında 1729 tarihinden itibaren “zer-i mahbûb” adıyla bir altın sikkeye daha rastlanır. Ortaya çıkışı hususunda yeterli bilgi bulunmayan bu sikkenin ağırlığı 2,646 gram, ayarı ise 0,825 idi. İlk zer-i mahbûbların 1732’de Hekimoğlu Ali Paşa'nın sadareti zamanında piyasaya çıkarıldığı konusundaki bilgiler doğru olmamalıdır. (Sahillioğlu, 1965: 108-117; Artuk, 1996: 27-28).

Kuruşa dayalı para sisteminin bütün birimleriyle teşekkülü ve yeni altın sikkelerin darp edilmesinin ardından XVIII. yüzyılın ilk yarısında Osmanlı para sistemi istikrarlı bir döneme girdi. Bu dönemde siyasi istikrarın sürmesi mali istikrarı da beraberinde getirdi. Bu nedenle Osmanlı devlet ricali para sistemini olumsuz etkileyecek herhangi bir tasarrufta bulunma ihtiyacı hissetmediler. Ancak bu dönemde de gümüş paralar üzerinde bazı küçük ayarlamalar yapıldı. Yapılan bu ayarlamalar para sisteminin istikrarına zarar verecek büyüklükte değildi. (Pamuk 2017:153-163; Bölükbaşı, 2013: 125-132).

1.2. XVIII. yüzyılın İkinci Yarısında Mali Bunalım ve Tağşişlerin Yeniden Başlaması

Osmanlı İmparatorluğu XVIII. yüzyılın ikinci yarısına girerken mali durum oldukça iyiydi. Uzun süredir savaşların olmaması iktisadi yapının iyileşmesine ve mali problemlerin azalmasına imkân sağlamıştı. Para sisteminde istikrarlı bir durum gözleniyordu. Devlet hazinesi askeri masrafları ve cari harcamaları kolaylıkla karşılayabiliyordu. (Bölükbaşı, 2013: 14-15).

Siyasi istikrarın devam etmesi mali durumun ve para sistemindeki istikrarın da sürmesini sağlıyordu. Ancak bu durum kısa bir süre sonra başlayan savaşlarla tersine döndü. Sultan III. Mustafa devrinde 1768 yılında başlayan ve 1774’e kadar devam eden Rus savaşı mali durumu alt üst etti. Hazinesinin bütün stokları hızla eridi. Savaşın maliyeti 3 yıllık bütçe geliri kadar yüksekti. Üstelik savaşın ardından Ruslara 7.500.000 kuruşluk savaş tazminatı ödenmesi gerekiyordu. (Bölükbaşı, 2013: 14-21). Daha da önemlisi ilk defa Müslümanlarla meskûn bir vilayet kaybedilmiş, Kırım elden çıkmıştı. Osmanlı Devleti kabulü mümkün olmayan bu

durum nedeniyle tekrar savaş hazırlıklarına başladı. Uzun süren hazırlıkların ardından 1787 yılında Ruslarla yeniden savaşa girildi. Ruslarla ittifak eden Avusturya da bir yıl sonra Osmanlı Devleti'ne savaş ilan etti. Böylelikle Osmanlılar çift cepheli ağır bir savaşın ezici mali yüküyle karşı karşıya kaldı. (Vasıf, 1978: 89-108, 278; Cevdet, 1972: 347-365; Emecen, 2007: 487-496; Beydilli, 2007: 496-502; Beydilli, 2002: 524-527).

Uzun ve yorucu savaşların doğurduğu mali bunalım Osmanlı Devlet ricalini daha önce hiç yapmadıkları bir teşebbüste bulunmaya yöneltti. Osmanlılar ilk defa olarak dış borç almak için bazı yabancı devletlerle görüşmeye başladı. Ancak bu girişimden sonuç alınamadı. Sık sık toplanan meşveret meclislerinde mali krizin aşılması için neler yapılabileceği üzerinde durulmuştur. Düşünülen çarelerden hiçbiri krizin aşılmasına yeterince katkı sağlayamamıştır. Bunun üzerine uzun vadede büyük sıkıntılara yol açacağı bilinmesine rağmen tağşişe gidilmesi kararı alındı. Tağşiş tedavüldeki paraların gümüş içeriğinin azaltılmasıydı. Zaten bu dönemde Darbhâne-i Âmire ihtiyat hazinesi vasfı kazanmış sıkışık zamanlarında Hazine-i Âmire'nin imdadına yetişmiştir. Askerlere yapılan ödemelerin karşılanması ordunun silah ve mühimmat ihtiyacının giderilmesi askerin iaşesinin sağlanması gibi hususlarda darphane Hazine-i Âmire'ye büyük meblağlar aktarmıştır. (Pamuk, 2016: 123-139; Bölükbaşı, 2013: 125-200).

Sultan I. Abdulhamid döneminde altın ve gümüş kullanımına sınırlama getirilmiştir. Darphanede yeterli miktarda maden stoku bulunmadığı için halkın desteğine başvurulmuş, bu konuda ulemeden fetva alınmıştır. Herkesin elindeki altın ve gümüşten yapılmış eşyaları belli bir para karşılığında darphaneye teslimi sağlanmıştır. 1789 tarihinden itibaren ikişerlik kuruş darp edilmiş, bu sikkenin basımı 7,5 ay kadar devam etmiştir. Ardından tekrar tağşişe başvurulmuştur. Yüzlük, yani iki buçuk kuruşluk mağşuş sikke basılmıştır. Darp edilen yüzlüklerin 10 dirhem ağırlığında olması yeni basılan ikişerliklerin 8, kuruşların 4, altmışlıkların 6, zolotaların 3, yarımlikların 2, çeyreklerin 1, parenin on tanesinin 1 dirhem olması uygun görülmüştür. Tamamının ayarı ise eskisi gibi %51 olarak kalmıştır. Buna uygun olarak ilk yüzlükler 1789 tarihinde basılmıştır. Ancak yüzlük darbu için faaliyete geçildiği sırada yeterli miktarda altın ve gümüş olmadığı anlaşılmıştır.

İkişerlik darbında olduğu gibi şeyhülislamdan fetva alınmış, yayınlanan fermanla herkesin elindeki kıymetli maden darphaneye getirmesi emredilmiştir. Gümüşün dirhemi için 10 pare, altının miskali için 6 kuruş 30 pare fiyat belirlenmiştir. (Bölükbaşı, 2013: 129-131).

1.3. Sultan II. Mahmud Döneminde Genel Durum: Savaşlar ve Reformlar

Sultan II. Mahmud'un tahta geçişi oldukça sıkıntılı bir sürecin ardından gerçekleşmiştir. Önce III. Selim Kabakçı Mustafa isyanıyla tahtan indirilmiş, tahta IV. Mustafa geçirilmiştir. Ancak bu esnada Rusçuk ayanı Alemdar Mustafa Paşa III. Selim'i tekrar tahta geçirmek için İstanbul'a yürümüş, telaşa kapılan Sultan IV. Mustafa III. Selim'i katlettirmiştir. Yaşanan olaylar esnasında Şehzade Mahmud canını zor kurtarmış, Alemdar Mustafa Paşa'nın desteğiyle 1808'de tahta cülus etmiştir. Sultan II. Mahmud'un saltanatı da tıpkı cülusunda olduğu gibi büyük problemlerle dolu olarak devam etmiştir. Devletin çöküşüne engel olmak için yapılmasını zaruri gördüğü reformları büyük güçlükler altında gerçekleştirmiştir. Reformlar konusunda en büyük engel Yeniçeri Ocağı'nın öncülüğünü yaptığı muhalefetti. (Âsım, 2015: 1175-1212; Câbî, 2003: 171-179; Beydilli, 2003: 352-354).

Sultan II. Mahmud öncelikle ayanlarla bir mutabakata varmıştır. Taşrada büyük bir nüfuzu olan ve II. Mahmud'un tahta geçmesinde birinci derecede rol oynayan ayanlarla hükümet arasında Sened-i İttifak adı verilen belge imzalanmıştır. Bu belge sayesinde ayanlar merkezi otoriteye varlıklarını kabul ettirmişlerdi. Ancak Sultan II. Mahmud şartlar olgunlaştığında Sened-i İttifakı geçersiz kılacak adımları birer birer atacak ve ayanların tamamını tasfiye edecektir. (Beydilli, 2003: 352-353; Ortaylı, 2014: 39-65; Akyıldız, 2012: 83-90).

Sultan II. Mahmud tahta çıktığı sırada Napolyon savaşları devam ediyor İngiltere, Fransa ve Rus çarlığı arasında ölüm kalım mücadelesi sürüyordu. Osmanlı Devleti büyük güçler arasındaki mücadeleden uzak kalamadı. Fransa 1798 yılında Mısır'ı işgal ettiği için başlangıçta İngiltere ve Rusya ile ittifak kurmuşsa da, daha

sonra şartlar değişince İngiltere ve Rusya ile karşı karşıya gelmişti. Osmanlı Devleti için oldukça yıpratıcı gecen bu süreç 1815 yılında Viyana Kongresinin toplanmasıyla sona erdi. Dışarıda bu gelişmeler olurken Osmanlılar bir yandan da içerde Sırp isyanıyla uğraşıyordu. Neticede Sırp 1817 yılında özerk bir statüye kavuştu. Bu gelişme Osmanlı Devleti'ni çöküşe götürecekt en önemli faktörün yani etnik ayrılıkçılığın başlaması anlamına geliyordu. (Beydilli, 2003: 353-354; Akyıldız, 2012: 39-40).

İç ve dış gailer bir yana sultan II. Mahmud'un üzerinde en çok kafa yorduğu husus askeri alanda yapmayı düşündüğü reformlardı. Osmanlı ordusunun bel kemiğini oluşturan Yeniçeri Ocağı uzun süredir düzenli bir askeri birlik olma hüviyetini yitirmişti. Bir yandan disiplinsizlik ve başıbozukluk, diğer yandan da Avrupa da yaşanan askeri yeniliklere kapalı olunması yeniçeri ocağını zayıflatmıştı. Bir zamanlar dünyanın en seçkin askeri birliği olan yeniçeriler artık düşman karşısında varlık gösteremiyordu. II. Mahmud Sultan III. Selim'in yarım kalan teşebbüsünü başarıya ulaştırmak, batı tarzında modern bir ordu kurmak istiyordu. Kendisine bağlı bir vali olan Kavalalı Mehmed Ali Paşa Mısır'da bunu gerçekleştirmişti. Ancak III. Selim'in başına gelen ve tahtı ile hayatını kaybetmesine yol açan olaylardan çekiniyordu. Bu yüzden doğru zamanı bekliyordu. Yeniçeri Ocağı kaldırılabilirse idari, mali, sosyal ve ekonomik pek çok alanda reformların önü açılacaktı. Nitekim Cevdet Paşa Yeniçeri Ocağı için "Devlet-i Aliyenin kalbinde bir seretan" (kanser) benzetmesinde bulunmuştu. (Cevdet, 1991: 219; Çelik, 2013: 253-254).

III. Selim dönemini iyi analiz eden Sultan II. Mahmud kamuoyu desteğini arkasına alması gerektiğinin bilincindeydi. Rum isyanı padişaha aradığı fırsatı sağladı. İsyancılar karşısında yeniçeriler aciz kalırken Mehmed Ali Paşa'nın Mısır'dan gönderdiği askerlerin kısa sürede isyancıları ezmesi halk arasında yeniçerilere karşı ciddi bir tepki doğurdu. (Çelik, 2013: 255; Beydilli, 2003: 353-354).

1821 tarihinde başlayan Yunan isyanında en önemli faktör şüphesiz merkezi otoritenin zayıflığıydı. Rumlar XVIII. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Osmanlı Devleti'ne karşı isyan etmeleri için Rusya ve Avusturya tarafından yoğun bir şekilde

kışkırtılmıştı. Rumlar 1768-1774 savaşı sırasında Osmanlı Devleti'ne isyan etmiş, Osmanlıların zayıflamasıyla Rumlar arasında bağımsızlık fikri giderek güçlenmeye başlamıştı. Bu durum balkanlardaki Osmanlı tebaası diğer Hıristiyan azınlıklar içinde geçerliydi. Sultan II. Mahmud'un Tepedenli Ali Paşa'yı katletmesi Rumların beklediği fırsatı doğurmuştu. Rum isyanının başlaması İstanbul'da büyük bir heyecan uyandırdığı gibi halkın tepkisine de yol açmıştır. (Ahmed Lütü Efendi, 1999: 6-15; Çelik, 2013: 183-191; Çelik, 2010: 577-580; Feyzioğlu, 2017: 113-129).

Rum isyanının bastırılması sırasında askerlerin gayretsiz tavırları ve disiplinsiz hareketleri kadar mali sorunlarda Osmanlı Devleti'nin işini zorlaştırmıştır. Askerin ücretlerinin ödenmesinde ve iaşelerinin sağlanmasında devlet idarecileri büyük güçlüklerle karşılaşmıştır. Osmanlı ordusunun başarısızlığı padişahı Mısır valisi Kavalalı Mehmed Ali Paşa'dan yardım istemeye mecbur bırakmıştır. Kavalalı gerekli yardımı göndermekle birlikte öne sürdüğü koşullar istikbalde Osmanlı Devleti'nin Mısır'da çok ciddi sorunlarla uğraşacağını gösterir mahiyettedir. Mısır kuvvetlerinin müdahalesiyle isyan bastırılmış fakat batılı devletlerin olaya müdahalesi ve Osmanlı-Mısır donanmasının Navarin'de yakılması Yunanistan'ın kurulmasını sağlamıştır. (Çelik, 2013: 181-241; Beydilli, 2003: 353; Altundağ, 1988: 28-31).

Yunanistan'ın bağımsızlığı Osmanlı Devleti'nin dağılma sürecini başlatmıştır. Bu durum imparatorluğun çöküşündeki en önemli faktörlerden biri olacaktır. Rum isyanının belki de tek faydası Sultan II. Mahmud'a Yeniçeri Ocağı'nı kaldırmak için aradığı fırsatı sunmuş olmasıdır. İsyancılar karşısında yeniçerilerin içine düştüğü utanç verici durumu Mısırlı askerlerin başarısı ile kıyaslayan halk ocağın kaldırılması hususunda padişahla aynı kanaate varmıştır. Neticede 1826 yılında Yeniçeri Ocağı ilga edilmiş, reformlar için padişahın önündeki en büyük engel de böylece ortadan kalkmıştır. (Çelik, 2013: 247; Özcan, 2007: 510-512)

Sultan II. Mahmud III. Selim'den daha radikal bir tavır sergilemiş eski dönemden kalma kurumların birçoğunu kaldırmıştır. Padişahın giriştiği reformların çok kapsamlı olması mali külfeti de arttırmıştır. Zaten 19. yüzyıl boyunca Osmanlı reformcularının en büyük sorunu finansman sıkıntıları olacaktır. Reformların finansmanı için çeşitli tedbirler alan II. Mahmud döneminde Tersâne Hazinesi,

Mukataat Hazinesi, Mansure Hazinesi gibi kurumlar oluşturulmuş, bu kurumlarda toplanan çeşitli fonlarla reformların finansmanı sağlanmıştı. Nihayetinde Sultan II. Mahmud bütün bu hazinelerin yerine modern anlamda bir maliye nezareti tesis etti. Ayrıca dâhiliye, hariciye, evkaf-ı hümâyun, gibi nezaretler kuruldu. Böylece Osmanlı bürokrasisi daha iyi işler hale getirildi. (Akyıldız, 1993: 66-148; Akyıldız, 2012: 54-55).

Sultan II. Mahmud eğitim sahasında da birtakım reformlar yapmıştır. Bu alanda yapılacak yeniliklerin devletin içinde bulunduğu sorunların çözümünde etkili olacak asıl faktör olduğunun bilincindeydi. Açılacak yeni mektepler devletin nitelikli personel ihtiyacını karşılayacağı gibi toplumsal hayatta arzu edilen dönüşümü de sağlayacaktı. Bu kapsamda Mekteb-i Maarifi Adliye, Mekteb-i Ulum-i Edebiyye, Mekteb-i Tıbbiye ve Mekteb-i Harbiye kurulmuştur. İmparatorluğun ekonomik ve mali sorunlarının çözümü tarım, ticaret ve sanayide gelişme ile mümkündü. Bu durumun farkında olan Sultan II. Mahmud çeşitli bayındırlık faaliyetlerinin ve alt yapı yatırımlarının gerçekleştirilmesi gerektiğinin de bilincindeydi. Bu amaçla Babıâli'de Meclis-i Umur-ı Nafia ismiyle bir meclis oluşturuldu. Ayrıca karantina teşkilatı kuruldu, köy ve mahallelerde muhtarlıklar tesis edildi. İlk resmi gazete de Takvim-i Vekâyi adıyla 1831 tarihinde yayınlanmaya başladı. İmparatorluğun geniş sınırları içinde haberleşmeyi kolaylaştırmak için modern posta teşkilatı oluşturuldu. Netice olarak Sultan II. Mahmud'un reform programının sadece askeri kurumlarla sınırlı olmadığı idari, mali, sosyal, ekonomik ve kültürel pek çok alanı kapsadığı söylenebilir. (Ortaylı, 2016: 50-52; Akyıldız, 1993: 66-148; 258-270; Akyıldız, 2012: 70-75).

Sultan II. Mahmud'un idari alanda yaptığı reformlardan daha fazla etki uyandıran yenilikleri sosyal ve kültürel hayatla ilgili düzenlemeleridir. Devlet memurlarının Avrupa ülkelerinde giyilen kıyafetlere benzeyen elbiseler giymesi bunlardan biridir. Yapılan düzenlemeye göre devlet dairelerinde çalışanlar geleneksel kıyafetleri bir yana bırakarak fes, ceket ve pantolon gibi batı tarzı kıyafetler giyeceklerdi. Yapılan bu düzenleme halk arasında başlangıçta çok olumsuz karşılanmıştır. Padişahın kendisi de Avrupalı tarzda giyinmeye başlamıştır. Yaptığı yenilikleri bir adım daha ileri götüren Sultan II. Mahmud devlet dairelerine

kendi tasvirini astırmıştır. Bu uygulama Müslüman bir ülkede oldukça radikal bir girişimdir. Yapılan yenilikler Osmanlı toplumunda Avrupalı kurum ve uygulamaları gittikçe daha görünür ve etkili hale getirmiştir. Bunun sonucunda Avrupa kültürünün taşıyıcısı olan Fransızca yaygın hale gelmeye başlamıştır. İlk defa bu dönemde yurt dışına öğrenci gönderilmiş, Fransızca öğrenmeleri için büyük bir çaba gösterilmiştir. (Beydilli, 2003: 354-355; Çelik, 2013: 305-313).

III. Selim'in Nizam-ı Cedid adı altında başlattığı yenileşme süreci Sultan II. Mahmud döneminde radikal bir kimliğe bürünmüştür. Birçok alanda başlattığı reformların yegâne hedefi merkezi otoriteyi güçlendirmek ve Osmanlı Devleti'nin varlığını sürdürmektir. Fakat bu dönemde savaşlar ve iç isyanlar devlet idarecilerinin reformları gerçekleştirmesine ve bunlar için gerekli kaynağı temin etmesini zorlaştırmıştır. Sultan II. Mahmud saltanatı müddetince uğraştığı problemlerden bunaldığını şu cümlelerle ifade etmiştir: “Gaile-i saltanattan usandım”. Fakat bütün bu problemlere rağmen Sultan II. Mahmud dönemi Osmanlı modernleşmesinin en önemli aşamasını teşkil eder. Bu dönemde yapılan radikal yenilikler Tanzimat'a giden sürecin yolunu açmıştır. (Çelik, 2013: 345-352; Çelik, 2010: 574-590).

Sultan II. Mahmud'un Osmanlı Devleti'ni kalkındırmak ve batı tarzında modern bir devlete dönüştürmek için gerçekleştirdiği reformlar önemli sonuçlar doğurmuştur. Ancak yaşanan bazı sorunlar bu durumu gölgelemiştir. Bunların başında Mısır valisi Kavalalı Mehmed Ali Paşa'nın isyanı gelir. Napolyon'un Mısır'ı işgalinin ardından yaşanan kargaşa döneminde Mısır'da güç kazanan Mehmed Ali Paşa rakiplerini bertaraf etmiş, ardından fiili durumu tanıyan Babıâli tarafından 1805 yılında Mısır valisi olarak atanmıştır. İngilizlerin de bölgeyi terk etmesiyle birlikte Mısır'da uzun dönemli idari ve iktisadi yenilikleri başlatmıştır. Mehmed Ali Paşa'nın Mısır'da yaptığı yenilikler Sultan II. Mahmud'un reform programından daha önce başladı. Orduda, maliyede, tarım ve sanayide birçok gelişme kaydedildi. Kavalalı Mehmed Ali Paşa 1827'de Mora isyanında yaşadığı kayıpların karşılığında Babıâli'den Suriye'yi talep etmiştir. Fakat bu talebi Sultan II. Mahmud tarafından olumsuz karşılanmış ve padişahın tepkisini çekmiştir. Kavalalı padişaha karşı isyan bayrağı açmış, kısa sürede Konya'ya kadar ilerlemiştir. (Ahmed

Lütfi Efendi, 1999: 62-73; Altundağ, 1998: 28-41; Çelik, 2013: 193-249; Çetin, 1998: 103-109; Kutluoğlu, 2002: 62-65).

Bu isyanın Anadolu'ya kadar ulaşması ise devlet merkezini büyük bir risk altına sokmuştur. Durumun İstanbul için iyice tehlikeli hale gelmesi devlet idarecilerini başka seçeneklere yöneltmiştir. Osmanlı Devleti, Rusya ve İngiltere ile ittifak kurmuştur. Avrupalı devletlerin müdahalesiyle Kavalalı Mehmet Ali Paşa Mısır'la yetinmek zorunda kalmıştır. (Altundağ, 1998: 53-65; Kutluoğlu, 2002: 62-65; Beydilli, 2003: 352-355).

1.4. Sultan II. Mahmud Döneminde Sikke Tağışları ve Basılan Altın Sikkeler

Osmanlı Devleti'nin XVIII. yüzyılın ikinci yarısında aldığı büyük askeri mağlubiyetler mali durumunu derinden sarsmıştı. Askeri masrafların finansmanı için kayda değer bir çözüm bulunamamış, çaresiz kalan devlet adamları tağış başvurmuştu. Bu durum akçe ile kuruşun aynı akıbete uğramasına yol açacaktı. Tağış kapısının aralanması kuruş için son derece olumsuz bir süreci başlattı. Sultan I. Abdulhamid ve III. Selim devrinde yapılan tağışlar Sultan II. Mahmud döneminde artarak devam etti. Özellikle Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasından sonra tağışlar daha da arttı. (Pamuk, 2016: 123-131; Bölükbaşı, 2013: 125-132).

Sultan II. Mahmud döneminde yaşanan iç isyanlar, savaşlar, yeni bir ordu kurulması, önemli reformlar yapılması devlet teşkilatının yeniden organize edilmesi büyük bir mali külfet doğurdu. (Beydilli 2003: 354-356). Bütün bu masrafların finansmanında para üzerinde yapılan tağışların çok önemli bir katkısı olmuştur. Sultan II. Mahmud 1808'de tahta geçtiğinde kuruş 6,542 gram gümüş içeriğe sahipti. Ancak tağışlar kuruşu hızla eritmiş, 1831-1832 yıllarında bir ara kuruşun gümüş içeriği yarım grama kadar düşmüştür. Fakat daha sonra yapılan bir iyileştirme ile kuruşun gümüş içeriği bir miktar arttırılmış, 0,94 grama çıkarılmıştır. Bu rakamlar bize Sultan II. Mahmud'un saltanatı süresince kuruşun değerinin bir ara 10/1'e kadar düştüğünü göstermektedir. II. Mahmud tağış konusunda bütün seleflerini geride bırakmış ve Osmanlı tarihinde paranın değerini en çok düşüren padişah olarak kayda geçmiştir. (Pamuk, 2017: 182-192; Pamuk, 2016: 123-131).

Sultan II. Mahmud'un gümüş sikkeleri tağış edip askeri masrafları finanse ettiği bilinen ve literatürde sık sık vurgulanan bir husustur. Ancak Sultan II. Mahmud bununla yetinmemiş altın sikkeler üzerinde de çeşitli ayarlamalar yaparak, elde edilen parayı askeri masrafların finansmanında kullanmıştır. II. Mahmud'un değişik türlerde ve farklı isimler altında çok sayıda sikke darp ettirmesinin temel sebeplerinden biriside budur. (Pamuk, 2016: 123-131; Bölükbaşı, 2016: 103). Aslında Sultan II. Mahmud'un seleflerinden Sultan III. Selim'de altın sikkeler üzerinde birtakım ayarlamalar yapmıştı. Döneminde basılan zer-i mahubların ayarı düşüktü. (Süleyman Sûdî, 1982: 72). 1808 yılında Osmanlı tahtına cülus eden Sultan II. Mahmud 1816 yılına kadar yeni bir altın sikke darp ettirmemiştir. 1809 yılında piyasada tedavül eden altın sikkenin rayici şu şekilde tespit edilmiştir: Yıldız altınına 10 kuruş, Macar altınına 9,5 kuruş, fındık altınına 9 kuruş, İstanbul zer-i mahubuna 6,5 kuruş ve Mısır zer-i mahubuna ise 5,5 kuruş fiyat konulmuştur. (Cabi, 2003: 530; Şâni-zâde, 2008: 259; Hasan Ferid, 1330: 210; Ölçer, 1970: 13).

Sultan II. Mahmud döneminde rûmi, adli, surre, hayriye ve mahmudiye isimleriyle daha önce hiç basılmamış, model ve tasarımları birbirinden farklı altın sikkeler darp edilmiştir. (İsmail Galip, 1307: 368; Hasan Ferid, 1330: 209-210; Ölçer, 1970: 13; Pamuk, 2017: 186-187; Artuk, 1974: 693-698). II. Mahmud döneminde basılan altın sikkeler arasında en önemlilerinden biri adli altındı. Adli altının doğuşunda dönemin askeri ve siyasi problemlerinin ve bunların sonucunda ortaya çıkan mali sıkıntıların doğrudan etkisi vardı. 1822 yılında Rum isyanının başlaması Osmanlı hazinesini büyük bir krize sürükledi. Hazinesinin acilen nakit para bulması gerekiyordu. Giderlerin iyice artması Sultan II. Mahmud ve devlet ricalini büyük endişeye sevk etmişti. Padişah meselenin çözüme kavuşturulmasını ve masrafları karşılayacak nakit paranın bir an önce bulunmasını istiyordu. Devlet adamlarının meseleyi ele almasını ve yapılacak toplantılara darbhane mubayaacısı Kazaz Artin'in de katılmasını emretti. Söz konusu toplantılarda altın sikkelerin ayarının çeşitli oranlarda düşürülmesi durumunda ne kadar gelir elde edilebileceği hususu üzerinde duruldu. Toplantılara Şeyhülislam başta olmak üzere ulema da katkıda bulunuyordu. Uzun süren görüşmelerin ardından yeni bir sikke basılması kararı alındı. Adli ismiyle basılacak sikke yüksek ayarlı fakat düşük vezinli olacaktı. Sikkenin basımı için piyasadan maden toplanacaktı. Maden toplanırken belli bir

fiyat üzerinden alım yapılacak böylece ham madde düşük maliyetle sağlanacaktı. Bu amaçla kıymetli maden kullanımına sınırlama getirildi. Bu sınırlamanın yol açabileceği toplumsal tepkileri engellemek için Şeyhülislamdan fetva alındı. Askeri giderlerin ve düşman tehlikesinin bu kadar yüksek olduğu bir dönemde devletin ihtiyacı varken altın ve gümüş kullanımının caiz olup olmadığı sorulmuştur. Alınan fetva da böyle bir durumda altın ve gümüş kullanımının haram olduğu, bunların darbhaneye teslimini emreden bir ferman yayınlanırsa buna uymanın farz olduğu ifade edilmiştir. Netice de piyasadan bir dirhemi 32 pareye gümüş, bir dirhemi 16 kuruşa altın toplanmıştır. (HAT, 285/17113; HAT, 1275/49507; HAT, 279/16505; C.DRB, 33/1633; Es'ad Efendi, 2000: 119-120; Bölükbaşı, 2016: 105-108; Artuk, 1988: 389). Adli altını 8 kırat (1,6 gram) ağırlığında; 20 ayarında binde 833 idi. Halis altın içeriği ise 1,33 gramdı. (Hasan Ferid, 1330: 209-210; Bölükbaşı, 2016: 106-107).

Piyasada adli tedavülünü ve devletin bundan yüksek gelir elde etmesini sağlamak için başka önlemlerde alındı. Öncelikle daha önce basılmış altın sikkelerin tedavülü yasaklandı. Ardından adlinin kur değeri yükseltildi. Böylece devlet hazinesi adli altını basımından ciddi miktarda menfaat temin etti. (HAT, 564/27699; HAT, 567/27822; C.DRB, 47/2306; C.DRB, 12/559; C.DRB, 5/12; C.DRB, 30/1472, Es'ad Efendi, 2000: 128; Bölükbaşı, 2016: 107).

Sultan II. Mahmud döneminde basılan diğer bir altın çeşidi ise surre altınıdır. Bu altın türü de 1823-1824 yıllarında darp edilmiştir. Halk arasında "Kâbe altını" diye ün yapmıştır. Surre altınlarının tam, yarım ve çeyreği basılmıştır. Ayar ve ağırlıkları atik adli altını nispetindedir. 1829 senesinde ise hayriye altını basılmıştır. Sadece iki sene darp edilen bu altın halk arasında daha çok "gazi veya sandıklı" isimleri ile anılmıştır. Hayriye altınlarının yarım ve çeyreği de basılmıştır. Sultan II. Mahmud döneminde darp edilen son altın sikke ise 1834 senesinde basılan mahmudiye altınıdır. Basılan mahmudiye altınları halk dilinde "yirmilik altınları" diye tabir edilmiştir. Mahmudiye altınlarının yarım ve çeyreği de darb edilmiştir. (Süleyman Sûdi, 1311: 72-74; Hasan Ferid, 1330: 209-210; İsmail Galip, 1307: 370-375; Ölçer, 1970: 27-36; Artuk, 1974: 693-698).

İKİNCİ BÖLÜM

OSMANLI PARA SİSTEMİNDE RÛMÎ ALTINI

2.1. Rûmî Altının Doğuşu, Türleri ve Tedavülden Çekilmesi

Sultan II. Mahmud döneminde yaşanan iç ve dış sorunların en önemli neticesi mali kriz oldu. Savaşların ve iç isyanların bir türlü sonunun gelmemesi devlet idarecilerinin elini kolunu bağlıyordu. İmparatorluğun iktisadi açıdan kalkınmasını sağlayacak ve mali sorunları çözecek tedbirler alınamıyordu. Devlet idarecileri kısa vadeli geçici çözümler bulmaktan öteye gidemiyorlardı. Bunlar arasında ilk sırada tağşiş vardı. Sultan II. Mahmud dönemi Osmanlı tarihi boyunca gümüş paranın en çok değer yitirdiği devir oldu. Dönemin devlet ricali, tağşişlerin zararını bilmekle birlikte askeri sorunların mali sorunları tetiklemesi tağşişlerin devamını zaruri kılıyordu. Bu durum kuruşa dayalı para sistemini çöküşe sürükleyecekti. (Şâni-zâde, 2008: 527-530; 611-616, 708; Cabi, 2003: 1007-1010; Genç, 2013: 378-383; Pamuk, 2016: 123-131).

Sikke darp ettirmek padişaha mahsus bir haktı. Sikke basımından elde edilen gelire ise darp faizi denilmekteydi. Para darbından elde edilen gelir Enderun Hazinesi'ne transfer ediliyordu. İç hazineye aktarılan bu meblağdan padişahın şahsi harcamalarının yapılması sağlanıyordu. Fakat uzun süren savaşların doğurduğu askeri harcamalar para basımından elde edilen gelirin daha çok askeri giderlerin finansmanında kullanılmasını zaruri kılmıştı. Osmanlı idarecileri askeri masrafların finansmanında darp gelirine her geçen gün daha fazla bel bağlamaya başladılar. Bu durum zamanla sadece gümüş sikkelerin değil altın sikkeler üzerinde yapılan işlemlerinde bir finansman aracına dönüşmesini sağladı. Dolayısıyla finansman ihtiyacı rûmî altınının doğuşuna yol açan temel dinamiktir. (Bölükbaşı, 2013: 120-125).

Rûmî altını basılmaya başlandığı esnada Sırp isyanları devam ediyordu. Hazine askeri harcamaları karşılamakta zorlanmaktaydı. Dolayısıyla savaş harcamalarının finanse edilebilmesi için rûmî basılmıştı. Rûmî basımına yol açan bir

diğer sebep ise sikke darbına yeni bir ivme kazandırma isteğiydi. Daha açık ifade edersek uzun bir süredir yeni bir altın sikke piyasaya sürülmemiştir. (HAT, 280/16545; HAT, 285/49507; Şâni-zâde, 2008: 708; Bölükbaşı 2016: 104).

Rûmî altının doğuşundan önce Osmanlı piyasasında yaldız, Macar, kramise, İstanbul zer mahbubu, Mısır zer mahbubu, fındık altını ve fındık rubiyesi tedavül ediyordu. Bu altınların piyasadaki rayiç fiyatı ise şöyleydi: Yaldız altını 13 kuruşa, Macar altını 12,5 kuruşa, kramise altını 12 kuruş 10 pare, İstanbul zer-i mahbubu 8 kuruş, Mısır zer-i mahbubu 7 kuruş, fındık altını 10,5 kuruş ve fındık rubiyesi 110 pare idi. (HAT, 566/27791; C. DRB. 27/1345; MŞH. SCH, D/96; A.DVN, MHM. D, 236/9). Rûmî basımı için ihtiyaç duyulan altın yerli ve yabancı sikkelerin mübayaacılar aracılığıyla toplatılmasıyla sağlanmaktaydı. Darphaneye götürülen altınların dirhemine verilecek fiyat ise İstanbul ve fındık altınlarının bir dirhemi 9,5 kuruş, fındık rubiyesinin bir dirhemi 10 kuruş, Mısır altınının bir dirhemi 8,5 kuruş, yaldız altınının bir dirhemi 11,5 kuruş 48 akçe ve Macar altınının bir dirhemi 10,5 kuruş olarak belirlenmişti. (D.DRB. THR, 214/12; D.DRB. THR, 216/33; A.MKT, 1303/71; Bölükbaşı, 2013: 52-62).

Darbhâne-i Âmire Hicri 1231 yılı Cemaziyelâhir (Nisan-Mayıs 1816) ayından itibaren piyasaya rûmî altını sürmeye başladı. Burada üzerinde durulması gereken önemli hususlarından biri Sultan II. Mahmud'un tahta cülusundan itibaren 1816 yılına kadar tedavülde bulunan eski altın sikkelerin basımının sürdürülmüş olmasıdır. Hatta XVIII. yüzyılın ilk yarısından sonra tedavüle yeni bir altın sikke sürülmemiştir. Rûmî altını basımı bu yönüyle de bir devrim niteliği taşıyordu. (HAT, 280/16545; HAT, 285/49507; D.DRB. MH, 153/38; Hasan Ferid, 1330: 209; Bölükbaşı 2016: 104).

1816 yılında basımı gerçekleşen ilk rûmî altınları 24 kırat yani 1,5 dirhem (4,81 gram) vezninde; 23 ayarında (binde 958,3) basılmıştır. İlk basılan rûmîlerin halis altın içeriği 4,61 gramdır. Daha sonra standartları değiştirilince, ilk basılan bu rûmîler atik rûmî olarak anılmaya başlamıştır. Rûmî altınının değeri 25 kuruş olarak belirlendiği için, yirmi beşlik altın olarak da adlandırılmıştır. (HAT, 567/27822; HAT, 285/49507; D.DRB. MH, 153/38; Şâni-zâde, 2008: 937-942; Es'ad Efendi, 2000: 128; Bölükbaşı, 2016: 103-104; Hasan Ferid, 1330: 209). Piyasaya ilk sürülen

rûmî altınlarının bir yüzünde padişahın tuğrası, gül dalı nakışı, diğer bir yüzünde “duribe fi Kostantiniyye 1223” ibaresi yer alıyordu. Darp tarihinin 1223 olarak yazılmasının sebebi, Sultan II. Mahmud'un tahta cülus tarihinin Hicri 1223 olmasıydı. Rûmî altınının tamamı basıldığı gibi yarım ve çeyreği de basılmıştır. (İsmail Galip, 1307: 370; Damalı, Cilt 8, 2014: 2754-2757; Artuk, 1982: 72-75; Ölçer, 1970: 23-25).

Rûmî altınları, Hicri 1236 yılı Şaban (Mayıs-Haziran 1821) ayına kadar aynı standartlarla basılmaya devam edilmiştir. Bu tarihten itibaren altın içeriği azaltılan yeni rûmîler piyasaya sürülmüştür. Bu değişimin nedeni darp gelirini arttırma arzusudur. Yeni standartlarla basılan rûmîler, cedid rûmî ismiyle piyasaya giriş yapmıştır. Eskiler 23 ayarında basılmışken, cedid rûmîler 19 kırat 1 buğday (binde 802) ayarında basılmıştır. Altının ağırlığı ise değişmemiştir. (D.DRB. MH, 239/14; 239/28; D.DRB. MH, 241/45; HAT, 280/16545; Bölükbaşı, 2016: 104; C.DRB. 34/1675). Cedid rûmî altınlarının üzerindeki nakış ve yazılarında da eskisine göre bazı değişiklikler yapılmıştır. Yeni basılan rûmî altının bir yüzünde; ortada tuğra, gül dalı ve çerçevesinde “Sultan’ül berreyn ve Hakan’ül bahreyn Es-sultan ibni Sultan” ibaresi yer alıyordu. Bu ibare atık rûmîlerde yoktu. Diğer bir yüzünde ise “duribe fi Kostantiniyye 1223” ile "Es-sultan Mahmud Han ibni Abdulhamid Han dame mülkehu" ibaresi yer alıyordu. Bu ibare de atık rûmîde yoktu. Nitekim üzerindeki yazı ve nakışların çoğalmasından dolayı cedid rûmî altınına halk arasında “yazılı Mahmudiye” altını da denilmekteydi. (İsmail Galip, 1307: 370; Süleyman Sûdi, 1311: 73-74; Ölçer, 1970: 23-25; Pere, 1968: 241-254; Damalı, Cilt 8, 2014: 2754-2757).

Rûmî altının ayarının azaltılması kararı uzun müzakerelerin neticesinde verilmişti. Altının ayarında yapılacak değişimin ne ölçüde olabileceği ve bunun neticesinde ne kadar kar elde edilebileceği hususunda padişaha öneriler sunulmuştu. Sultan II. Mahmud konuyla yakinen alakadar olmuş, bahsedilen standartlarda basılmış sikkelerden birkaç numuneyi incelemek istemişti. Bunun üzerine darphanede hazırlanan rûmî altınlarının numuneleri padişaha takdim edilmişti. (D.DRB HAT, 13/16; D.DRB. MH, 261/57; D.DRB. MH, 249/43).

Yapılan değişiklikten sonra darphane stoklarında mevcut rûmî altınları da eritilip yeni standartlarda basıldı. (D.DRB. HAT, 15/19; D.DRB. HAT, 16/34). Ancak mevkufta bulunan 40 bin keselik rûmî altının tebdili için Sultan II. Mahmud ruhsat vermemiş ve eski ayarıyla şimdilik durmasını istemişti. Vakti geldiğinde bunların da tebdili için talimat vereceğini ifade etmişti. Nitekim mektum akçede saklanan atik rûmîler belli aralıklarla cedid rûmîye dönüştürülmüştü. Eski altınların yenileriyle değiştirilmesi sonucunda emisyon bir miktar artmıştı. (D.DRB. HAT, 15/19; D.DRB. HAT, 11/45).

Darp edilen ilk rûmîlerin vezni 4,81 gram, halis altın içeriği 4,61 gramdı. 1821 senesinde basılan cedid rûmî altınlarının ise vezinleri değişmezken saf altın içerikleri 3,858 grama indirilmişti. Yeni basılan rûmîlerin altın içeriği ise öncekilerin % 83,696'sı kadardı. Ayarı düşürülen cedid rûmî altının piyasa fiyatı ise 25 kuruş olarak sabit tutulmuştur. Bu sayede darp faizi arttırılmıştır. Daha doğru ifade etmek gerekirse temel sorun kuruşun değerindeki düşüştü. Bu durum rûmî faizinin de azalması anlamına geliyordu. Rûmînin altın içeriği azaltılarak yaşanan kayıp telafi edilmiştir. (D.DRB. MH, 236/76; D.DRB. MH, 239/14; D.DRB. MH, 261/57; A.MKT, 1593/32; Bölükbaşı, 2016: 104).

Rûmî altınının 1816 yılında ilk defa basılmasından 1821 yılına kadar piyasada tedavül eden sikkelerin rayici de yükselmişti. 1821 yılında yaldız altını 15 kuruş 10 pare, Macar altını 15 kuruş, kramise altını 14 kuruş 30 pare, fındık altını 11 kuruş, fındık rubiyesi 3 kuruş, İstanbul zer-i mahbubu 8 kuruş, Mısır altını 7 kuruş, Tunus ve Cezayir altını 12 kuruş, riyal'in avarız cinsi dışındaki 3 nevi 6,5 kuruş, avarız cinsi ise 6 kuruş, rûmî altını 25 kuruş bedelle tedavül ediyordu. Burada dikkat edilmesi ve gözden kaçırılmaması gereken husus diğer altın paraların rayici yükseltilirken rûmî altının fiyatının 25 kuruş olarak sabit bırakılmasıydı. Devlet rayicini sabit bırakmış, ama altın içeriğini azaltmıştı. Böylece devlet hazinesi aleyhine bir zarar oluşmasının önüne geçilmişti. (A.MKT, 1593/21; A.MKT, 1593/32; C.DRB, 30/1471; Şâni-zâde, 2008: 1144-1145).

1821 yılında başlayan Rum isyanı Osmanlı hazinesine çok ağır yükümlülükler getirmiş, askeri masrafların karşılanabilmesi için acil nakit para ihtiyacı ortaya çıkmıştı. Zaten gelirleri giderlerine yetmeyen Osmanlı Devleti, isyanın başlamasıyla

para sıkıntısını daha sarsıcı bir şekilde hissetmiştir. Bu nedenle mümkün olan bütün kaynaklar harekete geçirilmiş, para üzerinde yapılan birtakım ayarlamalar ve düzenlemelerle darp faizinden elde edilen gelir azami seviyeye çıkartılmaya çalışılmıştır. Rûmî altınından elde edilen gelir yetersiz görüldüğü için başka bir sikke darbı yoluna gidilmiştir. (C.DRB, 47/2306; C.DRB, 33/1633; HAT, 1275/49507; HAT, 566/27791; Es'ad Efendi, 2000: 37-43; Şâni-zâde, 2008: 1263-1267; Bölükbaşı, 2016: 104-105).

Sultan II. Mahmud'un ve devlet ricalinin yaptığı görüşmeler sonucunda adlî altını ismiyle yeni bir sikke basılması kararı alınmıştı. Darp edilecek yeni sikke için gerekli altının temini piyasada tedavül eden eski sikkelerin toplanmasıyla mümkündü. Adlî altını basımı devlet için karlı bir girişim olacaktı. Dolayısıyla olabildiğince çok altının toplanması ve adliye çevrilmesi gerekiyordu. Payitaht İstanbul başta olmak üzere bütün vilayetlerden eski sikkelerin toplanması için harekete geçildi. Sikkeler devletin tayin ettiği fiyat üzerinden toplanacaktı. Yayınlanan fermanlarla altın ve gümüş kullanımı sınırlandırılmış, halkın görevlilere ellerindeki kıymetli madeni teslim etmesi emredilmişti. Altın ve gümüş Darbhâne-i Âmire'nin atayacağı memurlara, eğer o bölgeye memur atanmamışsa valilere teslim edilecekti.

Bu süreçte rûmî altını darbı durdurulmuş, piyasada tedavül edenler de toplanmıştır. Başlangıçta tam rûmî için 12, yarımı için 6 ve çeyreği için 3 kuruş fiyat konulmuştu. Daha evvel piyasada tedavül eden rûmî altının tamı 25 kuruşa, yarımı 12,5 kuruşa, çeyreği ise 6 kuruş 10 pareye tedavül ediyordu. Bu fiyatlandırma nedeniyle darphaneye yeterince altın gelmeyince birkaç yıl sonra rûmî altının darphaneye alış fiyatına kayda değer miktarda zam yapılmıştır. Tamı için 28 kuruş, yarımı için 14 kuruş, çeyreği için 7 kuruş fiyat belirlenmişti. Bu fiyattan ziyadeye alıp verenlerin ve kar amacı güdüp altını gizleyenlerin cezalandırılacağı ilan edilmiştir. (HAT, 567/27822; HAT, 564/27699; HAT, 566/27791; C.DRB, 5/216; C.DRB, 12/559; C.DRB, 33/1633; C.DRB, 34/1675; C.DRB, 47/2306; Bölükbaşı, 2016: 105-107).

2.2. Rûmî Altını İçin Hammadde Temini ve Mübayaat Meselesi

Darbhâne-i Âmire'nin kıymetli maden ihtiyacını karşılayan ve piyasadan değerli madenlerin toplatılması işini üstlenen kişiye ifrazcıbaşı veya mübayaacı denilmekteydi. İfrazcıbaşı darphane bünyesinde bu iş için tesis edilmiş olan ifraz-ı tizab ve kal-i sim mukataasını deruhte ederdi. Darphanenin maden temin ettiği asıl kaynak maden ocakları değil piyasaydı. İfrazcıbaşına bağlı çalışan ve asli vazifesi piyasadan sikke toplamak olan çok sayıda kişi vardı. Bunlara da mübayaacı deniliyordu. Mübayaacılar sarraflık ve kuyumculuk işinden anlayan kişiler arasından seçiliyordu. Darphane eminine bağlı çalışan ifrazcıbaşılar 1762 yılına kadar Museviler arasından seçiliyordu. Bu tarihten sonra Ermeni Düzoğlu ailesi vazifelendirilmişti. Söz konusu aile Sultan II. Mahmud döneminde de vazifesini sürdürüyordu. (Bölükbaşı, 2013: 52-62).

1816 yılında rûmî altını basımı başladığında Düzoğulları mübayaacılık görevini sürdürüyorlardı. Rûmî basılması için çarşı ve pazardan yaldız, Macar, kramise, fındık, Mısır ve İstanbul altınları toplanıyordu. Ayrıca darphaneye de kayda değer miktarda sikke geliyordu. Muhallefatlardan gelen sikkeler de rûmî darbı için kullanılıyordu. Mesela Hicri 1232 (Miladi 1817) yılında Yusuf Paşa ve müteveffa Sarım Efendi muhallefatından gelen bir miktar altından rûmî altını kesilmişti. (D.DRB. HAT, 11/47; D.DRB. HAT, 16/18; D.DRB. MH, 181/20; D.DRB. MH, 153/38; D.DRB. MH, 163/41; TSMA. E, 1234/34).

Rûmî darbı esnasında yaklaşık dört yıla yakın bir zaman mübayaacılık görevini Düzoğlu ailesi yürütmüştür. Ancak Düzoğlu ailesi 1819 yılında yolsuzlukla suçlanmış Darphane Emine Abdurrahman Efendi ile birlikte Düzoğlu Kırkor ve kardeşi Sarkis idam edilmiştir. Kaynaklarda idamlarına yol açan iki temel gerekçe zikredilir. İlki rûmî altını ile ilgilidir. Rûmî basımı için toplanan eski ve yabancı altın sikkeler üzerinde yolsuzluk yaptıkları aktarılır. Ayrıca kıymetli madenden mamül bir miktar eşyayı da zimmetlerine geçirmişlerdir. Esnaf ve tüccara borçlandıkları ve 16 bin kese yani 8.000.000 kuruş açıkları olduğu tespit edilmiştir. Vekayinüvis Şâni-zâde Ataullah Efendi, katledilen Sarkis ve Kırkor'un kardeşleri

Mıgırdıç'a her gün 20 adet rûmî altını verdikleri iddiasını aktarır. Neticede Düzoğlu ailesinin iki ferdi katledilmiş ve muhallefatları zapt edilmiştir. (D.DRB. MH, 243/43; D.DRB. HAT, 16/18; Şâni-zâde, 2008: 937-944; Bölükbaşı, 2013: 52-62; Aysan, 2013: 47-71).

Düzoğulları mübayaacılık görevinden uzaklaştırıldıktan sonra yerlerine başka bir Ermeni görevli Kazaz Artin getirilmiştir. Kendisi Düzoğulları'nın yakınıydı. Hicri 1234 yılı zilhicce ayında (Miladi 1819) göreve başlayan Kazaz Artin altın ve gümüş temini işini üstlendi. Bu iş için kendisine Sarraf Yorgi'nin kefil olmasıyla 3 bin kese yani 1.500.000 kuruş para verildi. Sikke basımını sağlayan bu paraya sermaye akçesi denilmekteydi. Darphanenin sikke basmaya devam edebilmesi için sermaye akçesi hayati bir öneme sahipti. Sermaye akçesine aktarılan meblağ özenle muhafaza ediliyordu. Çünkü sermaye akçesinde para kalmazsa Darbhâne-i Âmire sikke basamazdı. Sermaye akçesinin varlığı sayesinde çarşı ve pazardan mübayaa yapılabiliyordu. (D.DRB. MH, 219/7; D.DRB. HAT, 14/2; D.DRB. HAT, 13/10; 13/16; Bölükbaşı, 2013: 139-140).

Bir yıla yakın görevde kalan Kazaz Artin daha sonra 1820 senesinde mübayaacılık görevinden alındı. Yerine Bilezikçioğlu Bagos adlı başka bir Ermeni mübayaacı olarak atandı. Ancak Kazaz Artin 1822 yılında mübayaacılığa geri döndü. Kazaz Artin daha sonra Sultan II. Mahmud'un gerçekleştirdiği para operasyonlarında çok önemli vazifeler üstlenmiştir. Mübayaacılık görevinden ayrılmasından sonra bu vazifeye Düzoğlu Hoca Agop getirilmiştir. Kadimden beri mübayaacılık görevini üstlenen Düzoğulları ailesine bu vazife tekrardan verilmiştir. Darbhâne-i Âmire'de Düzoğulları neslinden gelen kişiler uzun süre görev yapmaya devam etmiştir. (D.DRB. HAT, 16/7; D.DRB. HAT, 16/2; D.DRB. HAT, 13/16; D.DRB. HAT, 15/45; D.DRB. MH, 230/75; D.DRB. MH, 208/25; 227/68; D.DRB. MH, 259/58; D.DRB. MH, 253/30; Bölükbaşı, 2013: 52-62).

Düzenli olarak sikke basılabilmesi için darphanenin piyasadan kesintisiz olarak mübayaat yapması gerekiyordu. Ancak darphane kimi dönemlerde altın ve gümüş temininde güçlük yaşayabiliyordu. Darphanenin bu tür sıkıntılarla karşılaşmaması için bazı tedbirler alınmıştı. Bunlardan en önemlisi mübayaat sonucu elde edilen kıymetli madenin bir kısmının saklanmasıydı. İhtiyaten saklanan bu maden takip

eden ay içerisinde para basımında kullanılıyordu. Aynı ay içinde yapılan mübayaattan da bir kısmı mutlaka saklanıyordu. Böylece darphanenin depolarında her zaman bir miktar kıymetli maden bulunmuş oluyordu. Bu tedbirin sağladığı bir diğer fayda ise sikke üretiminin istikrarlı bir seviyede tutulabilmesiydi. Rûmî basımında da bu uygulama sürdürülmüştür. Eldeki belgelerden Hicri 1234 yılı (Miladi 1819) içinde dokuz aylık bir dönemin mübayaatını takip etme imkânı yoktur. Bu dönemde mübayaat yapılmamış olabilir. Ancak rûmî altının darbı her ay devam etmişti. İhtiyaten saklanan kıymetli madenden rûmî altını basımı sürdürülmüş olabilir. Aynı dönemde işbaşında olan Darphane Emini Abdurrahman Efendi ve Düzoğulları yolsuzluk ithamıyla idam edilmişti. Bu uygulama mübayaat işindeki aksaklık ve karışıklıkla bağlantılı olabilir. (Ayrıntılar için eklerdeki Tablo 1'e bakılabilir; Şâni-zâde, 2008: 937-944; Bölükbaşı, 2013: 52-62).

2.3. Kalpazanlık ve Sahte Rûmî Basma Girişimleri

Kalpazanlık sahte para basma işiydi. Bu işi yapan kişilere ise kalpazan veya kallab deniliyordu. Osmanlı tarihi boyunca her zaman kalpazanlar faaliyet göstermiş, piyasada tedavül eden kalp sikkeler devletin başını ağrıtmıştı. Sultan II. Mahmud döneminde de kalpazanlık çok can sıkıcı bir meseleydi. Piyasaya sahte para süren kalpazanların sayısı bu dönemde oldukça yüksekti. Bunun sebepleri arasında kuruşun sürekli tağşiş edilmesi ve çeşitli tiplerde sikkelerin piyasaya sürülmesi vardı. Darphane düşük vezinli altın ve gümüş sikkeler üretince kalpazanlar da devreye girmektedir. Adeta hazinenin para tağşişleriyle elde ettiği gelire kalpazanlar da bastıkları kalp sikkelerle ortak oluyordu. (C.DRB, 29/14; CML, 481/19605; Pamuk, 2016: 123-131).

Osmanlı Devleti kalpazanlığa engel olabilmek amacıyla 1819 yılında kalp para basımının yasak olduğunu hatırlatan ve bu işe cüret edenlerin çok sert cezalara maruz kalacaklarını bildiren bir ferman yayınladı. Galata önündeki gemilerde kalpazanlar tarafından sahte para basıldığı ihbarı üzerine, gemiler basılmıştı. İstanbul piyasasında karmaşaya yol açan ve kalpazanların işini kolaylaştıran hususlardan biri de, Mısır'da basılan ve İstanbul'da basılanlara göre daha düşük

ayarda olan sikkelerin yol açtığı sorunlardı. Bu kötü paralar piyasaya hâkim oluyor, İstanbul baskılı sikkeler ortadan kayboluyordu. Bunların önemli bir kısmı Mısır'a gidiyordu. İstanbul'dan Kahire'ye gönderilen ve yapılan usulsüzlüğün önüne geçilmesini emreden fermanlar sorunu bir türlü ortadan kaldıramıyordu. Bu gibi sorunlar piyasada tedavül eden altın ve gümüş sikkelere olan güveni ortadan kaldırmaktaydı. Kalp para basımı başta olmak üzere, para üzerinde yapılan spekülasyonlara karşı alınan tedbirler büyük ölçüde yetersiz kalıyordu. (C.DRB, 37/1816; C.DRB, 29/14; Şâni-zâde, 2008: 909-914).

Kalpazanların kazanç sağladığı sikkelerden biri de rûmî altınıydı. Bir grup kalpazan 1822 yılında rûmî altının taklidini darp etmeye girişmişlerdir. Rûmî altının üzerindeki şekil ve yazıları bal mumu kalıbı ile çıkarmışlardı. Bastıkları sahte rûmî sikkelerinin altın içeriği gerçeklerinden bir hayli eksikti. Bu amaçla hareket eden kalpazanların Hasköy, Arnavutköy ve Beşiktaş'ta faaliyet gösterdikleri alınan bir ihbar sonucunda öğrenilmişti. Hasköy'de bir eve yapılan baskın sonucu kalpazanlar suçüstü yakalanmıştı. Suç mahallinde bulunan ve sahte para basımında kullanılan alet ve edevata el konulmuştu. Ayrıca olay yerinde yetkililerce 10 adet sahte rûmî ele geçirilmişti. Yakalanan şahısların sorgulanması neticesinde tahkikat genişletilmiş, ele geçirilen kişiler cezalandırılmıştı. (D.DRB. İ, 1/24).

2.4. Rûmî Altınının Surre-i Hümâyun'da Kullanılması

Osmanlı padişahı aynı zamanda Müslümanların halifesiydi. En önemli vazifelerinden biri hac ibadetinin güvenli ve rahat bir şekilde yerine getirilmesinin sağlanmasıydı. Bu nedenle Osmanlı hükümdarları Müslümanlar için kutsal olan Mekke ve Medine şehirlerinin yer aldığı Hicaz bölgesine hususi bir önem veriyordu. Her yıl Hicaz'a içinde çeşitli hediyelerin ve bir miktar nakit paranın olduğu bir kervan gönderiliyordu. Bu hediyeler hac zamanından bir süre önce Mekke ve Medine ahalisine dağıtılıyordu. Padişahın kutsal topraklara gönderdiği bu hediyelere surre-i hümâyun deniliyordu. Padişahın bölgedeki prestiji bakımından surrenin büyük ehemmiyeti vardı.

Sultan II. Mahmud döneminde Osmanlı Devleti büyük mali sıkıntılar yaşamıştı. Mali durumunun kötü olduğu böyle bir dönemde bile surre gönderilmeye devam edildi. Hediyelerin yanında gönderilen altın sikkeler arasında rûmî altınları da vardı. Bazı aylarda hususi olarak surre için rûmî nısfıyesi darp ettirilmiştir. (DRB. HAT; 17/9; Es'ad Efendi, 2000: 72, 203; Buzpınar, 2009: 567-569).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EMİSYON HACMİ VE DARP FAİZİ

3.1. Piyasaya Sürülen Toplam Rûmî Altın Miktarı

Daha önceki kısımlarda ayrıntılı olarak izah edildiği üzere, Sultan II. Mahmud döneminde Hicrî 1231 yılı Cemaziyelâhir (Nisan-Mayıs 1816) ayından itibaren basılmaya başlanan rûmî altın 4,61 gram altın içeriğine sahipti. Hicrî 1236 yılı Şaban (Mayıs-Haziran 1821) ayından itibaren ise altın içeriği azaltılarak 3,858 grama indirildi. Bu nedenle basılan rûmî miktarı bu değişiklik esas alınarak hesaplanacaktır.

İlk dönemde basılan altın miktarı (Nisan 1816-Haziran 1821) 6.199.318 adetti. Bu miktarda rûmînin gram altın cinsinden karşılığı 28.578.855,98 gramdı. Rûmî basımında kullanılan toplam altın miktarı 28,5 tonu aşıyordu. Basılan rûmînin kuruş olarak karşılığı ise 154.982.950 adetti. 1821 yılında yaşanan değişiklikten sonra - Mayıs 1821-Eylül 1822 tarihleri arasında- toplam 1.955.271,5 adet cedit rûmî basıldı. Bu miktarda rûmînin gram altın cinsinden karşılığı 7.543.437,447 gramdı. Rûmî basımında kullanılan toplam altın miktarı 7,5 tonu geçiyordu. Basılan altın sikkenin kuruş karşılığı ise 48.881.787,5 adetti.

1816 yılından 1822 yılına kadar yani rûmî altını ilk basılmaya başlandığından basımı durdurulana kadar toplam 8.154.589,5 adetlik sikke darp edilmiştir. Rûmî basımında kullanılan toplam altın miktarı ise; 28.578.855,98 gramı ilk dönemde, 7.543.437,447 gramı ikinci dönemde olmak üzere 36.122.293,427 gramdı. Yani 36 tonu aşındı. Basılan rûmî altının toplam kuruş karşılığı ise 203.864.737,5 kuruştur. (Ayrıntılar için eklerdeki Tablo I, Tablo II, Tablo VII ve Grafik I'e bakılabilir).

Darphanede her zaman tam rûmî basılmıyordu. Aralarında yarım ve çeyreklikler de vardı. Özellikle rûmî altının ayarının düşürüldüğü sıralarda, yani 1821 yılı ortalarında genellikle yarımlik basılmıştı. Basılan toplam altın miktarı değişmemekle birlikte, devlet idarecilerinin özellikle yarımlik basımını emrettikleri anlaşılmaktadır. (D.DRB. MH, 239/28; D.DRB. MH, 239/14; D.DRB. MH, 248/18;

A.MKT, 1590/23; Şâni-zâde, 2008: 1144-1145). Basılan yarımliklar Rum isyanını bastırmak için uğraşan askerlerin iâşe ve lojistik masrafları için harcanmıştır. Bu yarımliklar surre gönderilirken de kullanılmıştır. (Es'ad Efendi, 2000: 702-706; D.DRB. HAT, 17/19).

Tarafımızdan hazırlanan emisyon tablosunda iki aya ait belge tespit edilememiştir. Söz konusu tablo 1231 yılı Cemaziyelahir ayından başlamakta, 1237 yılı Zilhicce ayında sonra ermektedir. Aradaki döneme ait bütün darp rakamları iki ay dışında tespit edilmiştir. Belgesi bulunamayan iki ay; 1233 Zilkade ve 1234 Zilkade aylarıdır. Rûmî altının ilk defa basıldığı Hicri 1231 yılı Cemaziyelâhir (1816 Nisan-Mayıs) ayında 30.000 adet darp edildikten sonra, ikinci ayda 50.000 adet basılmıştı. Takip eden on aylık sürede bir ay dışında 80.000 adet piyasaya sürülmüştü. Hicri 1232 yılı Cemaziyelâhir ayında 107.460 adet basıldıktan sonra üç ay 90.000 adet üretilmişti. Takip eden süreçte ise üç ay dışında hep 100.000 âdetin üzerinde basılmıştı. Darbiyatın kimi zaman 135.000 âdeti bulduğu, nadiren 150.000'i geçtiği de oldu. Altın darbının zirvesi ise 210.000 adet ile 1237 yılı Muharrem ayı oldu. Ancak bu oldukça marjinal bir artış ve istisnai bir durumdu. 1236 yılı Zilhicce ayında darbiyat yapılmamıştı. Bu ayın hammaddesi bir sonraki aya, yani 1237 Muharrem ayına devretmişti. Söz konusu ayda yaşanan muazzam artış bunun sonucuydu. Yıl bazında baktığımızda ise en yüksek darbiyat 1237 yılında gerçekleşti. Söz konusu yılda basılan altın miktarı 1.512.771,5 adetti. Darbiyatın en düşük olduğu dönem ise 1231 ve 1232 yıllarıydı. (Ayrıntılar için eklerdeki Tablo I, Tablo II, Tablo VII ve Grafik I'e bakılabilir).

Bazı aylarda artış ve azalmalar olmasına rağmen darbiyatta sıra dışı iniş çıkışlar yok denecek kadar azdır. Nisbi bir istikrarın hâkim olduğu söylenebilir. Daha öncede temas edildiği üzere rûmî altını basımı doğrudan darphane mübayaatıyla bağlantılıydı. Darphane kimi dönemlerde piyasadaki altın temininde güçlük yaşayabiliyordu. Bu durumda para basımı aksayabiliyordu. Devlet idarecileri bu tür krizlerin önüne geçmek için çeşitli tedbirler alınmasını sağlamıştı. Bunlardan biri her ay yapılan mübayaatın bir kısmının ayrılması ve bir fonda saklanmasıydı. Bu fona kaldırılan altının bir kısmı takip eden ayda kullanılıyordu. Böylece

mübayaat olmasa da, altın basımı belli bir seviye tutulabiliyordu. (Daha ayrıntılı bilgi için mübayaat kısmına bakılabilir).

3.2. Rûmî Altın Basımından Elde Edilen Gelir

Türk-İslam devlet geleneğinde sikke darbı hükümdarlık alameti sayıldığı için para basımından sağlanan gelir de hükümdara ait kabul ediliyordu. Osmanlı darphane terminolojisinde sikke basımından kazanılan gelir darp faizi olarak adlandırılmaktaydı. Sikke darb gelirinden öncelikli olarak padişah ve ailesinin aylık maaşları karşılanıyordu. Ardından birtakım harcamalar yapılıyor, kalan kısmı ise Enderun Hazinesi'ne transfer ediliyordu. Ancak zamanla darp faizinden savaş giderleri de karşılanmaya başlandı. Özellikle XVIII. yüzyılın sonlarına doğru savaş masraflarının artmasıyla bu eğilim iyice yükselişe geçti. (Bölükbaşı, 2013: 120-125). Gümüş sikkelerin tağşişi ve bundan sağlanan darp gelirinin bir finansman aracı olarak kullanılması Sultan II. Mahmud döneminde büyük hız kazandı. Ancak gümüş sikke tağşişiyle yetinilmemiş, yeni altın sikkeler basılarak ve bunlar üzerinde birtakım muameleler yapılarak altın sikke darbı da bir finansman aracına dönüştürüldü.

Sultan II. Mahmud'un bastırıldığı ilk altın sikke rûmî altındı. Dolayısıyla altın sikke darbının askeri masrafları finanse etmek için kullanılmaya başlanmasının kapısını rûmî altını açtı. Daha önce darp edilen ve piyasada uzun süredir tedavül eden Osmanlı altınlarına göre rûmîler çok yüksek bir kar sağlıyordu. Bunun temel sebebi rûmînin altın içeriğinin çok üzerinde bir rayiçe piyasaya sürülmesiydi. Devlet idarecileri cebri tedbirlerle rûmînin piyasada kabulünü sağlayacaktı. (HAT, 280/16545; HAT, 566/27791; A.MKT. 1593/21; A.MKT. 192/75; C.DRB, 24/1345; D.DRB. THR, 214/9).

Rûmî altını 1816 yılında ilk defa basıldığında 4,81 gram ağırlığa; 4,61 gram saf altın içeriğe sahipti. Dönemin en önemli yabancı altın sikkesi olan ve Osmanlılar tarafından yıldız altını olarak anılan Venedik dukası ise yaklaşık 3,5 gram altın içeriğe sahipti⁴ ve piyasadaki tedavül değeri 13 kuruştı. Rûmî altını ise 25 kuruşa

⁴ Venedik dukası 3,559 gram ağırlığa; binde 997 ayara sahipti (Pamuk, 44-45).

tedavül ediyordu. Rûmî altının saf altın içeriği Venedik dukasının yaklaşık 1,3 katı olmasına rağmen tedavül değeri 2 katına yakındı. Devlet idarecileri büyük vezinli bir altın sikke basmış, bunu da altın içeriğinin üzerinde bir değerle piyasaya sürmüştü. Cebri olarak piyasaya kabul ettirilen rûmî altını bu sayede büyük gelir sağlıyordu.

Rûmî altını darbı izlenen politika sayesinde öteki altın sikkelerin darbına göre çok daha büyük kar getiren bir teşebbüs oldu. 1816-1822 yılları arasında basılan bütün altın sikkelerin miktarı gram altın cinsinden hesaplandığında %64'ünün rûmî altını olduğu ortaya çıkar. Elde edilen darp geliri incelendiğinde ise bütün altın sikkelerin darbından sağlanan gelirin %96'sının rûmîden elde edildiği görülür. Darphanede rûmî basılırken, bir yandan da zer-i mahbub, zencirli rubiyesi, İstanbul rubiyesi gibi eski altın sikkelerde basılmaya devam ediyordu. Söz konusu sikkeler II. Mahmud'un saltanatından evvel de basılan sikkelerdi. Bu durum Sultan II. Mahmud'un yeni altın sikkeler icat ederek bunu bir finansman aracı haline getirdiği tespitimizi teyit eder. (Ayrıntılar için bakınız: Tablo VIII; Tablo IX; Grafik II; Grafik III).

Kuruşun zamanla değer yitirmesi sonucu piyasada tedavül eden diğer altın sikkelerin tedavül değeri arttı. Rûmî altını 1816 yılında ilk defa basıldığında 13 kuruş rayice sahip olan yaldız altını yani Venedik dukası, 1821 yılında 15 kuruş 10 pâreye tedavül etmeye başlamıştı. Bu durum devletin rûmî altınından elde ettiği karın azalması anlamına geliyordu. Devlet idarecileri rûmînin 25 kuruş olan değerini arttırmak yerine başka bir yöntem izlemeyi tercih ettiler: Ayarını düşürdüler. Rûmî altının binde 958,3 olan ayarını binde 802'ye indirdiler. Böylece altın içeriği 4,61 gramdan 3,858 grama gerilemiş oldu. Bu değişiklik neticesinde kuruşun taşıdığı yüzünden devlet hazinesinin yaşadığı gelir kaybı telafi edilmiş oldu. Değişiklikten evvel 110.000 rûmî altını darbından 315.149 kuruş gelir elde edilirken, ayarı azaldıktan sonra 110.000 rûmî altını darbından 574.964 kuruş gelir elde edilmeye başlandı. (C.DRB. 7/320; MŞH. ŞSC. D. 600.1/44; C.DRB. 5/222; D.DRB. HAT, 15/19; D.DRB. THR. 214/9; D.DRB. MH, 261/57; D.DRB. MH, 229/34; A.MKT. 1591/11; A.MKT. 1593/21; C.DRB. 30/1471).

Rûmî altının ayarı değiştirildikten sonra devlet ricalinden bazıları altının rayicinin de arttırılması önerisinde bulundular. Fakat Sultan II. Mahmud bu teklifi reddetti. (D.DRB. HAT, 13/16). Vilayetlere gönderilen fermanlarda diğer altın sikkelerin tedavül fiyatının arttırıldığı ifade edilmiş, ancak rûmînin "fiyat-ı kadîmesi" üzerine tedavül edeceği özellikle vurgulanmıştı. Osmanlı maliye otoriteleri kriz zamanlarında enteresan çözümler bulmakta ve kendi yağlarıyla kavru olarak problemleri halletmekte mahirlerdi. Dış borç alınmadığı ve finansman kaynaklarının kısıtlı olduğu dönemlerde sistem iç dinamiklerini kullanarak çözümler üretiyordu. Rûmî altının ayarının azaltılmasıyla bulunan çözümde bu türlü bir arayışın neticesiydi. (A.MKT. 1591/11; A.MKT. 1593/21; A.MKT. 1591/39; 1591/74; A.MKT. 1592/68; A.MKT. 1592/69; A.MKT. 1592/75).

Darphanede 1231 Cemaziyelâhir ayından 1237 Zilhicce ayına kadar rûmî altını basılmıştır. Aradan geçen 79 aydan sadece birinde (1236 Z) darbiyat yapılmamıştır. İki aya ait (1233 Za- 1234 Za) darp rakamı ise tespit edilememiştir. Ne kadar rûmî basıldığını bildiğimiz 76 aydan ise 15'inde elde edilen darp faizi miktarı bilinmemektedir. Bunun sebebi hesap pusulalarında faiz miktarının gösterilmemiş olmasıdır. Bu nedenle darp faizini gösteren Tablo II' de 15 ay boş kalmıştır. Boş kalan 15 aya ait rakamlar tarafımızdan sonradan eklenmiştir. Yanına sonradan eklenen tahmini rakamlar olduğunu göstermek için SET şeklinde bir kısaltma konulmuştur. Eksik rakamlar için yapılan tahminler aynı miktarda altın basılan bir önceki veya bir sonraki aya ait rakamlar kullanılarak belirlenmiştir. Bir önceki veya bir sonraki ayda aynı miktarda altın basılmamışsa en yakın tarihteki başka bir aya ait rakam kullanılmıştır. Tablo incelendiğinde görüleceği üzere darphane aynı miktarda altın bastığında aynı geliri elde etmiyordu. Arada birkaç bin kuruşluk farklar olabiliyordu. Bu nedenle yapılan tahminlerde hata payı çok düşük olmalıdır.

Rûmî altının binde 958,3 ayarıyla basıldığı ilk dönemde (Nisan 1816-Haziran 1821) elde edilen darp faizinin miktarı 15.908.298 kuruş 25 akçeydi. Ayarı düşürülüp binde 802 ayarında basıldığı dönemde ise (Miladi 1821-1822) tarihleri arasında 9.943.831 kuruş darp faizi elde edildi. Rûmî altının basımından her iki dönemde yani 1816-1822 yılları arasında ise toplam 25.852.129 kuruş 25 akçe gelir elde edilmişti. (Daha fazla ayrıntı için eklerdeki Tablo II; Tablo IX ve Grafik 3'e

bakılabilir). Darp rakamı bilinmeyen 15 aya ait hata payı çok düşük olan tahmini rakamlara göre ise söz konusu 15 ayda 5.293.694,5 kuruş darp geliri daha elde edilmiştir. Böylece toplam darp geliri 31.145.823,5 kuruş 25 akçeye ulaşmaktadır.

Rûmî altını darbıyla sağlanan gelir askeri giderlerin finansmanında önemli rol oynamıştır. Darp faizi ile askeri masrafların finansmanı arasındaki ilişki Osmanlı maliyesinde uzunca bir süredir mevcuttu. Özellikle XVIII. yüzyılın ikinci yarısında darphanenin ihtiyat hazinesi vasfı kazanmasıyla bu durum perçinlenmişti. Sultan III. Mustafa'nın saltanatının ilk yıllarında gerçekleşen bir dönüşümle darphane ihtiyat hazinesi olmuştu. Darphane sadece para basan bir kurum olma hüviyetinden çıkmış, çeşitli gelir kaynaklarından aktarılan meblağları da yöneten bir kurum haline dönüşmüştü. Mukataalardan, vakıflardan, muhalledatlardan ve benzeri birçok kalemden aktarılan gelirlerin yanında tağşişler sonucu elde edilen gelir de darphanenin askeri masrafları finanse edebilmesini sağlıyordu. Darphane kontrol ettiği gelirleri zuhurat akçesi, seferiye akçesi, zahire akçesi ve mektum akçe gibi fonlarda topluyordu. (Bölükbaşı, 2013: 133-205). Sultan III. Selim döneminde İrâd-ı Cedid Hazinesi'nin kurulmasıyla darphane biraz geri plana düşmüş, ancak Sultan II. Mahmud döneminde yeniden ön plana çıkmıştı. Bu dönemde darphane tağşişler sayesinde ciddi miktarda para temin edebilmiş, bunlar da askeri masrafların finansmanın da mühim rol oynamıştı. (D.DRB. MH, 153/38; D.DRB. MH, 163/41; D.DRB. MH, 181/17; D.DRB. HAT, 12/14; Bölükbaşı, 2016: 103).

Para darbını devletin bir finansman aracı olarak kullanabilmesi için darphanenin para basımını sürdürebilmesi gerekiyordu. Bunun için temel gereklilik ise darphanenin mübayaatını sürdürebilmesiydi. Mübayaatın sürmesi ise darphane idarecilerinin elinde daima sermaye bulunmasını gerektiriyordu. Bu nedenle darp faizinden bir kısmı da sermaye akçesi olarak ayrılıyordu. Rûmî basımından elde edilen gelirin bir kısmı bir dahaki ayın mübayaatı için kullanılıyordu. Böylece para basımı aksamadan yürüyordu. Bu sayede bir önceki ayın para darbindan gelecek aya aktarılan gelir sayesinde sistemli bir biçimde işleyişin sürdürülmesi amaçlanıyordu. (D.DRB. MH, 153/38; D.DRB. MH, 181/17; D.DRB. MH, 203/43; D.DRB. HAT, 11/17; D.DRB. HAT, 14/2).

Rûmî altını basımından elde edilen gelir hususunda daha önce bir icmâl defterine dayalı olarak Ömerül Faruk Bölükbaşı tarafından bir yayın yapılmıştır. Söz konusu defterde sadece rûmî altınının değil, başka altın sikkelerin darbıyla elde edilen gelire dair de çeşitli rakamlar vardır. Bölükbaşı'nın icmâl defterini neşre hazırlarken temas ettiği üzere icmal defterinde verilen rakamların bir kısmı hatalıdır. Ancak Bölükbaşı çalışması kapsamında bütün aylar için değil, sadece bazı aylar için icmâl defterindeki rakamları kontrol edebilecek belgeleri bulabilmiştir. Makalede Sultan II. Mahmud döneminde altın sikke darbının önemli bir gelir kaynağı olduğuna dikkat çekilmiştir. Daha ayrıntılı ve uzun soluklu incelemelerle bu konunun ele alınması gerektiği vurgulanmıştır. (Bölükbaşı, 2016: 109-119). Esasında tarafımızdan rûmî altını meselesinin ele alınması fikri de bu değerlendirmeler sonucunda ortaya çıkmıştır.

Bölükbaşı tarafından neşredilen icmâl defterinde Hicrî 1231 yılının son yedi ayında altın darp faizi 1.690.060,5 kuruş olarak belirtilmiştir. Aslında elde edilen darp faizi bu rakamın daha üzerindedir. İcmal defteri ile tarafımızdan tespit edilen rakamlar arasındaki fark için bakınız. (Tablo I ve II; Bölükbaşı, 2016: 92-119).

3.3. Rûmî Altını ile Birlikte Darp Edilen Diğer Altın Sikkeler

Rûmî altının darbu esnasında [Hicri 1231-1237 (Miladi 1816-1822) yılları arasında] darphane başka altın sikkeler de basmaya devam ediyordu. Eklerde yer alan emisyon tablosu incelendiğinde söz konusu altınlardan ne kadar basıldığı ve bunlardan ne kadar gelir elde edildiği görülebilir. Rûmî altını ile birlikte darphanede basılan diğer altın sikkeler zencirli rubiye, fındık rubisiyesi, zer-i mahbub, İstanbul rubisiyesi ve cedid İstanbul altınlarıydı. (Bu altınlar için bakınız: Tablo I; III; IV; V ve VI).

Rûmî altının kesilmeye başlandığı Hicri 1231 yılı Cemaziyelahir ayından (Miladi 1816) Hicri 1236 Ramazan ayına kadar (Miladi 1821) vezni 0,25 gram, ayarı binde 802 olan bir altın sikke daha basıldı. Bu sikke defterlerde Hicri 1231 Cemaziyelâhir ayından (Miladi 1816) Hicri 1232 Zilhicceye (Miladi 1817) kadar zencirli rubiye; daha sonra ise fındık rubisiyesi şeklinde kayıtlıdır. Bu şekilde basılan

sikkenin toplam miktarı 21.463.400 adetti. Basılan altının kuruş karşılığı ise 59.055.600 idi. Elde edilen darp geliri ise 355.190 kuruş 43,5 akçeydi. Sikke basımından her ay gelir elde edilememiştir. (Tablo III; D.DRB. MH, 153/38; D.DRB. MH,151/57; D.DRB. MH,181/17; D.DRB. MH, 239/28).

Darphanede basımı gerçekleşen diğer bir altın sikke ise zer-i mahbub altınıydı. Her bir zer mahbub altınının değeri 8 kuruştur. Zer-i mahbub altının vezni 0,75 gram, ayarı binde 802 idi. Zer-i mahbub basımından darphane zarar etmiştir. Bu altın Hicri 1231, 1232, 1233, 1237 yıllarının sadece Cemaziyelâhir ayında basılmıştır. Dolayısıyla sadece 4 ay darp edilmiştir. Basılan toplam altının miktarı 134.500 adet, bunun kuruş karşılığı ise 1.076.000'dür. Darphane zer-i mahbub darbından 58.754 kuruş 30 akçe zarar etmiştir. Zarar edilmesine rağmen zer-i mahbub basımının sürdürülmesi ve yalnızca Cemaziyelâhir aylarında basılması enteresandır. Bu durumun altında yatan esas gerekçe zer-i mahbubun surre alayıyla kutsal topraklara gönderiliyor olmasıdır. (Tablo IV; D.DRB. MH, 153/38; D.DRB. MH, 185/14; D.DRB. HAT, 17/9).

Rûmî ile birlikte basılan diğer bir altın sikke ise İstanbul rubiyesidir. İstanbul rubiyesinin darbu 1236 yılı Cemaziyevvel (Miladi 1821) ayından itibaren başladı. Hicri 1237 senesinin (Miladi 1822) son ayına kadar İstanbul rubiyesi basıldı. İstanbul rubiyesinin her bir âdeti 2,5 kuruş değerindeydi. Vezni 0,75 gram, ayarı ise binde 802 idi. 1236-1237 yılları arasında basılan İstanbul rubiyesinin toplam miktarı 2.995.000 adetti. Darp edilen altının kuruş karşılığı ise 7.487.500'dür. İstanbul rubiyesi basımından elde edilen darp geliri ise 728.341,5 kuruştur. (Tablo VI; D.DRB. MH, 236/76; D.DRB. MH, 237/1).

Darphanede rûmî ile birlikte basılan diğer bir altın sikke ise cedid İstanbul rubiyesiydi. Söz konusu altın sadece 2 ay darp edilmiştir. Bu aylar Hicri 1236 yılının (Miladi 1821) Rebiulâhir ve Cemaziyelâhir aylarıdır. Cedid İstanbul rubiyesinin her bir âdeti 2,25 kuruş değerindeydi. Ayarı binde 802, vezni 0,1875 gramdır. Bu iki ayda basılan cedid İstanbul rubiyesinin miktarı 90.000 adetti. Basılan altının kuruş karşılığı ise 202.500 kuruştur. Darphane cedid İstanbul rubiyesi basımından Rebiulahir ayında 14.830 kuruş gelir elde edilmiş, Cemaziyelâhir ayında ise 2.166 kuruş zarar etmiştir. (Tablo V; D.DRB. MH, 236/76; D.DRB. MH, 237/1).

Rûmî altının son defa basıldığı Hicri 1237 yılının (Miladi 1822) son ayı Zilhicce'de darphane piyasaya yeni bir altın sikke sürdü. Basılan bu altın adlî altıydı. Daha öncede bahsedildiği üzere piyasaya sürülmesinin en önemli gerekçesi daha fazla darp faizi elde etme isteğiydi. Hicri 1237 yılının son ayında 193.923 adet adlî basıldı. Darp edilen altının değeri ise 1.939.230 kuruştı. Çünkü her birinin piyasa değeri 10 kuruş olarak belirlenmişti. Adlî altınının ayarı 20 (binde 833) ağırlığı 1,6 gramdı. (D.DRB. MH, 259/58; HAT, 567/27822; HAT, 564;27699; HAT, 1275/49507; Bölükbaşı, 2016: 106).

SONUÇ

XVIII. yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı Devleti tarihinin en büyük iç ve dış problemleriyle uğraşmaya başladı. Küçük Kaynarca Antlaşması'nın 1774 yılında imzalanmasıyla başlayan buhran döneminde devletin en çok başını ağrıtan meseleler askeri ve mali olanlardı. Savaşların birbirini takip etmesi askeri giderlerin bütçe imkânlarını kat be kat aşacak şekilde artmasına yol açtı. Yabancı ülkelerden borç alamayan Osmanlılar, iç kaynaklara yöneldi. Mali sorunlar karşısında en çok başvurulan çare tağşişti. Kısa vadede mali sorunları hafifletmekle birlikte tağşişlerin uzun vadeli sonuçları çok yıpratıcıydı. Bu durum bilinmesine rağmen devletin elindeki imkânlar kısıtlı olduğu için paranın tağşişinden vazgeçilemiyordu. Tağşişler Sultan II. Mahmud döneminde zirveye çıktı. Bunun sonucunda para sisteminin temel taşı olan kuruş, gümüş içeriğini büyük oranda yitirdi. Para tarihi literatüründe II. Mahmud'un gümüş sikkeler üzerinde yaptığı tağşişlerin önemi vurgulanmaktadır. Ancak Sultan II. Mahmud bununla yetinmemiş, altın sikkeleri de bir finansman aracı olarak kullanmıştır. Bu husus literatürde bilinmemektedir. Oysaki büyük önem taşımaktadır. II. Mahmud söz konusu politikayı ilk defa rûmî altını üzerinde icra etmiştir.

Darphanede rûmî basımı yaklaşık altı yıl sürdü. Bu süreçte 36 tonu aşkın altın darphanede işlendi ve rûmî olarak basıldı. Bu darbıyattan 31 milyon kuruşa aşkın gelir elde edildi. Rûmî altını basımını takiben Sultan II. Mahmud adlı, surre, hayriye, mahmudiye gibi başka altınlarda bastırıldı. Dolayısıyla rûmî altını darbı padişahın altın sikkeler üzerinden askeri masrafları finanse etme teşebbüsünün ilk adımıydı. Rûmî basımı sırasında elde edilen tecrübe daha sonraki altın sikkelerin darbına da örnek teşkil etti. Darp edilen yeni altın sikkeler sayesinde devlet hazinesi ciddi bir menfaat temin etti.

Rûmî altını piyasada birlikte tedavül ettiği diğer altın sikkelere göre daha ağır bir sikkedydi. Altın içeriği fazlaydı. Ancak tedavüle sürülürken devlet tarafından konulan fiyat altın içeriğinin çok üzerindeydi. Devlet cebri olarak piyasaya bu fiyatı dayatmıştı. Bu sayede ciddi miktarda darp geliri elde ediliyordu. 1816 yılında

tedavüle girmesinden 1821 yılına kadar rûmî altını 25 kuruş gibi yüksek bir değerle tedavül etti. Ancak zaman içinde kuruşun değerinin düşmesi elde edilen darp gelirini azalttı. Piyasada dolaşımda olan diğer altın sikkelerin değeri yükselmişti. Bu durum karşısında devlet yetkilileri rûmînin tedavül fiyatını arttırmak yerine altın içeriğini azalttılar. Sonuçta darp gelirinde büyük bir artış yaşandı.

Darphanede rûmî altını basımı 1822 yılında sona erdirildi. Bunun sebebi daha fazla darp geliri teminine imkân sağlayacak yeni bir sikke basma arzusuydu. Neticede rûmî yerini adlî altına bıraktı. Yeni altın sikkeler basma ve bunlardan finansman temin etme formülü, mali sorunları çözmek için Sultan II. Mahmud tarafından saltanatının son yıllarına kadar uygulandı. Sonuçta çok sayıda altın sikke türü ortaya çıktı. Böylece II. Mahmud piyasaya farklı türlerde en çok altın para süren Osmanlı padişahı oldu.

Rûmî altını basımı esnasında kullanılan altının çok önemli bir kısmı piyasadan temin ediliyordu. Darphaneye bağlı çalışan mubayaacılar tarafından çarşı ve pazardan altın sikkeler toplanıyor ve darphane rûmîye dönüştürülüyordu. Öteden beri darphane gerek altın gerek gümüş sikkelerin basımında hammaddeyi ağırlıklı olarak piyasadan temin ediyordu. Darphanenin para basımını sürdürebilmesi mübayaatın sürmesine bağlıydı. Darphane idarecileri herhangi bir sıkıntıyla karşılaşmamak ve altın darbını aksatmamak için mubayaa edilen altının hepsini para basımında kullanmıyor, bir kısmını ihtiyaten saklıyordu. Saklanan altın bir sonraki ayda kullanılıyor, yeni ayda mubayaa edilen altının bir kısmının da ihtiyata kaldırılması ihmal edilmiyordu. Böylece her zaman darphanede bir miktar altın mevcut oluyordu.

Rûmî altını basımı devam ederken darphane başka altın sikkeler basmayı da sürdürdü. Zencirli rubiyesi, zer-i mahub, cedid İstanbul gibi eskiden beri darphanede basılan bu sikkeler rûmîyle kıyaslandığında çok düşük gelir getiriyordu. Hatta bazıları zarar ettiriyordu. Ancak çeşitli faktörlerin etkisiyle bunların basımı sürdürüldü. Mesela zer-i mahub basımı kar yerine darphaneye zarar getiriyordu. Ancak bu altın surre-i hümâyun ile Hicaz'a gönderildiği ve bölge halkı arasında çok rağbet gördüğü için darphanede basımı devam ettiriliyordu.

Netice olarak rûmî altını Osmanlı para tarihinin ilginç uygulamalarından biridir. Ortaya çıkışını sağlayan temel faktör Sultan II. Mahmud'un altın sikkeleri bir finansman aracı olarak kullanma arzusudur. Ortadan kalkması da yine aynı faktörün etkisiyle olmuş, daha çok kar getiren bir altın sikke basmak için rûmî darbı durdurulmuştur. Basıldığı dönemde hazineye önemli gelir sağlamış, askeri giderlerin finansmanında büyük katkısı olmuştur.

I- Tablo

EMİSYON TABLOSU

Hicrî 1231 yılı Cemaziyelâhir ayı (D.Drb. Mh, 153/38)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|---------------|-------|------------|---------------|-----------------|--|
| 30.000 adet | 750.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4.610 gr. | 25 | 148.239 kuruş 18 akçe |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | |
| Darbhâne-i Âmir'e'de mübayaa olunan 49.090 dirhem 5 kırat halis altına Düzoğlu marifetiyle çarşıdan mübayaa olunan 325.150 dirhem halis altın eklenmiş, daha sonra bu altına ihtiyat fonundan 315.813 dirhem 13 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 320.861 dirhem 3 kırat ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 206.228 dirhem 10 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | |
| 1.906.850 kuruş değerinde 693.400 zencirli rubiye basıldı. 31.452 kuruş 30 akçe gelir elde edildi. | | | | | | |
| 320.000 kuruş değerinde 40.000 zer mahbub basıldı. 5.882,5 kuruş 15 akçe zarar edildi. | | | | | | |

Hicrî 1231 yılı Receb ayı (D.Drb. Mh, 153/38)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|---|-----------------|-------|------------|---------------|-----------------|--|
| 50.000 adet | 1.250.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4.610 gr. | 25 | 176.150 kuruş |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | |
| Darbhâne-i Âmir'e'de mübayaa olunan 16.923 dirhem 13 kırat halis altına Düzoğlu marifetiyle çarşıdan mübayaa olunan 284.607dirhem 15 kırat halis altın eklenmiş, daha sonra bu altına ihtiyat fonundan 320.861 dirhem 3 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 434.021 dirhem 11 kırat ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 232.291 dirhem 10 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | |
| 2.200.000 kuruş değerinde 800.000 zencirli rubiye basıldı. 16.553,5 kuruş 30 akçe gelir elde edildi. | | | | | | |

Hicrî 1231 yılı Şaban ayı (D.Drb. Mh, 153/38)

| Basılan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|--|
| 80.000 adet | 2.000.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 263.175 kuruş |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Darbhâne-i Âmirde mübayaa olunan 10.691 dirhem 14 kırat halis altına Düzoğlu marifetiyle çarşıdan mübayaa olunan 288.286 dirhem halis altın eklenmiş, daha sonra bu altına ihtiyat fonundan 434.021 dirhem 11 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 541.607 dirhem 8 kırat ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikkeler basımı için 235.312 dirhem 8 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 1.650.000 kuruş değerinde 600.000 zencirli rubiye basıldı. 12.454 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1231 yılı Ramazan ayı (D.Drb. Mh, 153/38)

| Basılan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|--|
| 80.000 adet | 2.000.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 262.097,5 kuruş |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Darbhâne-i Âmirde mübayaa olunan 8.822 dirhem 4 kırat mahlût altına Düzoğlu marifetiyle çarşıdan mübayaa olunan 259.395 dirhem 8 kırat mahlût altın eklenmiş ve ardından eritilmiştir. Bu işlem sonucunda 214.715 dirhem 12 kırat halis altın elde edilmiştir. Daha sonra bu altına ihtiyat fonundan 541.607 dirhem 8 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 521.010 dirhem 8 kırat ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikkeler basımı için 235.312 dirhem 8 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 1.650.000 kuruş değerinde 600.000 zencirli rubiye basıldı. 12.454 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1231 yılı Şevval ayı (D.Drb. Mh, 151/57; D.Drb. Mh, 153/38)

| Basılan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımdan elde edilen gelir (kuruş) |
|---|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|--|
| 80.000 adet | 2.000.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 364.368,5 kuruş |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Darbhâne-i Âmire'de mübayaa olunan 5.369 dirhem halis altına Düzoğlu marifetiyle çarşıdan mübayaa olunan 203.474 dirhem 2 kırat halis altın eklenmiş, daha sonra bu altına ihtiyat fonundan 521.010 dirhem 12 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 494.541 dirhem 7 kırat ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 235.312 dirhem 8 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 1.650.000 kuruş değerinde 600.000 zencirli rubiye basıldı. 12.454 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1231 yılı Zilkâde ayı (D.Drb. Mh,151/57;D.Drb. Mh,153/38)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımdan elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|--|
| 80.000 adet | 2.000.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 262.097,5 kuruş |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Darbhâne-i Âmire'de mübayaa olunan 4.792 dirhem 11 kırat halis altına Düzoğlu marifetiyle çarşıdan mübayaa olunan 195.592 dirhem 13 kırat halis altın eklenmiş, daha sonra bu altına ihtiyat fonundan 494.541 dirhem 7 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 459.614 dirhem 9 kırat ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 235.312 dirhem 8 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 1.650.000 kuruş değerinde 600.000 zencirli rubiye basıldı. 12.454 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1231 yılı Zilhicce ayı (D.Drb. Mh, 153/38)

| Basılan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altın basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|---|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|---|
| 80.000 adet | 2.000.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 528.195 kuruş |
| Rûmî altın basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Darbhâne-i Âmire'de mübayaa olunan 9.016 dirhem 24 dirhem halis altına Düzoğlu marifetiyile çarşıdan mübayaa olunan 401.178 dirhem 24 dirhem halis altın eklenmiş, daha sonra bu altına ihtiyat fonundan 459.614 dirhem 9 krate halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 429.400 dirhem 9 krate ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 235.312 dirhem 8 krate halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 1.650.000 kuruş değerinde 600.000 zencirli rubiye basıldı. 12.454 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1232 yılı Muharrem ayı (D.Drb. Mh, 163/41)

| Basılan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altın basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|---|
| 87.358 adet | 2.183.950 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 323.335 kuruş |
| Rûmî altın basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Darbhâne-i Âmire'de mübayaa olunan 14.077 dirhem 2 krate halis altına Düzoğlu marifetiyile çarşıdan mübayaa olunan 195.326 dirhem 8 krate halis altın eklenmiş, daha sonra bu altına ihtiyat fonundan 429.400 dirhem 9 krate halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 392.921 dirhem 1 krate ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 245.890,5 dirhem halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 1.650.000 kuruş değerinde 600.000 zencirli rubiye basıldı. 12.454 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1232 yılı Safer ayı (D.Drb. Mh, 163/41)

| Basılan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altın basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|---|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|---|
| 80.000 adet | 2.000.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 264.346 kuruş 30 akçe |
| Rûmî altın basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Darbhâne-i Â mire'de mübayaa olunan 11.561 dirhem 8 kırat halis altına Düzoglu marifetiyle çarşıdan mübayaa olunan 202.352 dirhem 13 kırat halis altın eklenmiş, daha sonra bu altına ihtiyat fonundan 392.921dirhem 1 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 371.523 dirhem 15 kırat ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 235.312 dirhem 8 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 1.650.000 kuruş değerinde 600.000 zencirli rubiye basıldı. 12.454 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1232 yılı Rebiulevvel ayı (D.Drb. Mh,163/41; D.Drb. Mh,181/17)

| Basılan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altın basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|---|
| 80.000adet | 2.000.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 266.346 kuruş 30 akçe |
| Rûmî altın basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Darbhâne-i Â mire'de mübayaa olunan 7.523 dirhem 2 kırat halis altına Düzoglu marifetiyle çarşıdan mübayaa olunan 200.050 dirhem halis altın eklenmiş, daha sonra bu altına ihtiyat fonundan 371.523 dirhem 15 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 343.784 dirhem 9 kırat ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 235.312 dirhem 8 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 1.650.000 kuruş değerinde 600.000 zencirli rubiye basıldı. 12.454 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | | |

| Hicrî 1232 yılı Rebiülahir ayı (D.Drb. Mh, 153/38; D.Drb. Mh, 163/41; D.Drb. Mh,181/17) | | | | | | |
|--|-----------------|--------------|--------------|----------------------|------------------------|--|
| Başlanan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altın basımından elde edilen gelir (kuruş) |
| 80.000 adet | 2.000.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,610 gr. | 25 | 266.224 kuruş 30 akçe |
| Rûmî altın basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | |
| Darbhâne-i Â mire'de mübayaa olunan 2.760 dirhem 11 kırat halis altına Düzoğlu marifetiyle çarşıdan mübayaa olunan 485.642 dirhem 13 kırat halis altın eklenmiş, daha sonra bu altına ihtiyat fonundan 343.784 dirhem 9 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 345.054 dirhem 10 kırat ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 235.312,5 dirhem halis altın elde edilmiştir. | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte başlanan diğer altın sikkeler | | | | | | |
| 1.650.000 kuruş değerinde 600.000 zencirli rubiye basıldı. 12.454 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | |

| Hicrî 1232 yılı Cemaziyevvel ayı (D.Drb. Mh, 163/41; D.Drb. Mh,181/17) | | | | | | |
|--|-----------------|--------------|--------------|----------------------|------------------------|--|
| Başlanan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altın basımından elde edilen gelir (kuruş) |
| 80.000 adet | 2.000.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,610 gr. | 25 | 266.346 kuruş 30 akçe |
| Rûmî altın basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | |
| Darbhâne-i Â mire'de mübayaa olunan 3.100 dirhem 3 kırat halis altına Düzoğlu marifetiyle çarşıdan mübayaa olunan 326.761 dirhem 2 kırat halis altın eklenmiş, daha sonra bu altına ihtiyat fonundan 354.054 dirhem 10 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 448.609 dirhem 7 kırat ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 235.315 dirhem 8 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte başlanan diğer altın sikkeler | | | | | | |
| 1.650.000 kuruş değerinde 600.000 zencirli rubiye basıldı. 12.454 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | |

Hicrî 1232 yılı Cemaziyelâhir ayı (D.Drb. Mh, 169/4)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|-------|------------|---------------|-----------------|--|
| 107.460 adet | 2.686.500 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,610 gr. | 25 | 410.677,5 kuruş 45 akçe |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | |
| Darbhâne-i Â mire'de mübayaa olunan 4.239 dirhem 3 kırat halis altına ve darbhâne-i â mire'ye çeşitli muhalefattan gelen 25.091 dirhem 10 kırat halis altına Düzoğlu marifetiyle çarşıdan mübayaa olunan 261.136 dirhem 14 kırat halis altın eklenmiş, daha sonra bu altına ihtiyat fonundan 448.609 dirhem 7 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 440.235 dirhem 4 kırat ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 298.841 dirhem 10 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | |
| 1.650.000 kuruş değerinde 600.000 zencirli rubiye basıldı. 12.454 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | |
| 320.00 kuruş değerinde 40.000 zer mahhub basıldı. | | | | | | |
| 5.882,5 kuruş 15 akçe zarar edildi. | | | | | | |

Hicrî 1232 yılı Receb ayı (D.Drb. Mh, 169/4; D.Drb. Mh,181/17)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|-------|------------|---------------|-----------------|--|
| 90.000 adet | 2.250.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,610 gr. | 25 | 295.790,5 kuruş 15 akçe |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | |
| Darbhâne-i Â mire'de mübayaa olunan 5.612 dirhem 2 kırat halis altına Düzoğlu marifetiyle çarşıdan mübayaa olunan 295.789 dirhem 11 kırat halis altın eklenmiş, daha sonra bu altına ihtiyat fonundan 440.235 dirhem 4 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 491.950 dirhem 5 kırat ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 249.687 dirhem 8 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | |
| 1.650.000 kuruş değerinde 600.000 zencirli rubiye basıldı. 12.454 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | |

Hicrî 1232 yılı Şaban ayı (D.Drb. Mh, 169/4; D.Drb. Mh,181/17)

| Basılan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altın basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|---|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|---|
| 90.000 adet | 2.250.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 295.790,5 kuruş 15 akçe |
| Rûmî altın basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Darbhâne-i Âmire'de mübayaa olunan 21.609 dirhem 10 kırat halis altına Düzoğlu marifetiyle çarşıdan mübayaa olunan 317.810 dirhem 13 kırat halis altın eklenmiş, daha sonra bu altına ihtiyat fonundan 491.950 dirhem 5 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 581.683 dirhem 5 kırat ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 249.687 dirhem 8 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 1.650.000 kuruş değerinde 600.000 zencirli rubiye basıldı. 12.454 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1232 yılı Ramazan ayı (D.Drb. Mh, 169/4; D.Drb. Mh,181/17)

| Basılan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altın basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|---|
| 90.000 adet | 2.250.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 300.040,5 kuruş 15 akçe |
| Rûmî altın basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Darbhâne-i Âmire'de mübayaa olunan 8.801 dirhem 11 kırat halis altına Düzoğlu marifetiyle çarşıdan mübayaa olunan 268.419 dirhem 2 kırat halis altın eklenmiş, daha sonra bu altına ihtiyat fonundan 581.683 dirhem 5 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 608.433 dirhem 12 kırat ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 249.687 dirhem 8 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 1.650.000 kuruş değerinde 600.000 zencirli rubiye basıldı. 12.454 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1232 yılı Şevval ayı (D.Drb. Mh, 181/17)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|--|
| 100.000 adet | 2.500.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 328.656 kuruş 30 akçe |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Darbhâne-i Âmir'e mübayaa olunan 5.443 dirhem 9 kırat halis altına Düzoğlu marifetiyle çarşıdan mübayaa olunan 301.765 dirhem 13 kırat halis altın eklenmiş, daha sonra bu altına ihtiyat fonundan 608.433 dirhem 12 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 651.581 dirhem 6 kırat ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 264.062 dirhem 8 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 1.650.000 kuruş değerinde 600.000 zencirli rubiye basıldı. 12.454 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1232 yılı Zilkâde ayı (D.Drb. Mh, 181/17)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|---|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|--|
| 100.000 adet | 2.500.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 327.584 kuruş 30 akçe |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Darbhâne-i Âmir'e mübayaa olunan 2.964 dirhem 11 kırat halis altına Düzoğlu marifetiyle çarşıdan mübayaa olunan 297.791 dirhem 9 kırat halis altın eklenmiş, daha sonra bu altına ihtiyat fonundan 651.581 dirhem 6 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 688.274 dirhem 9 kırat ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 264.062 dirhem 8 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 1.650.000 kuruş değerinde 600.000 zencirli rubiye basıldı. 12.454 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1232 yılı Zilhicce ayı (D.Drb. Mh, 181/17)

| Basılan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|---|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|--|
| 135.000 adet | 3.375.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 437.484,5 kuruş 18 akçe |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Darbhâne-i Âmir'e mübayaa olunan 681 dirhem 6 kirat halis altına Düzoğlu marifetiyle çarşıdan mübayaa olunan 302.761 dirhem 9 kirat halis altın eklenmiş, daha sonra bu altına ihtiyat fonundan 688.274 dirhem 9 kirat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 677.342 dirhem 10 kirat ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 314.375 dirhem halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 1.650.000 kuruş değerinde 600.000 zencirli rubiye basıldı. 12.454 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1233 yılı Muharrem ayı (D.Drb. Mh, 176/18; D.Drb. Mh,181/17)

| Basılan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|---|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|--|
| 135.000 adet | 3.375.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 438.354,5 kuruş 18 akçe |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Darbhâne-i Âmir'e mübayaa olunan 1.836 dirhem 1 kirat halis altına Düzoğlu marifetiyle çarşıdan mübayaa olunan 290.186 dirhem 5 kirat halis altın eklenmiş, daha sonra bu altına ihtiyat fonundan 677.342 dirhem 10 kirat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 654.990 dirhem 1 kirat ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 314.375 dirhem halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 1.650.000 kuruş değerinde 600.000 fındık rubiyesi basıldı. 12.454 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1233 yılı Safer ayı (D.Drb. Mh, 177/33; D.Drb. Mh,181/17)

| Basılan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altın basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|---|-----------------|-------|------------|---------------|-----------------|---|
| 135.000 adet | 3.375.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,610 gr. | 25 | 435.751 kuruş 3 akçe |
| Rûmî altın basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | |
| Darbhâne-i Âmir'e mübayaa olunan 1.149 dirhem 7 kirat halis altın Düzoğlu marifetiyle çarşıdan mübayaa olunan 296.034 dirhem 1 kirat halis altın eklenmiş, daha sonra bu altına ihtiyat fonundan 654.990 dirhem 1 kirat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinde 637.798 dirhem 11 kirat ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 314.375 dirhem halis altın elde edilmiştir. | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | |
| 1.650.000 kuruş değerinde 600.000 fındık rubiyesi basıldı. 3.037,5 kuruş 33 akçe gelir elde edildi. | | | | | | |

Hicrî 1233 yılı Rebiulevvel ayı (D.Drb. Mh, 178/5; D.Drb. Mh,181/17)

| Basılan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altın basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|-------|------------|---------------|-----------------|---|
| 135.000 adet | 3.375.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,610 gr. | 25 | 435.239 kuruş 30 akçe |
| Rûmî altın basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | |
| Darbhâne-i Âmir'e mübayaa olunan 6.598 dirhem 15 kirat halis altın Düzoğlu marifetiyle çarşıdan mübayaa olunan 298.139dirhem 13 kirat halis altın eklenmiş, daha sonra bu altına ihtiyat fonundan 637.798 dirhem 11 kirat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinde 628.162 dirhem 4 kirat ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 314.375 dirhem halis altın elde edilmiştir. | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | |
| 1.650.000 kuruş değerinde 600.000 fındık rubiyesi basıldı. 3.283 kuruş 21 akçe gelir elde edildi. | | | | | | |

Hicrî 1233 yılı Rebülâhîr ayı (D.Drb. Mh, 181/17)

| Basılan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|---|-----------------|-------|------------|---------------|-----------------|--|
| 135.000 adet | 3.375.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,610 gr. | 25 | 434.680 kuruş 45 akçe |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | |
| Darbhâne-i Âmir'e mübayaa olunan 6.789 dirhem 6 kırat halis altına Düzöglü marifetiyle çarşıdan mübayaa olunan 226.533 dirhem 14 kırat halis altın eklenmiş, daha sonra bu altına ihtiyat fonundan 628.162 dirhem 4 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 567.062 dirhem 14 kırat ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 294.322 dirhem 14 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | |
| 1.375.000 kuruş değerinde 500.000 fındık rubiyesi basıldı. | | | | | | |

Hicrî 1233 yılı Cemaziyevvel ayı (D.Drb. Mh, 188/33)

| Basılan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|-------|------------|---------------|-----------------|--|
| 100.000 adet | 2.500.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,610 gr. | 25 | |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | |
| 1.388.750 kuruş değerinde 500.000 fındık rubiyesi basıldı. | | | | | | |

Hicrî 1233 yılı Cemaziyelâhir ayı (D.Drb. Mh, 185/14)

| Basılan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altın basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|---|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|---|
| 100.000 adet | 2.500.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 326.056,5 kuruş 33 akçe |
| Rûmî altın basımında kullanılan altın kaynakları | | | | | | | |
| Düzoğlı marifetiyle yapılan mubayaattan 183.501 dirhem 3 kirat halis altına, daha sonra ihtiyat fonundan 538.823 dirhem 14 kirat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 478.314 dirhem 11 kirat ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 244.010 dirhem 6 kirat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 1.127.500 kuruş değerinde 410.000 fındık rubiyesi basıldı. 1.355,5 kuruş 18 akçe gelir elde edildi. | | | | | | | |
| 240.000 kuruş değerinde 30.000 zer mahbub basıldı. 4.410 kuruş zarar elde edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1233 yılı Receb ayı (D.Drb. Mh, 186/42)

| Basılan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altın basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|---|
| 100.000 adet | 2.500.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 331.603 kuruş 93 akçe |
| Rûmî altın basımında kullanılan altın kaynakları | | | | | | | |
| Düzoğlı marifetiyle yapılan mubayaattan 188.078 dirhem 9 kirat halis altına, daha sonra ihtiyat fonundan 478.314 dirhem 11 kirat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altın içinden 522.643 dirhem 5 kirat ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 143.750 dirhem halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |

Hicrî 1233 yılı Şaban ayı (D.Drb. Mh, 188/8)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|---|
| 100.000 adet | 2.500.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 325.969,5 kuruş 118,5 akçe |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler |
| | | | | | | | 1.375.000 kuruş değerinde 500.000 fındık rubiyesi basıldı. 4.519 kuruş 37,5 akçe gelir elde edildi. |
| | | | | | | | |
| | | | | | | | |

Hicrî 1233 yılı Ramazan ayı (D.Drb. Mh, 188/55)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|--|
| 100.000 adet | 2.500.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler |
| | | | | | | | 1.375.000 kuruş değerinde 500.000 fındık rubiyesi basıldı. |
| | | | | | | | |
| | | | | | | | |

Hicrî 1233 yılı Şevval ayı (D.Drb. Mh, 189/79)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (<i>kuruş</i>) |
|---|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|---|
| 100.000 adet | 2.500.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 329.078 kuruş 39 akçe |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 1.375.000 kuruş değerinde 500.000 fındık rubiyesi basıldı. 4.480 kuruş 39 akçe gelir elde edildi. | | | | | | | |
| | | | | | | | |
| | | | | | | | |

Hicrî 1233 yılı Zilkade ayı (Bu Ayda Rûmî Darb Belgesi Bulunamamıştır.)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (<i>kuruş</i>) |
|--|--|-------|-------|--|---------------|-----------------|---|
| | | | | | | | |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| | | | | | | | |
| | | | | | | | |
| | | | | | | | |

Hicrî 1233 yılı Zilhicce ayı (D.Drb. Mh, 192/22)

| Başlan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (<i>kuruş</i>) |
|---|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|---|
| 100.000 adet | 2.500.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 325.796 kuruş 120 akçe |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Darbhâne-i Âmir'e mübayaa olunan 2.538 dirhem 7 kirat halis altına Düzoğlu marifetiyle çarşıdan mübayaa olunan 202.311 dirhem 1 kirat halis altın eklenmiş, daha sonra bu altına ihtiyaç fonundan 513.786 dirhem 10 kirat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 574.921 dirhem 9 kirat ihtiyaç fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 143.750 dirhem halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| | | | | | | | |
| | | | | | | | |
| | | | | | | | |

Hicrî 1234 yılı Muharrem ayı (D.Drb. Mh, 196/40)

| Başlan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (<i>kuruş</i>) |
|--|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|---|
| 100.000 adet | 2.500.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 300.000 adet fındık rubiyesi basıldı. | | | | | | | |
| | | | | | | | |
| | | | | | | | |

Hicrî 1234 yılı Safer ayı (D.Drb. Mh, 208/48)

| Basılan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (<i>kuruş</i>) |
|--|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|---|
| 100.000 adet | 2.500.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 300. 000 adet fındık rubiyesi basıldı. | | | | | | | |
| | | | | | | | |
| | | | | | | | |

Hicrî 1234 yılı Rebiulevvel ayı (D.Drb. Mh, 208/48)

| Basılan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (<i>kuruş</i>) |
|--|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|---|
| 100.000 adet | 2.500.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 200. 000 adet fındık rubiyesi basıldı. | | | | | | | |
| | | | | | | | |
| | | | | | | | |

Hicrî 1234 yılı Rebülâhir ayı (D.Drb. Mh, 198/60)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|--|
| 100.000 adet | 2.500.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 200.000 adet findık rubiyesi basıldı. | | | | | | | |
| | | | | | | | |
| | | | | | | | |

Hicrî 1234 yılı Cemaziyevvel ayı (D.Drb. Mh, 200/52)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|--|
| 100.000 adet | 2.500.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 200.000 adet findık rubiyesi basıldı. | | | | | | | |
| | | | | | | | |
| | | | | | | | |

Hicrî 1234 yılı Cemaziyelâhir ayı (D.Drb. Mh, 201/45)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|--|
| 100.000 adet | 2.500.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 200.000 adet findık rubiyesi basıldı. | | | | | | | |
| 25.000 adet tam 10.000 adet yarım İstanbul altını basıldı. | | | | | | | |

Hicrî 1234 yılı Receb ayı (D.Drb. Mh, 203/43)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|---|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|--|
| 127.000 adet | 3.175.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 386.569,5 kuruş 40 akçe |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Düzoğlu tarafından mubayaa olunan 200.046 dirhem 11 kırat halis altına darbhanelen mubayaa olunan 4.829 dirhem 13 kırat halis altın eklenmiş, arımdan ihtiyat fonundan 504.931 dirhem 4 kırat daha ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 487.141 dirhem 3 kırat kesinti yapılarak ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 222.666 dirhem 10 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 200.000 adet findık rubiyesi basıldı. | | | | | | | |

Hicrî 1234 yılı Şaban ayı (D.Drb. Mh, 208/48)

| Basılan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|--|
| 127.000 adet | 3.175.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 200.000 adet fındık rubiyesi basıldı. | | | | | | | |
| | | | | | | | |
| | | | | | | | |

Hicrî 1234 yılı Ramazan ayı (D.Drb. Mh, 204/44)

| Basılan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|--|
| 127.000 adet | 3.175.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 200.000 adet fındık rubiyesi basıldı. | | | | | | | |
| | | | | | | | |
| | | | | | | | |

Hicrî 1234 yılı Şevval ayı (D.Drb. Mh, 205/40;D.Drb. Mh, 208/48)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (<i>kuruş</i>) |
|--|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|---|
| 115.000 adet | 2.875.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 200.000 adet fındık rubiyesi basıldı. | | | | | | | |
| | | | | | | | |
| | | | | | | | |

Hicrî 1234 yılı Zilkade ayı (Bu Ayda Rûmî Darb Belgesi Bulunamamıştır)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (<i>kuruş</i>) |
|--|--|-------|-------|--|---------------|-----------------|---|
| | | | | | | 25 | |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| | | | | | | | |
| | | | | | | | |
| | | | | | | | |

Hicrî 1234 yılı Zilhicce ayı (D.Drb. Mh, 208/25; D.Drb. Mh, 210/27)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|--|
| 120.000 adet | 3.000.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 429.005 kuruş |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Artın tarafından mubayaa olunan 207.915 dirhem 7 kırat halis altından 5.337 dirhem 5 kıratı ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 202.578 dirhem 2 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 412.500 kuruş değerinde 150.000 fındık rubyesi basıldı. 5.189,5 kuruş 39 akçe gelir elde edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1235 yılı Muharrem ayı (D.Drb. Mh, 211/36; D.Drb. Mh,217/75)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|-------|-----------|-----------|---------------|-----------------|--|
| 120.000 adet | 3.000.000 kuruş | 23 | 1,5dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 434.286 kuruş 30 akçe |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Artın tarafından mubayaa olunan 252.513 dirhem 15 kırat halis altına daha sonra ihtiyat fonundan 5.337 dirhem 5 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinde 61.288 dirhem 12 kırat halis altın ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 196.562 dirhem 8 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Aynı dönemde basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 330.000 kuruş değerinde 120.000 fındık rubyesi basıldı. 4.038,5 kuruş 30 akçe gelir elde edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1235 yılı Safer ayı (D.Drb. Mh, 217/75)

| Basılan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altın basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|---|
| 125.000adet | 3.125.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 457.135,5 kuruş 36 akçe |
| Rûmî altın basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Artın tarafından mubayaa olunan altına ihtiyat fonundan bir miktar altın eklenmesiyle 267.191 dirhem 3 kırat halis altın elde edilmiş ardından 51.410 dirhem tekrar ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 215.781 dirhem 3 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 495.000 kuruş değerinde 180.000 fındık rubyesi basıldı. 8.387,5 kuruş 48 akçe gelir elde edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1235 yılı Rebiulevvel ayı (D.Drb. Mh, 217/75)

| Basılan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altın basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|---|
| 120.000 adet | 3.000.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 438.076,5 kuruş 13,5 akçe |
| Rûmî altın basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Artın tarafından mubayaa olunan 229.601 dirhem 6 kırat halis altına daha sonra ihtiyat fonundan 51.410 dirhem halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 76.428 dirhem halis altın ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 204.583 dirhem 6 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 440.000 kuruş değerinde 160.000 fındık rubyesi basıldı. 7.361 kuruş 10,5 akçe gelir elde edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1235 yılı Rebülâhîr ayı (D.Drb. Mh, 217/75)

| Basılan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altın basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|---|
| 120.000 adet | 3.000.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 421.107,5 kuruş 39 akçe |
| Rûmî altın basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Artın tarafından mubayaa olunan 201.471 dirhem halis altına daha sonra ihtiyat fonundan 76.428 dirhem halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altın içinde 77.326 dirhem 1 kırat halis altın ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 200.572 dirhem 15 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 385.000 kuruş değerinde 140.000 fındık rubyesi basıldı. 3.077 kuruş 21 akçe gelir elde edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1235 yılı Cemaziyevvel ayı (D.Drb. Mh, 217/75)

| Basılan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altın basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|---|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|---|
| 125.000 adet | 3.125.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 429.165 kuruş 36 akçe |
| Rûmî altın basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Artın tarafından mubayaa olunan 221.479 dirhem 8 kırat halis altına daha sonra ihtiyat fonundan 77.326 dirhem 1 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altın içinde 89.039 dirhem 15 kırat halis altın ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 209.765 dirhem 10 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 412.500 kuruş değerinde 150.000 fındık rubyesi basıldı. 3.197 kuruş 51 akçe gelir elde edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1235 yılı Cemaziyelâhir ayı (D.Drb. Mh, 219/24)

| Başlan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (<i>kuruş</i>) |
|--|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|---|
| 125.000 adet | 3.125.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| | | | | | | | |
| | | | | | | | |
| | | | | | | | |

Hicrî 1235 yılı Receb ayı (D.Drb. Mh, 220/4)

| Başlan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (<i>kuruş</i>) |
|--|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|---|
| 98.500 adet | 2.462.500 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 440.000 kuruş değerinde 160.000 fındık rubiyesi basıldı. | | | | | | | |
| | | | | | | | |
| | | | | | | | |

Hicrî 1235 yılı Şaban ayı (D.Drb. Mh, 220/30; D.Drb. Mh, 221/34)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|--|
| 110.000 adet | 2.750.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 353.371 kuruş 27 akçe |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Artın tarafından mubayaa olunan 188.923 dirhem halis altına daha sonra ihtiyat fonundan 62.692 dirhem 14 kîrat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 57.397 dirhem 2 kîrat halis altın ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 194.218 dirhem 12 kîrat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 495.000 kuruş değerinde 180.000 fındık rubyesi basıldı. 4.778,5 kuruş 33 akçe gelir elde edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1235 yılı Ramazan ayı (D.Drb. Mh, 222/45)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|--|
| 115.000 adet | 2.875.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 364.453 kuruş 57 akçe |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Artın tarafından mubayaa olunan 187.035 dirhem halis altına daha sonra ihtiyat fonundan 57.397 dirhem 2 kîrat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 39.015,5 dirhem 6 kîrat halis altın ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 205.416,5 dirhem 3 kîrat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 550.000 kuruş değerinde 200.000 fındık rubyesi basıldı. 4.373,5 kuruş 3 akçe gelir elde edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1235 yılı Şevval ayı (D.Drb. Mh, 224/24)

| Basılan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altın basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|---|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|---|
| 105.000 adet | 2.625.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 355.320 kuruş 57 akçe |
| Rûmî altın basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Artın tarafından mubayaa olunan 173.014,5 dirhem 6 kırat halis altına daha sonra ihtiyaç fonundan 39.015,5 dirhem 6 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 35.025 dirhem 8 kırat halis altın ihtiyaç fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 212.030 dirhem 12 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 357.500 kuruş değerinde 130.000 fındık rubyesi basıldı. 4.785,5 kuruş 3 akçe gelir elde edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1235 yılı Zilkâde ayı (D.Drb. Mh, 225/65)

| Basılan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altın basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|---|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|---|
| 100.000 adet | 2.500.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 304.214 kuruş 24 akçe |
| Rûmî altın basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Artın tarafından mubayaa olunan 182.915 dirhem halis altına daha sonra ihtiyaç fonundan 35.025 dirhem 8 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 34.089 dirhem 5 kırat halis altın ihtiyaç fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 212.030 dirhem 12 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 550.000 kuruş değerinde 200.000 fındık rubyesi basıldı. 3.643,5 kuruş 36 akçe gelir elde edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1235 yılı Zilhicce ayı (D.Drb. Mh, 227/68)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|--|
| 105.000 adet | 2.625.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 344.391,5 kuruş 12 akçe |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Artın tarafından mubayaa olunan 198.696,5 dirhem 1 kırat halis altından 21.691 dirhem 6 kıratı ihtiyat fonuna kaldırıldı. Geriye sikke basımı için 177.005 dirhem 3 kırat halis altın kaldı. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 357.500 kuruş değerinde 130.000 fındık rubyesi basıldı. 5.586 kuruş 48 akçe gelir elde edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1236 yılı Muharrem ayı (D.Drb. Mh, 230/75)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|--|
| 110.000 adet | 2.750.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 352.741 kuruş |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Bogos tarafından mubayaa olunan 212.486 dirhem 7 kırat halis altına, daha sonra ihtiyat fonundan 36.100 dirhem 4 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 64.394 dirhem halis altın ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 184.192 dirhem 11 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 357.500 kuruş değerinde 130.000 fındık rubyesi basıldı. 2.190 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1236 yılı Safer ayı (D.Drb. Mh, 231/20)

| Basılan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altın basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|-------|------------|---------------|-----------------|---|
| 112.500 adet | 2.812.500 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4.610 gr. | 25 | 359.085 kuruş 39 akçe |
| Rûmî altın basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | |
| Mubayaaacı tarafından mubayaa olunan 177.320 dirhem 12 kırat halis altına, daha sonra ihtiyat fonundan 64.394 dirhem halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 51.923 dirhem 12 kırat kesinti yapılarak ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 189.791 dirhem halis altın elde edilmiştir. | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | |
| 385.000 kuruş değerinde 140.000 fındık rubiyesi basıldı. 1.385 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | |

Hicrî 1236 yılı Rebiulevvel ayı (D.Drb. Mh, 233/7; D.Drb. Mh, 244/24)

| Basılan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altın basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|---|-----------------|-------|------------|---------------|-----------------|---|
| 112.500 adet | 2.812.500 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4.610 gr. | 25 | 361.824 kuruş 9 akçe |
| Rûmî altın basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | |
| Bagos tarafından mubayaa olunan 184.005 dirhem 6 kırat halis altına, daha sonra ihtiyat fonundan 51.923 dirhem 12 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 44.131 dirhem 8 kırat kesinti yapılarak ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 191.796 dirhem 14 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | |
| 412.500 kuruş değerinde 150.000 fındık rubiyesi basıldı. 2.610 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | |

Hicrî 1236 yılı Rebiülâhîr ayı (D.Drb. Mh, 234/2)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (<i>kuruş</i>) |
|---|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|---|
| 110.000 adet | 2.750.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 334.184 kuruş |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Bagos tarafından mubayaa olunan 213.821 dirhem 4 kırat halis altına, daha sonra ihtiyat fonundan 44.131 dirhem 8 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 63.483 dirhem 6 kırat kesinti yapılarak ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 194.469 dirhem 6 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 343.750 kuruş değerinde 125.000 fındık rubiyesi basıldı. | | | | | | | |
| 2.070 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | | |
| 168.750 kuruş değerinde 75.000 adet cedit İstanbul altını rubiyesi basıldı. 14.830 kuruş gelir edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1236 yılı Cemaziyevvel ayı (D.Drb. Mh, 235/14)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (<i>kuruş</i>) |
|--|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|---|
| 110.000 adet | 2.750.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 100.000 adet fındık rubiyesi basıldı. | | | | | | | |
| 150.000 adet İstanbul rubiyesi basıldı. | | | | | | | |

Hicrî 1236 yılı Cemaziyelâhir ayı (D.Drb. Mh, 236/76; D.Drb. Mh, 237/1)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezmi | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|---|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|--|
| 110.000 adet | 2.750.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 298.668 kuruş |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Bağos tarafından mubayaa olunan 205.040 dirhem 5 kırat halis altına, daha sonra ihtiyat fonundan 15.138 dirhem 12 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 13.427 dirhem 12 kırat kesinti yapılarak ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 206.751 dirhem 5 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 275.000 kuruş değerinde 100.000 fındık rubiyesi basıldı. 1.546 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | | |
| 292.500 kuruş değerinde 130.000 İstanbul rubiyesi basıldı. 25.750 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | | |
| 120.000 kuruş değerinde 15.000 adet cedit İstanbul altını rubiyesi basıldı 2.146 kuruş zarar edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1236 yılı Receb(D.Drb. Mh, 238/7)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezmi | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|---|-----------------|-------|------------|-----------|---------------|-----------------|--|
| 110.000 adet | 2.750.000 kuruş | 23 | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 4,610 gr. | 25 | 315.149 kuruş |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Bağos tarafından mubayaa olunan 168.766 dirhem 8 kırat halis altına, daha sonra ihtiyat fonundan 13.427 dirhem 12 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 4.021 dirhem kesinti yapılarak ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 191.712 dirhem 3 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 192.500 kuruş değerinde 70.000 fındık rubiyesi basıldı. 918 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | | |
| 292.500 kuruş değerinde 130.000 İstanbul rubiyesi basıldı. 25.750 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1236 yılı Şaban ayı (D.Drb. Mh, 239/14/28)

| Basılan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (<i>kuruş</i>) |
|---|-----------------|---------------------|------------|-----------|---------------|-----------------|---|
| 110.000 adet | 2.750.000 kuruş | 19 kırat 1buğday | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 3,858 gr. | 25 | 574.964 kuruş |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Bağos tarafından mubayaa olunan 173.562 dirhem 5 kırat halis altına, daha sonra ihtiyat fonundan 3.756 dirhem 3 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 27 dirhem 5 kırat kesinti yapılarak ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 180.468 dirhem 12 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 447.500 kuruş değerinde 180.000 İstanbul rubiyesi basıldı. 78.095 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | | |
| 310.000 kuruş değerinde 105.000 fındık rubiyesi basıldı. 24.902,5 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1236 yılı Ramazan ayı (D.Drb. Mh, 239/28; D.Drb. Mh, 239/61)

| Basılan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (<i>kuruş</i>) |
|--|-----------------|---------------------|------------|-----------|---------------|-----------------|---|
| 110.000 adet | 2.750.000 kuruş | 19 kırat 1buğday | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 3,858 gr. | 25 | 598.542 kuruş |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Bağos tarafından mubayaa olunan 160.326 dirhem 15 kırat halis altın 411 dirhem 10 kırat kesinti yapılarak ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 159.915 dirhem 5 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 325.000 kuruş değerinde 130.000 İstanbul rubiyesi basıldı. 58.205 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | | |
| 120.000 kuruş değerinde 40.000 fındık rubiyesi basıldı. 8.289,5 kuruş 30 akçe gelir elde edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1236 yılı Şevval ayı (D.Drb. Mh, 239/57)

| Basılan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|---|-----------------|---------------------|------------|-----------|---------------|-----------------|--|
| 110.000 adet | 2.750.000 kuruş | 19 kırat İbuğday | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 3,858 gr. | 25 | 606.626 kuruş |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| <p>Bagos marifetiyle yapılan mubayaattan 153.012 dirhem 1 kırat halis altına, daha sonra ihtiyat fonundan 411 dirhem 10 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 25dirhem 4 kırat kesinti yapılarak ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 153.398 dirhem 7 kırat halis altın elde edilmiştir.</p> | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 350.000 kuruş değerinde 140.000 İstanbul rubiyesi basıldı. 62.132 kuruş gelir elde edildi | | | | | | | |

Hicrî 1236 yılı Zilkâde ayı (D.Drb. Mh, 241/46)

| Basılan rûmî altın miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|---|-----------------|---------------------|------------|-----------|---------------|-----------------|--|
| 112.500 adet | 2.812.500 kuruş | 19 kırat İbuğday | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 3,858 gr. | 25 | 598.701 kuruş |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| <p>Bagos tarafından mubayaa olunan 167.611 dirhem 14 kırat halis altına, daha sonra ihtiyat fonundan 25 dirhem 4 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 6.719 dirhem 3 kırat kesinti yapılarak ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 160.917 dirhem 15 kırat halis altın elde edilmiştir.</p> | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 425.000 kuruş değerinde 170.000 İstanbul rubiyesi basıldı. 75.564 kuruş gelir elde edildi | | | | | | | |

Hicrî 1236 yılı Zilhicce ayı (Bu ayda Rûmî darbı olmamıştır)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|--|-------|-------|---------------|-----------------|--|
| | | | | | | |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | |
| | | | | | | |
| | | | | | | |
| | | | | | | |

Hicrî 1237 yılı Muharrem ayı (D.Drb. Mh, 246/12)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|---------------------|-------------------------|---------------|-----------------|--|
| 210.000 adet | 5.250.000 kuruş | 19 kırat 1buğday | 1,5 dirhem 4,810 gr. | 3,858 gr. | 25 | 1.190.657 kuruş |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | |
| Bagos tarafından mubayaa olunan 279.283 dirhem 10 kırat halis altın, daha sonra ihtiyat fonundan 6.719 dirhem 3 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 12.291 dirhem 14 kırat kesinti yapılarak ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 273.710 dirhem 15 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | |
| 350.000 kuruş değerinde 140.000 İstanbul rubiyesi basıldı. 61.585,5 kuruş gelir elde edildi | | | | | | |
| | | | | | | |
| | | | | | | |

Hicrî 1237 yılı Safer ayı (D.Drb. Mh, 247/15)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|---------------------|------------|-----------|---------------|-----------------|--|
| 110.000 adet | 2.750.000 kuruş | 19 kırat 1buğday | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 3,858 gr. | 25 | 593.838 kuruş |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Bagos tarafından mubayaa olunan 189.235 dirhem 3 kırat halis altına, daha sonra ihtiyat fonundan 12.291 dirhem 14 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 48.128 dirhem 2 kırat kesinti yapılarak ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 153.398 dirhem 7 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 350.000 kuruş değerinde 140.000 İstanbul rubiyesi basıldı. 62.132 kuruş gelir elde edildi | | | | | | | |

Hicrî 1237 yılı Rebiulevvel(D.Drb. Mh, 248/34)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|---|-----------------|---------------------|------------|-----------|---------------|-----------------|--|
| 110.000 adet | 2.750.000 kuruş | 19 kırat 1buğday | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 3,858 gr. | 25 | 592.838 kuruş |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Bagos tarafından mubayaa olunan 147.652 dirhem 4 kırat halis altına, daha sonra ihtiyat fonundan 48.128 dirhem 4 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 42.382 dirhem 1 kırat kesinti yapılarak ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 153.398 dirhem 7 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 350.000 kuruş değerinde 140.000 İstanbul rubiyesi basıldı. 62.132 kuruş gelir elde edildi | | | | | | | |

Hicrî 1237 yılı Rebiülâhîr(D.Drb. Mh, 249/25)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (<i>kuruş</i>) |
|---|-----------------|---------------------|------------|-----------|---------------|-----------------|---|
| 110.000 adet | 2.750.000 kuruş | 19 kırat 1buğday | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 3,858 gr. | 25 | 586.471 kuruş |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Bağos tarafından mubayaa olunan 140.794 dirhem 7 kırat halis altına, daha sonra ihtiyat fonundan 42.382 dirhem 1 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 26.770 dirhem 4 kırat kesinti yapılarak ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 156.408 dirhem 4 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 40.000 kuruş değerinde 160.000 İstanbul rubiyesi basıldı. 71.086 kuruş gelir elde edildi | | | | | | | |

Hicrî 1237 yılı Cemaziyevvel ayı (D.Drb. Mh, 250/23)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (<i>kuruş</i>) |
|--|-----------------|---------------------|------------|-----------|---------------|-----------------|---|
| 110.000 adet | 2.750.000 kuruş | 19 kırat 1buğday | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 3,858 gr. | 25 | 642.244 kuruş |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Bağos tarafından mubayaa olunan 139.186 dirhem 9 kırat halis altına, daha sonra ihtiyat fonundan 26.770 dirhem 4 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 3.534 dirhem 15 kırat kesinti yapılarak ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 162.421 dirhem 14 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 500.000 kuruş değerinde 200.000 İstanbul rubiyesi basıldı. 25.330 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1237 yılı Cemaziyelâhir ayı (D.Drb. Mh, 251/48)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|---|-----------------|---------------------|------------|-----------|---------------|-----------------|--|
| 70.128 adet | 1.753.200 kuruş | 19 kırat 1buğday | 1,5 dirhem | 4.810 gr. | 3.858 gr. | 25 | 369.487 kuruş |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Bagos tarafından mubayaa olunan 128.366 dirhem 12 kırat halis altın, daha sonra ihtiyaç fonundan 3.534 dirhem 15 kırat halis altın ilave edilmiştir. Elde edilen altının içinden 12.487 dirhem 15 kırat kesinti yapılarak ihtiyaç ihtiyat fonuna kaldırılmıştır. Sonuçta sikke basımı için 119.413 dirhem 12 kırat halis altın elde edilmiştir. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 337.500 kuruş değerinde 135.000 İstanbul rubiyesi basıldı. 8.046 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | | |
| 196.000 kuruş değerinde 24.500 zer mahbub basıldı. 42.759 kuruş zarar elde edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1237 yılı Receb ayı (D.Drb. Mh, 253/30)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|---|-------------------|---------------------|------------|-----------|---------------|-----------------|--|
| 150.229,5 adet | 3.755.737,5 kuruş | 19 kırat 1buğday | 1,5 dirhem | 4.810 gr. | 3.858 gr. | 25 | 785.650 kuruş |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Artın tarafından mubayaa edilen 210.822 dirhem 13 kırat halis altın sikke basımı için kullanılmıştır. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 500.000 kuruş değerinde 200.000 İstanbul rubiyesi basıldı. 23.216 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | | |

Hicrî 1237 yılı Şaban ayı (D.Drb. Mh, 254/9)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|---------------------|------------|-----------|---------------|-----------------|--|
| 151.587 adet | 3.789.675 kuruş | 19 kırat 1buğday | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 3,858 gr. | 25 | 793.381 kuruş |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Artın tarafından mubayaa olunan 209.448 dirhem 12 kırat halis altını sikke basımı için kullanılmıştır. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 450.000 kuruş değerinde 180.000 İstanbul rubiyesi basıldı. 21.000 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | | |
| | | | | | | | |
| | | | | | | | |

Hicrî 1237 yılı Ramazan ayı (D.Drb. Mh, 255/61)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|---|-----------------|---------------------|------------|-----------|---------------|-----------------|--|
| 132.263 adet | 3.306.575 kuruş | 19 kırat 1buğday | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 3,858 gr. | 25 | 673.184 kuruş |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Artın tarafından mubayaa olunan 189.206 dirhem 1 kırat halis altını sikke basımı için kullanılmıştır. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 500.000 kuruş değerinde 200.000 İstanbul rubiyesi basıldı. 22.460 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | | |
| | | | | | | | |
| | | | | | | | |

Hicrî 1237 yılı Şevval ayı (D.Drb. Mh, 257/13)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|---------------------|------------|----------|---------------|-----------------|--|
| 134.782 adet | 3.369.550 kuruş | 19 kırat 1buğday | 1,5 dirhem | 4,810gr. | 3,858 gr. | 25 | 678.853 kuruş |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Artın tarafından mubayaa olunan 183.213 dirhem 14 kırat halis altını sikke basımı için kullanılmıştır. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 350.000 kuruş değerinde 140.000 İstanbul rubiyesi basıldı. 15.744 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | | |
| | | | | | | | |
| | | | | | | | |

Hicrî 1237 yılı Zilkâde ayı (D.Drb. Mh, 258/34)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|---------------------|------------|----------|---------------|-----------------|--|
| 133.782 adet | 3.344.550 kuruş | 19 kırat 1buğday | 1,5 dirhem | 4,810gr. | 3,858 gr. | 25 | 658.395 kuruş |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Artın tarafından mubayaa olunan, darbhaneye muhalefat vesair kaynaklardan gelen 185.018,5 dirhem 6 kırat halis altın sikke basımı için kullanılmıştır. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 400.000 kuruş değerinde 160.000 İstanbul rubiyesi basıldı. 15.954 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | | |
| | | | | | | | |
| | | | | | | | |

Hicrî 1237 yılı Zilhice ayı (D.Drb. Mh, 259/58)

| Basılan rûmî altını miktarı ve kuruş karşılığı | | Ayarı | Vezni | | Altın içeriği | Kuruş karşılığı | Rûmî altını basımından elde edilen gelir (kuruş) |
|--|-----------------|---------------------|------------|-----------|---------------|-----------------|--|
| 90.0000 | 2.250.000 kuruş | 19 kurat 1buğday | 1,5 dirhem | 4,810 gr. | 3,858 gr. | 25 | |
| Rûmî altını basımında kullanılan altının kaynakları | | | | | | | |
| Artın tarafından mubayaa olunan 214.648,5 dirhem 5 kurat halis altın sikke basımı için kullanılmıştır. | | | | | | | |
| Rûmî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler | | | | | | | |
| 425.000 kuruş değerinde 170.000 İstanbul rubiyesi basıldı. 14.205 kuruş gelir elde edildi. | | | | | | | |
| 1.939.230 kuruş değerinde 193.923 adli altını basıldı. | | | | | | | |

Tablo-II Basılan Rûmî Miktarı, Kuruş Karşılığı ve Elde Edilen Gelir

| Hicri 1231 Senesi (Miladi 1816) | | | |
|--|--|-----------------|--|
| Referans | Basılan rûmî altının miktarı ve kuruş karşılığı | | Rûmî basımından elde edilen gelir |
| D.DRB. MH, 153/38; C | 30.000 adet | 750.000 kuruş | 148.239 kuruş 18 akçe |
| D.DRB. MH, 153/38; B | 50.000 adet | 1.250.000 kuruş | 176.150 kuruş |
| D.DRB. MH, 153/38; Ş | 80.000 adet | 2.000.000 kuruş | 263.175 kuruş |
| D.DRB. MH, 153/38; N | 80.000 adet | 2.000.000 kuruş | 262.097,5 kuruş |
| D.DRB. MH, 153/38; L | 80.000 adet | 2.000.000 kuruş | 364.368,5 kuruş |
| D.DRB. MH, 153/38; ZA | 80.000 adet | 2.000.000 kuruş | 262.097,5 kuruş |
| D.DRB. MH, 153/38; Z | 80.000 adet | 2.000.000 kuruş | 528.195 kuruş |

| Hicri 1232 Senesi (Miladi 1817) | | | |
|--|--|-----------------|--|
| Referans | Basılan rûmî altının miktarı ve kuruş karşılığı | | Rûmî basımından elde edilen gelir |
| D.DRB. MH, 163/41;M | 87.358 adet | 2.183.950 kuruş | 323.335 kuruş |
| D.DRB. MH, 163/41;S | 80.000 adet | 2.000.000 kuruş | 264.346 kuruş 30 akçe |
| D.DRB. MH, 163/41;RA | 80.000adet | 2.000.000 kuruş | 266.346 kuruş 30 akçe |
| D.DRB. MH, 163/41;R | 80.000 adet | 2.000.000 kuruş | 266.224 kuruş 30 akçe |
| D.DRB. MH, 163/41;CA | 80.000 adet | 2.000.000 kuruş | 266.346 kuruş 30 akçe |
| D.DRB. MH, 169/4; C | 107.460 adet | 2.686.500 kuruş | 410.677,5 kuruş 45 akçe |
| D.DRB. MH, 169/4; B | 90.000 adet | 2.250.000 kuruş | 295.790,5 kuruş 15 akçe |
| D.DRB. MH, 169/4; Ş | 90.000 adet | 2.250.000 kuruş | 295.790,5 kuruş 15 akçe |
| D.DRB. MH, 169/4; N | 90.000 adet | 2.250.000 kuruş | 300.040,5 kuruş 15 akçe |
| D.DRB. MH, 181/17; L | 100.000 adet | 2.500.000 kuruş | 328.656 kuruş 30 akçe |
| D.DRB. MH, 181/17; ZA | 100.000 adet | 2.500.000 kuruş | 327.584 kuruş 30 akçe |
| D.DRB. MH, 181/17; Z | 135.000 adet | 3.375.000 kuruş | 437.484,5 kuruş 18 akçe |

| Hicri 1233 Senesi (Miladi 1818) | | | |
|--|--|-----------------|--|
| Referans | Basılan rûmî altının miktarı ve kuruş karşılığı | | Rûmî basımından elde edilen gelir |
| D.DRB. MH, 181/17;M | 135.000 adet | 3.375.000 kuruş | 438.354,5 kuruş 18 akçe |
| D.DRB. MH, 181/17;S | 135.000 adet | 3.375.000 kuruş | 435.751 kuruş 3 akçe |
| D.DRB. MH, 178/5;RA | 135.000 adet | 3.375.000 kuruş | 435.239 kuruş 30 akçe |
| D.DRB. MH, 181/17;R | 135.000 adet | 3.375.000 kuruş | 434.680 kuruş 45 akçe |
| D.DRB. MH, 183/33;CA | 100.000 adet | 2.500.000 kuruş | 326.056,5 kuruş SET |
| D.DRB. MH, 185/14; C | 100.000 adet | 2.500.000 kuruş | 326.056,5 kuruş 33 akçe |
| D.DRB. MH, 186/42 | 100.000 adet | 2.500.000 kuruş | 331.603 kuruş 93 akçe |
| D.DRB. MH, 188/8; Ş | 100.000 adet | 2.500.000 kuruş | 325.969,5 kuruş 118,5 akçe |
| D.DRB. MH, 188/55; N | 100.000 adet | 2.500.000 kuruş | 325.969,5 kuruş SET |
| D.DRB. MH, 189/79; L | 100.000 adet | 2.500.000 kuruş | 329.078 kuruş 39 akçe |
| 1233, ZA | Darp rakamı tespit edilememiştir. | - | - |
| D.DRB. MH, 192/22; Z | 100.000 adet | 2.500.000 kuruş | 325.796 kuruş 120 akçe |

| Hicri 1234 Senesi (Miladi 1819) | | | |
|--|--|-----------------|--|
| Referans | Basılan rûmî altının miktarı ve kuruş karşılığı | | Rûmî basımından elde edilen gelir |
| D.DRB. MH, 196/40;M | 100.000 adet | 2.500.000 kuruş | 325.796 kuruş SET |
| D.DRB. MH, 208/48;S | 100.000 adet | 2.500.000 kuruş | 325.796 kuruş SET |
| D.DRB. MH, 208/48;RA | 100.000 adet | 2.500.000 kuruş | 325.796 kuruş SET |
| D.DRB. MH, 196/60;R | 100.000 adet | 2.500.000 kuruş | 325.796 kuruş SET |
| D.DRB. MH, 200/52;CA | 100.000 adet | 2.500.000 kuruş | 325.796 kuruş SET |
| D.DRB. MH, 201/45; C | 100.000 adet | 2.500.000 kuruş | 325.796 kuruş SET |
| D.DRB. MH, 203/43;B | 127.000 adet | 3.175.000 kuruş | 386.569,5 kuruş 40 akçe |
| D.DRB. MH, 208/48; Ş | 127.000 adet | 3.175.000 kuruş | 386.569,5 kuruş SET |
| D.DRB. MH, 204/44; N | 127.000 adet | 3.175.000 kuruş | 386.569,5 kuruş SET |
| D.DRB. MH, 208/48; L | 115.000 adet | 2.875.000 kuruş | 386.569,5 kuruş SET |
| 1234, ZA | Darp rakamı tespit edilememiştir | - | - |
| D.DRB. MH, 208/25; Z | 120.000 adet | 3.000.000 kuruş | 429.005 kuruş |

| Hicri 1235 Senesi (Miladi 1820) | | | |
|--|--|-----------------|--|
| Referans | Basılan rûmî altının miktarı ve kuruş karşılığı | | Rûmî basımından elde edilen gelir |
| D.DRB. MH, 217/75;M | 120.000 adet | 3.000.000 kuruş | 434.286 kuruş 30 akçe |
| D.DRB. MH, 217/75;S | 125.000adet | 3.125.000 kuruş | 457.135,5 kuruş 36 akçe |
| D.DRB. MH, 217/75;RA | 120.000 adet | 3.000.000 kuruş | 438.076,5 kuruş 13,5 akçe |
| D.DRB. MH, 217/75;R | 120.000 adet | 3.000.000 kuruş | 421.107,5 kuruş 39 akçe |
| D.DRB. MH, 217/75;CA | 125.000 adet | 3.125.000 kuruş | 429.165 kuruş 36 akçe |
| D.DRB. MH, 219/24;C | 125.000 adet | 3.125.000 kuruş | 429.165 kuruş SET |
| D.DRB. MH, 220/4;B | 98.500 adet | 2.462.500 kuruş | 320.909 kuruş SET |
| D.DRB. MH, 220/30;Ş | 110.000 adet | 2.750.000 kuruş | 353.371 kuruş 27 akçe |
| D.DRB. MH, 222/45;N | 115.000 adet | 2.875.000 kuruş | 364.453 kuruş 57 akçe |
| D.DRB. MH, 224/24;L | 105.000 adet | 2.625.000 kuruş | 355.320 kuruş 57 akçe |
| D.DRB. MH, 225/65;ZA | 100.000 adet | 2.500.000 kuruş | 304.214 kuruş 24 akçe |
| D.DRB. MH, 227/65;Z | 105.000 adet | 2.625.000 kuruş | 344.391,5 kuruş 12 akçe |

| Hicri 1236 Senesi (Miladi 1821) | | | |
|--|--|-----------------|--|
| Referans | Basılan rûmî altının miktarı ve kuruş karşılığı | | Rûmî basımından elde edilen gelir |
| D.DRB. MH, 230/75;M | 110.000 adet | 2.750.000 kuruş | 352.741 kuruş |
| D.DRB. MH, 231/20;S | 112.500 adet | 2.812.500 kuruş | 359.085 kuruş 39 akçe |
| D.DRB. MH, 244/24;RA | 112.500 adet | 2.812.500 kuruş | 361.824 kuruş 9 akçe |
| D.DRB. MH, 234/2;R | 110.000 adet | 2.750.000 kuruş | 334.184 kuruş |
| D.DRB. MH, 235/14;CA | 110.000 adet | 2.750.000 kuruş | 334.184 kuruş SET |
| D.DRB. MH, 236/76;C | 110.000 adet | 2.750.000 kuruş | 298.668 kuruş |
| D.DRB. MH, 238/7;B | 110.000 adet | 2.750.000 kuruş | 315.149 kuruş |
| D.DRB. MH, 239/14;Ş | 110.000 adet | 2.750.000 kuruş | 574.964 kuruş |
| D.DRB. MH, 239/28;N | 110.000 adet | 2.750.000 kuruş | 598.542 kuruş |
| D.DRB. MH, 239/57;L | 100.000 adet | 2.750.000 kuruş | 606.626 kuruş |
| D.DRB. MH, 241/46;ZA | 112.500 adet | 2.812.500 kuruş | 598.701 kuruş |
| 1236 Z | Bu ayda darphane altın basmamıştır. | - | - |

| Hicri 1237 Senesi (Miladi 1822) | | | |
|--|--|-------------------|--|
| Referans | Basılan rûmî altının miktarı ve kuruş karşılığı | | Rûmî basımından elde edilen gelir |
| D.DRB. MH, 246/12;M | 210.000 adet | 5.250.000 kuruş | 1.190.657 kuruş |
| D.DRB. MH, 247/15;S | 110.000 adet | 2.750.000 kuruş | 593.838 kuruş |
| D.DRB. MH, 248/34;RA | 110.000 adet | 2.750.000 kuruş | 592.838 kuruş |
| D.DRB. MH, 249/25;R | 110.000 adet | 2.750.000 kuruş | 586.471 kuruş |
| D.DRB. MH, 250/23;CA | 110.000 adet | 2.750.000 kuruş | 642.244 kuruş |
| D.DRB. MH, 251/48;C | 70.128 adet | 1.753.200 kuruş | 369.487 kuruş |
| D.DRB. MH, 253/30;B | 150.229,5 adet | 3.755.737,5 kuruş | 785.650 kuruş |
| D.DRB. MH, 254/9;Ş | 151.587 adet | 3.789.675 kuruş | 793.381 kuruş |
| D.DRB. MH, 255/61;N | 132.263 adet | 3.306.575 kuruş | 673.184 kuruş |
| D.DRB. MH, 257/13;L | 134.782 adet | 3.369.550 kuruş | 678.853 kuruş |
| D.DRB. MH, 258/34;ZA | 133.782 adet | 3.344.550 kuruş | 658.395 kuruş |
| D.DRB. MH, 259/58;Z | 90.0000 | 2.250.000 kuruş | 442.926 kuruş SET |

**Tablo-III Basılan Zencirli Rubiye ve Fındık Rubiyesi Miktarı,
Kuruş Karşılığı ve Elde Edilen Gelir**

| Hicri 1231 Senesi (Miladi 1816) | | | |
|--|---|-----------------|---|
| Referans | Basılan zencirli rubiye altının miktarı ve kuruş karşılığı | | Zencirli rubiye basımından elde edilen gelir |
| D.DRB. MH, 153/38; C | 693.400 adet | 1.906.850 kuruş | 31.452 kuruş |
| D.DRB. MH, 153/38; B | 800.000 adet | 2.200.000 kuruş | 16.553 kuruş |
| D.DRB. MH, 153/38; Ş | 600.000 adet | 1.650.000 kuruş | 12.454 kuruş |
| D.DRB. MH, 153/38; N | 600.000 adet | 1.650.000 kuruş | 12.454 kuruş |
| D.DRB. MH, 153/38; L | 600.000 adet | 1.650.000 kuruş | 12.454 kuruş |
| D.DRB. MH, 153/38; ZA | 600.000 adet | 1.650.000 kuruş | 12.454 kuruş |
| D.DRB. MH, 153/38; Z | 600.000 adet | 1.650.000 kuruş | 12.454 kuruş |

| Hicri 1232 Senesi (Miladi 1817) | | | |
|--|---|-----------------|---|
| Referans | Basılan zencirli rubiye altının miktarı ve kuruş karşılığı | | Zencirli rubiye basımından elde edilen gelir |
| D.DRB. MH, 163/41;M | 600.000 adet | 1.650.000 kuruş | 12.454 kuruş |
| D.DRB. MH, 163/41;S | 600.000 adet | 1.650.000 kuruş | 12.454 kuruş |
| D.DRB. MH, 163/41;RA | 600.000 adet | 1.650.000 kuruş | 12.454 kuruş |
| D.DRB. MH, 163/41;R | 600.000 adet | 1.650.000 kuruş | 12.454 kuruş |
| D.DRB. MH, 163/41;CA | 600.000 adet | 1.650.000 kuruş | 12.454 kuruş |
| D.DRB. MH, 169/4; C | 600.000 adet | 1.650.000 kuruş | 12.454 kuruş |
| D.DRB. MH, 169/4; B | 600.000 adet | 1.650.000 kuruş | 12.454 kuruş |
| D.DRB. MH, 169/4; Ş | 600.000 adet | 1.650.000 kuruş | 12.454 kuruş |
| D.DRB. MH, 169/4; N | 600.000 adet | 1.650.000 kuruş | 12.454 kuruş |
| D.DRB. MH, 181/17; L | 600.000 adet | 1.650.000 kuruş | 12.454 kuruş |
| D.DRB. MH, 181/17; ZA | 600.000 adet | 1.650.000 kuruş | 12.454 kuruş |
| D.DRB. MH, 181/17; Z | 600.000 adet | 1.650.000 kuruş | 12.454 kuruş |

| Hicri 1233 Senesi (Miladi 1818) | | | |
|--|---|-----------------|---|
| Referans | Basılan fındık rubiye altının miktarı ve kuruş karşılığı | | Fındık rubiyesi basımından elde edilen gelir |
| D.DRB. MH, 181/17;M | 600.000 adet | 1.650.000 kuruş | 12.454 kuruş |
| D.DRB. MH, 181/17;S | 600.000 adet | 1.650.000 kuruş | 3.037,5 kuruş 33 akçe |
| D.DRB. MH, 178/5;RA | 600.000 adet | 1.650.000 kuruş | 3.283 kuruş 21 akçe |
| D.DRB. MH, 181/17;R | 500.000 adet | 1.375.000 kuruş | - |
| D.DRB. MH, 183/33;CA | 500.000 adet | 1.375.000 kuruş | - |
| D.DRB. MH, 185/14; C | 410.000 adet | 1.127.500 kuruş | 1.355,5 kuruş 18 akçe |
| D.DRB. MH, 188/8; Ş | 500.000 adet | 1.375.000 kuruş | 4.519 kuruş 37,5 akçe |
| D.DRB. MH, 188/55; N | 500.000 adet | 1.375.000 kuruş | - |
| D.DRB. MH, 189/79; L | 500.000 adet | 1.375.000 kuruş | 4.480 kuruş 39 akçe |

| Hicri 1234 Senesi (Miladi 1819) | | | |
|--|---|---------------|---|
| Referans | Basılan fındık rubiye altının miktarı ve kuruş karşılığı | | Fındık rubiyesi basımından elde edilen gelir |
| D.DRB. MH, 169/40;M | 300.000 adet | 825.000 kuruş | - |
| D.DRB. MH, 208/48;S | 300.000 adet | 825.000 kuruş | - |
| D.DRB. MH, 208/48;RA | 200.000 adet | 550.000 kuruş | - |
| D.DRB. MH, 198/60;R | 200.000 adet | 550.000 kuruş | - |
| D.DRB. MH, 200/52;CA | 200.000 adet | 550.000 kuruş | - |
| D.DRB. MH, 201/45; C | 200.000 adet | 550.000 kuruş | - |
| D.DRB. MH, 203/43; B | 200.000 adet | 550.000 kuruş | - |
| D.DRB. MH, 208/48; Ş | 200.000 adet | 550.000 kuruş | - |
| D.DRB. MH, 204/44; N | 200.000 adet | 550.000 kuruş | - |
| D.DRB. MH, 208/48; L | 200.000 adet | 550.000 kuruş | - |
| D.DRB. MH, 210/27; ZA | 150.000 adet | 412.500 kuruş | 5.189 kuruş 39 akçe |

| Hicri 1235 Senesi (Miladi 1820) | | | |
|--|---|---------------|---|
| Referans | Basılan fındık rubiye altının miktarı ve kuruş karşılığı | | Fındık rubiyesi basımından elde edilen gelir |
| D.DRB. MH, 230/75;M | 120.000 adet | 330.000 kuruş | 4.038,5 kuruş 30 akçe |
| D.DRB. MH, 231/20;S | 180.000 adet | 495.000 kuruş | 8.387,5 kuruş 48 akçe |
| D.DRB. MH, 233/7;RA | 160.000 adet | 440.000 kuruş | 7.361 kuruş 10,5 akçe |
| D.DRB. MH, 234/2;R | 140.000 adet | 385.000 kuruş | 3.077 kuruş 21 akçe |
| D.DRB. MH, 235/14;CA | 150.000 adet | 412.500 kuruş | 3.197 kuruş 51 akçe |
| D.DRB. MH, 169/4; C | - | - | - |
| D.DRB. MH, 238/7; B | 160.000 adet | 440.000 kuruş | - |
| D.DRB. MH, 239/14; Ş | 180.000 adet | 495.000 kuruş | 4.778,5 kuruş 33 akçe |
| D.DRB. MH, 239/28; N | 200.000 adet | 550.000 kuruş | 4.373,5 kuruş 3 akçe |
| D.DRB. MH, 239/57; L | 130.000 adet | 357.500 kuruş | 4.785,5 kuruş 3 akçe |
| D.DRB. MH, 241/46; ZA | 200.000 adet | 550.000 kuruş | 3.643,5 kuruş 36 akçe |
| D.DRB. MH, 277/68; Z | 130.000 adet | 357.500 kuruş | 5.586 kuruş 48 akçe |

| Hicri 1236 Senesi (Miladi 1821) | | | |
|--|---|---------------|---|
| Referans | Basılan fındık rubiye altının miktarı ve kuruş karşılığı | | Fındık rubiyesi basımından elde edilen gelir |
| D.DRB. MH, 230/75;M | 130.000 adet | 357.500 kuruş | 2.190 kuruş |
| D.DRB. MH, 231/20;S | 140.000 adet | 385.000 kuruş | 1.385 kuruş |
| D.DRB. MH, 233/7;RA | 150.000 adet | 412.500 kuruş | 2.610 kuruş |
| D.DRB. MH, 234/2;R | 125.000 adet | 343.750 kuruş | 2.070 kuruş |
| D.DRB. MH, 235/14;CA | 100.000 adet | 275.000 kuruş | - |
| D.DRB. MH, 236/76; C | 100.000 adet | 275.000 kuruş | 1.546 kuruş |
| D.DRB. MH, 238/7; B | 70.000 adet | 192.500 kuruş | 918 kuruş |
| D.DRB. MH, 239/14; Ş | 180.000 adet | 447.500 kuruş | 78.095 kuruş |
| D.DRB. MH, 239/28; N | 40.000 adet | 120.000 kuruş | 8.289,5 kuruş 30 akçe |

Tablo-IV Basılan Zer-i Mahbub Miktarı, Kuruş Karşılığı ve Ortaya Çıkan Zarar

| Hicri 1231-1232-1233-1237 Senesi | | | |
|---|--|---------------|--|
| Referans | Basılan zer-i mahbub altının miktarı ve kuruş karşılığı | | Zer-i mahbub basımından elde edilen gelir |
| D.DRB. MH, 153/38; C | 40.000 adet | 320.000 kuruş | 5.882,5 kuruş 15 akçe |
| D.DRB. MH, 169/4; C | 40.000 adet | 320.000 kuruş | 5.882,5 kuruş 15 akçe |
| D.DRB. MH, 182/14; C | 30.000 adet | 240.000 kuruş | 4.410 kuruş |
| D.DRB. MH, 251/48; C | 24.500 adet | 196.000 kuruş | 42.759 kuruş |

Tablo-V Basılan Cedid İstanbul Miktarı, Kuruş Karşılığı ve Kar/Zarar

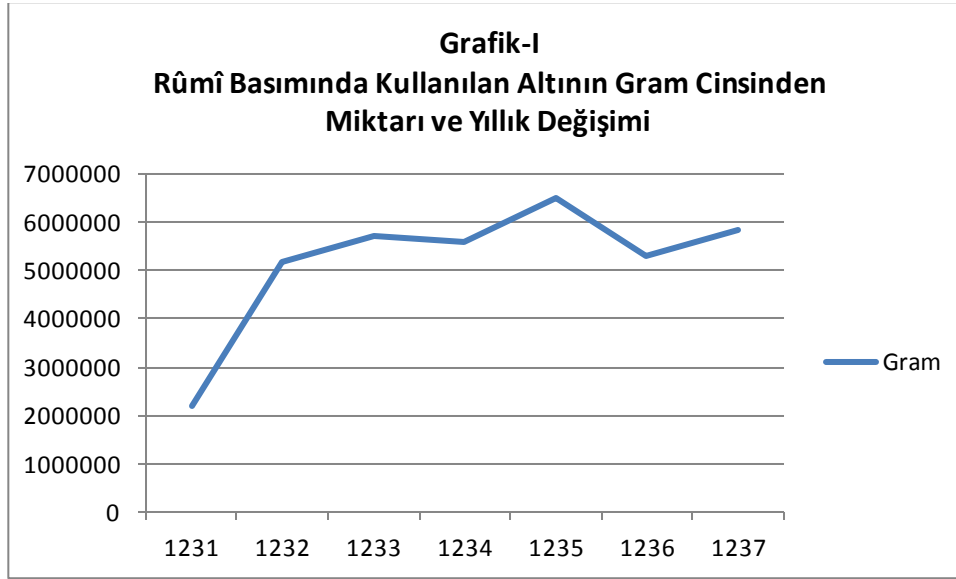
| Hicri 1236 Senesi (Miladi 1821) | | | |
|--|--|---------------|--|
| Referans | Basılan cedid İstanbul altının miktarı ve kuruş karşılığı | | Cedid İstanbul basımından elde edilen gelir |
| D.DRB. MH, 234/2; R | 75.000 adet | 168.750 kuruş | 14.830 kuruş gelir elde edildi |
| D.DRB. MH, 236/76; CA | 15.000 adet | 120.000 kuruş | 2.146 kuruş zarar edildi |

Tablo-VI Basılan İstanbul Rubiyesi Miktarı, Kuruş Karşılığı ve Elde Edilen Gelir

| Hicri 1236 Senesi (Miladi 1821) | | | |
|--|---|---------------|---|
| Referans | Basılan İstanbul rubiyesi altının miktarı ve kuruş karşılığı | | İstanbul rubiyesi basımından elde edilen gelir |
| D.DRB. MH, 235/14; CA | 150.000 adet | 375.000 kuruş | - |
| D.DRB. MH, 236/76; C | 130.000 adet | 292.500 kuruş | 25.750 kuruş |
| D.DRB. MH, 238/7; B | 130.000 adet | 292.500 kuruş | 25.750 kuruş |
| D.DRB. MH, 239/28; Ş | 180.000 adet | 447.500 kuruş | 78.095 kuruş |
| D.DRB. MH, 239/28; N | 130.000 adet | 325.000 kuruş | 58.205 kuruş |
| D.DRB. MH, 239/57; L | 140.000 adet | 350.000 kuruş | 62.132 kuruş |
| D.DRB. MH, 241/46; ZA | 170.000 adet | 425.000 kuruş | 75.564 kuruş |
| - | - | - | - |

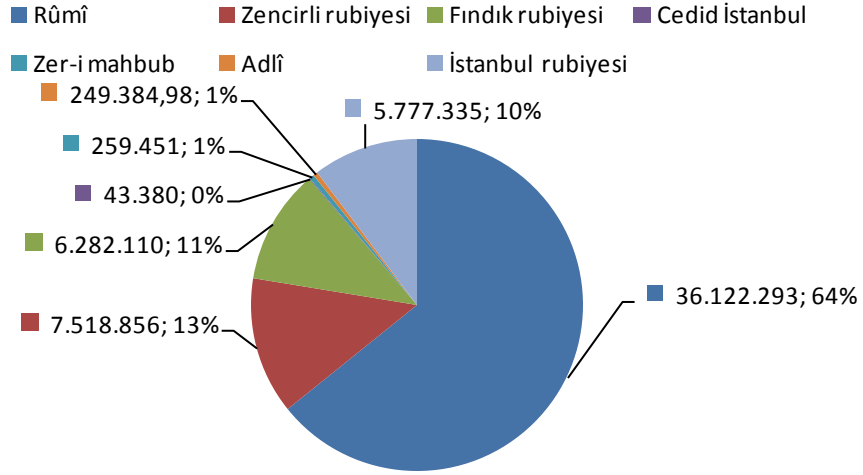
| Hicri 1237 Senesi (Miladi 1822) | | | |
|--|---|---------------|---|
| Referans | Basılan İstanbul rubiyesi altının miktarı ve kuruş karşılığı | | İstanbul rubiyesi basımından elde edilen gelir |
| D.DRB. MH, 246/12;M | 140.000 adet | 350.000 kuruş | 61.585,5 kuruş |
| D.DRB. MH, 247/15;S | 140.000 adet | 350.000 kuruş | 62.132 kuruş |
| D.DRB. MH, 248/34;RA | 140.000 adet | 350.000 kuruş | 62.132 kuruş |
| D.DRB. MH, 249/25;R | 160.000 adet | 40.000 kuruş | 71.086 kuruş |
| D.DRB. MH, 250/23;CA | 200.000 adet | 500.000 kuruş | 25.330 kuruş |
| D.DRB. MH, 251/48;C | 135.000 adet | 337.500 kuruş | 8.046 kuruş |
| D.DRB. MH, 253/30;B | 200.000 adet | 500.000 kuruş | 23.216 kuruş |
| D.DRB. MH, 254/9;Ş | 180.000 adet | 450.000 kuruş | 21.000 kuruş |
| D.DRB. MH, 255/61;N | 200.000 adet | 500.000 kuruş | 22.460 kuruş |
| D.DRB. MH, 257/13;L | 140.000 adet | 350.000 kuruş | 15.744 kuruş |
| D.DRB. MH, 258/34;ZA | 160.000 adet | 400.000 kuruş | 15.954 kuruş |
| D.DRB. MH, 259/58;Z | 170.000 adet | 425.000 kuruş | 14.205 kuruş |

| Tablo-VII Basılan Rûmî Altınının Yıllık Miktarı ve Gram Gümüş Cinsinden Karşılığı | | |
|--|-------------|---------------|
| Tarih | Adet | Gram Gümüş |
| Hicri 1231 | 480.000 | 2.212.800 |
| Hicri 1232 | 1.119.818 | 5.162.360,98 |
| Hicri 1233 | 1.240.000 | 5.716.400 |
| Hicri 1234 | 1.216.000 | 5.605.760 |
| Hicri 1235 | 1.368.500 | 6.308.785 |
| Hicri 1236 | 1.217.500 | 5.279.915 |
| Hicri 1237 | 1.512.771,5 | 5.836.272,447 |

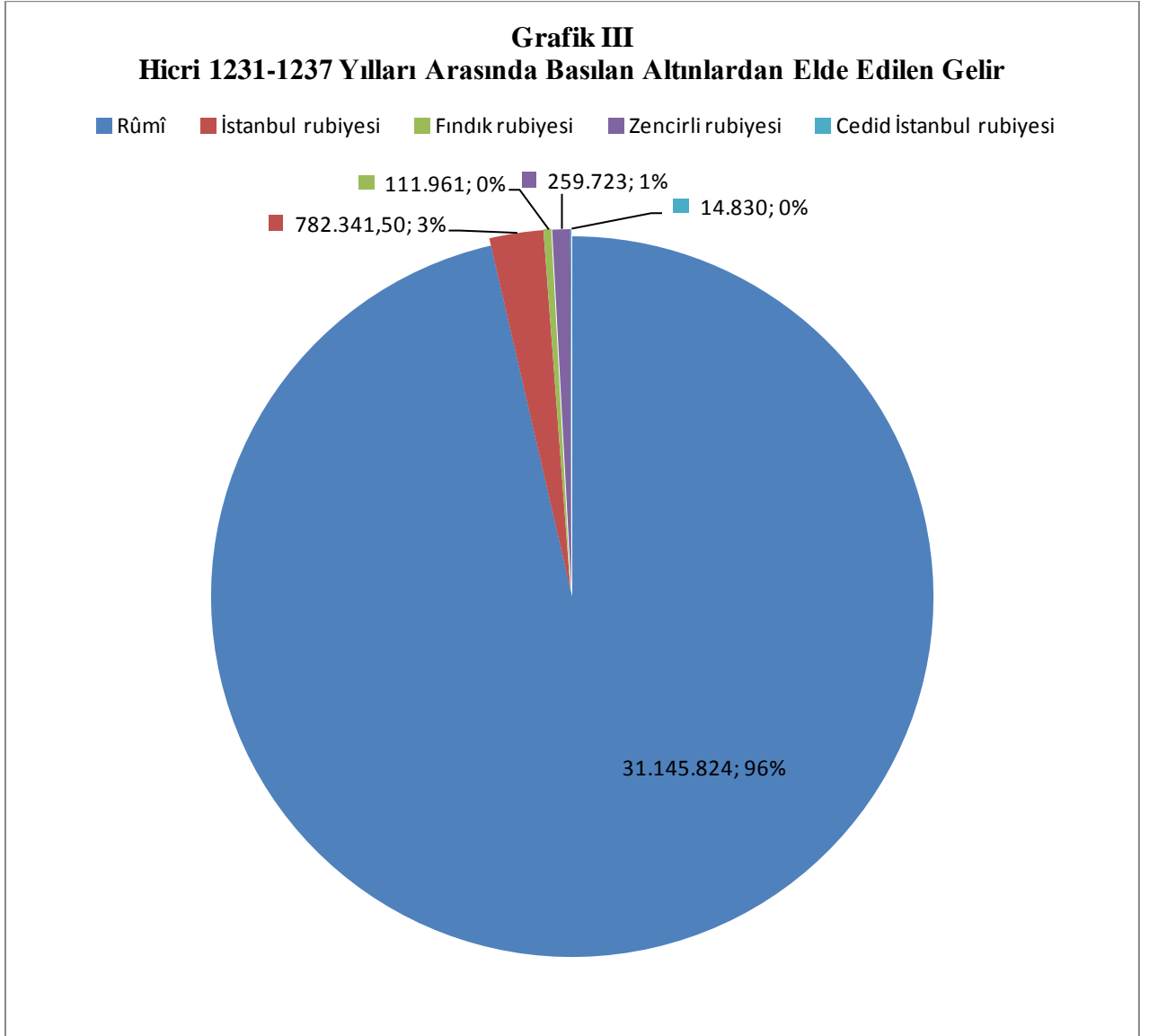


| Tablo VIII Hicri 1231-1237 Yılları Arasında Basılan Altın Sikkelerin Gram Altın Olarak Miktarı | |
|---|----------------|
| Rûmî | 36.122.293,427 |
| Zencirli Rubiyesi | 7.518.856,2 |
| Fındık Rubiyesi | 6.259.110 |
| Zer-i Mahbub | 259.450,5 |
| İstanbul Rubiyesi | 2.246.250 |
| Cedid İstanbul | 168.750 |
| Adlî | 257.912,59 |
| TOPLAM | 52.832.622,717 |

Grafik II
Hicri 1231-1237 Yılları Arasında Basılan Altın Sikkelerin Gram Altın Olarak Dağılımı



| Tablo IX | |
|---|--------------|
| Hicri 1231-1237 Yılları Arasında Basılan Altınlardan Elde Edilen Gelir | |
| Rûmî altın | 31.145.823,5 |
| Zencirli rubiyesi | 259.723 |
| Fındık rubiyesi | 111.961 |
| İstanbul rubiyesi | 728.341,5 |
| Cedid İstanbul rubiyesi | 14.830 |
| Toplam | 32.314.679 |



TABLO X
1813-1285 YILLARI ARASINDA ALTIN FIYATLARI

| SENE | Yaldız Altını | Macar Altını | Fındık Altını | Fındık Rubiyesi | İstanbul Altını | Mısır Altını | Kramis Altını | Rümi Altını | Tunus Altını | Referans |
|------|---------------------|--------------|---------------|-----------------|-----------------|--------------|---------------------|-------------|--------------|------------------------------------|
| 1813 | 12 kuruş | 11,5 kuruş | 10 kuruş | 110 pare | 7,5 kuruş | 6,5 kuruş | - | - | - | C.DRB.7/320 |
| 1814 | 13 kuruş | 12,5 kuruş | 10,5 kuruş | 110 pare | 8 kuruş | 7 kuruş | - | - | - | C.DRB. 5/222/R |
| 1815 | 13 kuruş | 12,5 kuruş | 10,5 kuruş | 110 pare | 8 kuruş | 7 kuruş | 12 kuruş 10 pare | - | - | C. DRB. 27/1345 HAT , 566/27791 |
| 1816 | 13 kuruş | 12,5 kuruş | 10,5 kuruş | 110 pare | 8 kuruş | 7 kuruş | 12 kuruş 10 pare | 25 kuruş | - | D.DRB. THR.214/9 |
| 1817 | 13 kuruş | 12,5 kuruş | 10,5 kuruş | 110 pare | 8 kuruş | 7 kuruş | - | 25 kuruş | - | C.DRB.29/1419 |
| 1818 | 13 kuruş | 12,5 kuruş | 10,5 kuruş | 110 pare | 8 kuruş | 7 kuruş | 12 kuruş 10 pare | 25 kuruş | - | C.DRB.65/3223 |
| 1820 | 13 kuruş | 12,5 kuruş | 10,5 kuruş | 110 pare | 8 kuruş | 7 kuruş | - | 25 kuruş | 10,5 kuruş | C.DRB.25/1225 |
| 1821 | 15 kuruş 10 pare | 15 kuruş | 11 kuruş | 3 kuruş | 8 kuruş | 7 kuruş | 14 kuruş 30 pare | 25 kuruş | 12 kuruş | C.DRB.30/1471 |
| 1823 | 15 kuruş 10 pare | 15 kuruş | 11 kuruş | 3 kuruş | 8 kuruş | 7 kuruş | 14 kuruş 30 pare | 25 kuruş | 12 kuruş | C.DRB.32/1565 |
| 1825 | - | - | 11 kuruş | 3 kuruş | 8 kuruş | 7 kuruş | - | 25 kuruş | 12 kuruş | C.DRB. 47/2306 |

KAYNAKÇA

A)-Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA)

Cevdet Darphane (*C.DRB*), nr. 5/12; 5/522; 7/320; 12/559; 24/1345; 25/1225; 27/1345; 29/14; 29/1419; 30/1471; 30/1472; 33/1633; 34/1675; 47/2306; 37/1816; 32/1665; 65/3223.

Cevdet Maliye (*CML*), 481/19605.

Divan-ı Hümâyûn Defterleri Katalogunda ki Mühimme defterleri (*A.DVNS. MHM. d*), 236.

Darbhane-i Âmire Evrakı – Muhasebe Kalemi (*D.DRB. MH*), 153/38; 163/41; 181/17; 181/20; 239/28; 239/14; 241/45; 261/57; 249/43; 236/76; 243/43; 219/7; 230/75; 208/25; 227/68; 259/58; 253/30; 248/18; 261/57; 203/43; 185/14; 237/1; 259/58; 189/79; 192/22; 227/68.

Darphane, Hatt-ı Hümâyûn (*D.DRB. HAT*), 13/10; 13/16; 15/19; 11/47; 15/45; 16/18; 14/2; 16/7; 16/2; 16/34; 17/19; 15/2; 12/14; 11/17; 17/9.

Darphane, İradeler (*D.DRB. İ*), 1/24.

Darphane, Tahrirat Kalemi, (*D.DRB. THR*), 214/12; 216/33; 214/9; 216/1; 216/35.

Hatt-ı Hümâyûn (*HAT*), 285/17113; 1275/49507; 279/16505; 567/27882; 566/27791; 280/16545; 285/49507; 564/27699.

Mektubî Kalemi (*A.MKT*), 1303/71; 1593/21; 1592/32; 1590/23; 1592/75; 1591/74; 1592/68; 1592/69; 1591/11; 1591/3.

Meşihat Şeriyye Sicilleri (*MŞH. SCH. D*), 600. 1/14.

B)-Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi TSMA

Evrak (E), 1234;734.

C)-Literatür

Ahmed Lütü Efendi, (1999), *Vak'anivis Ahmet Lütü Efendi Tarihi*, yay. Ahmet Hezarfen, cilt I, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

Ahmet Cevdet Paşa, (1991), *Tezâkir, 1-12; 40 Tetimme*, yay. Türk Tarih Kurumu Yayınları, Cavid Baysun, Ankara.

Akyıldız, Ali (2012), "*Osmanlı Bürokrasisi ve Modernleşme*," İletişim Yayınları, İstanbul.

Akyıldız, Ali (1993), "*Tanzimat Dönemi Osmanlı Merkez Teşkilatında Reform*," Eren Yayınevi, İstanbul.

Altundağ, Şinasi (1945), "*Kavalalı Mehmet Ali Paşa İsyanı*," Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Artuk, İbrahim (1988), "**Adli Altın**" Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, (C. I, ss. 389), Türkiye Diyanet Vakfı: İstanbul.

Artuk, İbrahim, (1996), "**Fındık Altını**" Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, (C. 8, ss. 27-28), Türkiye Diyanet Vakfı: İstanbul.

Aysan, Fatmanur (2013), "*II. Mahmud Döneminde Dersaadette Bir Ailenin Muhallefatı: Düzoğulları*," Yüksek Lisans, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İstanbul Araştırmaları Anabilim Dalı, İstanbul.

Beydilli, Kemal (2003), "**Mahmud II**" Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, (C. 27, ss. 352-375), Türkiye Diyanet Vakfı: İstanbul.

Beydilli, Kemal (2007), "**Osmanlılar**" Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, (C. 33, ss.496-502), Türkiye Diyanet Vakfı: İstanbul.

Bölükbaşı, Ömerül Faruk (2016), "**Riyal**" Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, (Zeyl II, ss. 430-432), Türkiye Diyanet Vakfı: İstanbul.

Bölükbaşı, Ömerül Faruk (2016), "1788-1825 (Hicri 1203-1240) Dönemine Ait Bir İcmâl Defterine Göre Darphanenin Maden Temin ve Sikke Darp Faaliyeti," *Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi* Sayı 1, s. 92-119, İstanbul.

Bölükbaşı, Ömerül Faruk (2013), "*XVIII. Yüzyılın İkinci Yarısında Darphâne-i Âmire*," İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Buzpınar, Tufan (2009), “**Surre**” Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, (c.37, ss. 567-569), Türkiye Diyanet Vakfı: İstanbul.

Cabi Ömer Efendi, (2003), “*Câbi Târîhi, I,II, (Tarih-i Sultan Selîm-i Sâlis ve Mahmûd-ı Sâni)*”, Tahlil ve Tenkidli Metin, haz. Mehmet Ali Beyhan, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Çelik, Yüksel (2010); “Nizam-ı Cedid’in Niteliği ve III. Selim ile II. Mahmud Devri Askeri Reformlarına Dair Tespitler 1789-1839”, (Haz./Ed.); Seyfi Kenan, s. 565-590; İstanbul.

Çelik, Yüksel (2013), “*Şeyhü’l-Vüzerâ Koca Hüsrev Paşa, II. Mahmud Devrinin Perde Arkası,*” Türk Tarih Kurumu Yayınları, İstanbul.

Çetin, Atilla (1998), “*Kavalalı Mehmed Ali Paşa’nın Mısır Valiliği,*” İstanbul.

Damalı, Atom (2014), “*Osmanlı Sikkeleri Tarihi,*” Nilüfer Damalı Eğitim, Kültür ve Çevre Vakfı: Ankara.

Emecen, Feridun (2007), “**Osmanlılar**” Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, (C. 33, ss. 487-496), Türkiye Diyanet Vakfı: İstanbul.

Genç, Mehmet (2013), “**Yed-i Vahid**” Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, (C.43, ss. 237-383), Türkiye Diyanet Vakfı: İstanbul.

Hanefi, Kutluoğlu (2002), “**Kavalalı Mehmed Ali Paşa**” Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, (c. 25, ss. 62-65), Türkiye Diyanet Vakfı: İstanbul.

Hasan Ferid, (1330), “*Nukud ve İtibari Mâli,*” Hukuk Matbaası, İstanbul.

İsmail Galip, (1307), “*Takvim-i Meskûkât-ı Osmaniyye,*” İstanbul.

Mutlu, Şamil (1994), “*Yeniçeri Ocağının Kaldırılışı ve II. Mahmud’un Edirne Seyahati,*” İstanbul.

Mütercim Ahmed Asım Efendi, “Asım Efendi Tarihi,” (2015), Haz. Ziya Yılmaz, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul.

Ortaylı, İlber (2016), “*İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı,*” Timaş Yayınları, İstanbul.

Ölçer, Cüneyt (1970), “*Sultan II. Mahmud Zamanında Darp Edilen Osmanlı Madeni Paraları,*” İstanbul.

Özcan, Abdulkadir (2007), “**Osmanlılar**” Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, (C. 33, ss. 509-512), Türkiye Diyanet Vakfı: İstanbul.

Pamuk, Şevket (2002), “**Kuruş**” Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, (C. 26, ss. 458-459), Türkiye Diyanet Vakfı: İstanbul.

Pamuk, Şevket (2016), “*Osmanlı Ekonomisi ve Kurumları,*” Seçme Eserler I, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul.

Pamuk, Şevket (2017), “*Osmanlı İmparatorluğu'nda Paranın Tarihi,*” Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul.

Pamuk, Şevket (2016), “*Osmanlı –Türkiye İktisadî Tarihi 1500-1914,*” İletişim Yayınları, İstanbul.

Pere, Nuri (1968), “*Osmanlılarda Madeni Paralar,*” Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

Sahhâflar Şeyhi-zade Seyyid Mehmed Esad Efendi, (2000), *Vak'ânivis Es'ad Efendi Tarihi,(Bahir Efendi'nin Zeyl ve İlaveleriyle) 1237-1241/1821-1826,* haz. Ziya Yılmaz, Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul.

Sahillioğlu, Halil (1989),“**Altın**” Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, (C. 2, ss. 532-536), Türkiye Diyanet Vakfı: İstanbul.

Sahillioğlu, Halil (1978), “Osmanlı Para Tarihinde Dünya Para ve Maden Hareketlerinin Yeri 1300-1750” Orta Doğu Teknik Üniversitesi Geliştirme Dergisi: 1798, s. 2-93; Özel sayısı, Ankara.

Sahillioğlu, Halil (1965), “*Bir Asırlık Osmanlı Para Tarihi 1640-1740,*” İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi, Yayınlanmamış Doçentlik Tezi, İstanbul.

Sahillioğlu, Halil (1958), “*Kuruluşta XVII. Asrın Sonlarına Kadar Osmanlı Para Tarihi Üzerine Bir Deneme,*” Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.

Sahillioğlu, Halil (1964), “*XVII. Asrın ilk yarısında İstanbul'da Tedavüldeki Sikkelerin Râyici*”, Türk Tarih Kurumu, Belgeler, (C. I, sayı 2, s. 228-233).

Sezer, Hamiyet (1995) “*Tepedelenli Ali Paşa İsyanı,*” Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Doktora Tezi, Ankara.

Süleyman Sûdî, (1982), “*Usûl-i Meskûkât-ı Osmanîyye ve Ecnebiyye,*” yay. İbrahim Artuk, Cevriye Artuk, İstanbul.

Şâni-zâde Mehmed Ata'ullah Efendi, (2008), *Şâni-zâde Târîhi [Osmanlı Tarihi (1223-1237/1808-1821)]*, haz. Ziya Yılmaz, Çamlıca Yayınları, İstanbul.

Vasıf Ahmed Efendi, (1978), "*Mehasinü'l-asar ve hakaiku'l-ahbar,*" yay. Mücteba ilgürel, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.

EK:1



Sultan II. Mahmud

Ön yüzünde: Ortasında Tuğra,

Etrafında: geniş nakışlı gül dalı motifi

Arka yüzünde: Ortasında duribe fi Kostantiniye 1223

Etrafında: geniş nakışlı gül dalı motifi

Yapı Kredi Kültür Sanat, Atık Rûmî Altını, Envanter No: 5970

EK:2



Sultan II. Mahmud

Ön yüzünde: Ortasında Tuğra

Çevresinde: Sultan-ül berreyn ve hakan-ul bahreyn es-Sultan ibn-i Sultan

Arka yüzünde: Ortasında Duribe fi Kostantiniye-1223

Çevresinde: Es Sultan Mahmud Han İbn-i Abdulhamid Han Dame Mülkehu

Yapı Kredi Kültür Sanat; Cedid Rûmî, Envanter No: 6124

EK:3



Sultan II. Mahmud

Ön yüz: Sultan-ül berreyn ve hakan-ül bahreyn es-Sultan ibni Sultan

Arka yüz: Ortada Tuğra, sağında lale motifi, duribe fi Kostantiniye 1223

Yapı Kredi Kültür Sanat; Zer-i Mahbub, Env. No: 6090

EK:4



Sultan II. Mahmud

Ön yüzünde: Adli Tuğra

Çevresinde: Sultan Selâtin-i Zaman

Arka yüzünde: Ortada: Duribe fi Edirne 1223

Etrafında: Gazi Mahmud Han

Yapı Kredi Kültür Sanat, Çifte Hayriye, Env No: 5934

EK-5



Sultan II. Mahmud

Ön yüzünde: Duribe fi Darülhilâfete el Aliye 1223

Arka yüzünde: Ortasında Adli Tuğra

Yapı Kredi Kültür Sanat; Surre Altını, Envanter No: 6050

EK-6



Sultan II. Mahmud

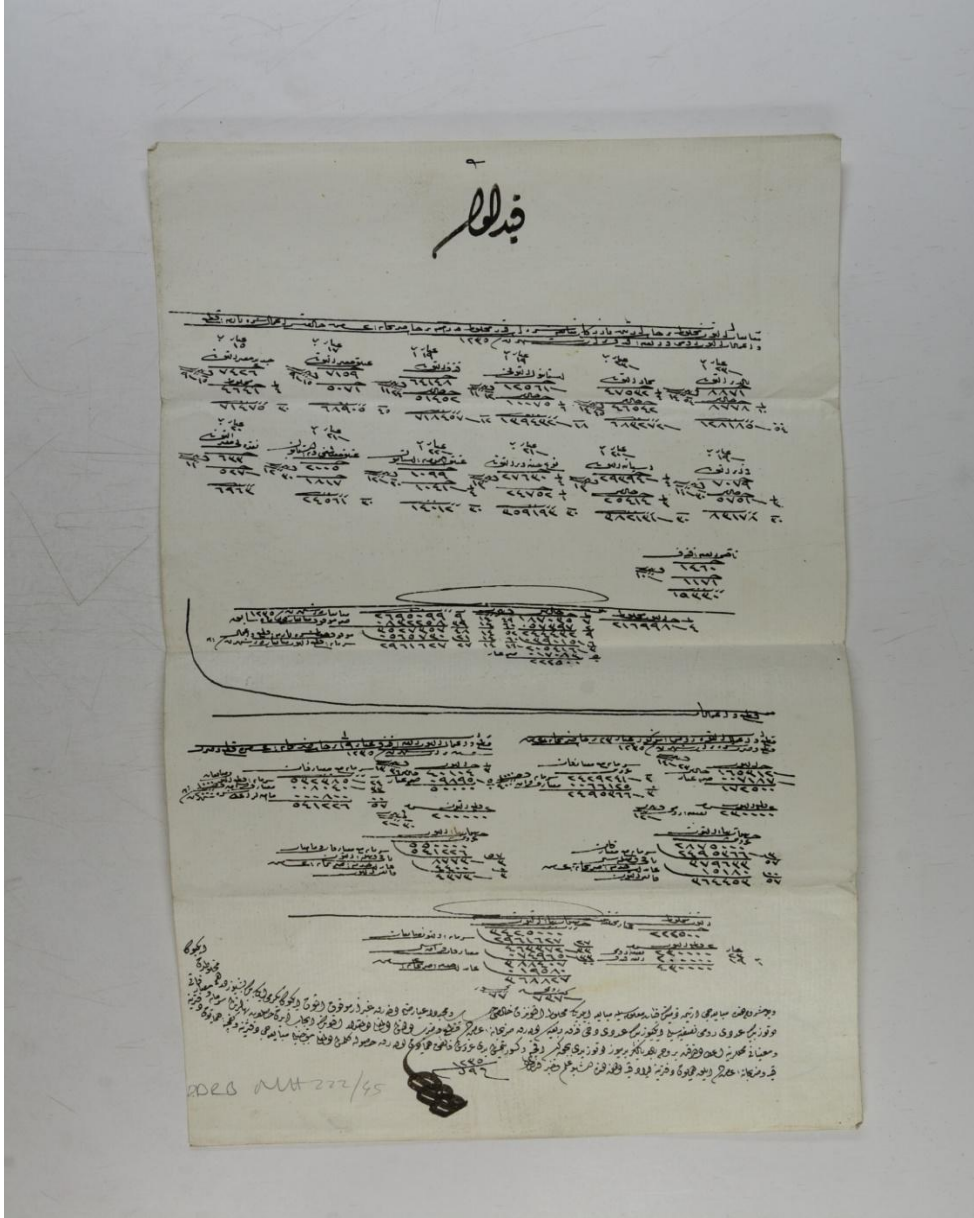
Ön yüzünde: Duribe fi Kostantiniye 1223

Çevresinde: Es Sultan Mahmud Han İbn-i Abdulhamid Han Dame Mülkehu

Arka yüzünde: Ortasında Tuğra

Çevresinde: Sultan-ül berreyn ve hakan-ul bahreyn es-Sultan ibn-i Sultan

Yapı Kredi Kültür Sanat; Mahmudiye Altını, Envanter No: 6124



Darbhane-i Âmire Evrakı – Muhasebe Kalemi (D.DRB. MH 222/45)

Hicri-1235 yılı Ramazan ayında Rûmî Altını Darbını Gösteren Hesap Pusulası

EK:9

The image shows a handwritten accounting document, likely a ledger or account book, written in Ottoman Turkish. The document is divided into several sections by horizontal lines. Each section contains a table of numbers and text, representing financial transactions or accounts. The text is written in a cursive script, and the numbers are arranged in columns. The document is titled 'Darbhâne-i Âmire Evrakı – Muhasebe Kalemi (D.DRB. MH, 239/28)' and is dated 'Hicri-1236 Yılı Şaban Ayında Rûmî Altını Darbını Gösteren Hesap Pusulası'. At the bottom of the page, the number '239/28' is written.

Darbhâne-i Âmire Evrakı – Muhasebe Kalemi (D.DRB. MH, 239/28)

Hicri-1236 Yılı Şaban Ayında Rûmî Altını Darbını Gösteren Hesap Pusulası

ÖZGEÇMİŞ

Hüseyin Çağret, 23.07.1991 yılı Mardin Artuklu doğumludur. İlk, orta ve lise eğitimini Mardin’de tamamladıktan sonra 2011 senesinde Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Fen ve Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü’ne girdi. 2015 yılında lisans eğitimini bitirdikten sonra aynı üniversitede yüksek lisans eğitimine başladı. Doç. Dr. Ömerül Faruk Bölükbaşı’nın danışmanlığında hazırladığı “Sultan II. Mahmud Döneminde Rûmî Altını Darbı 1816-1822” başlıklı yüksek lisans tezini 2018 yılında tamamladı.